

เอกสารประกอบการสอน
รายวิชา 265-202
สุนทรียศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

โดย
ว่าที่ร้อยตรีรัชชชัย ศรีเทพ

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

คำนำ

เอกสารประกอบการสอนรายวิชานี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือการเรียนการสอนรายวิชา 265-202 สุนทรียศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) สาขาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เอกสารประกอบการสอนนี้ประกอบไปด้วยเนื้อหาสำคัญในรายวิชา การจัดลำดับเนื้อหาเป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตรและแผนการเรียนการสอนของรายวิชา

เอกสารประกอบการสอนนี้จัดทำขึ้นโดย ว่าที่ร้อยตรีธวัชชัย ศรีเทพ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้เขียนได้รวบรวมเนื้อหาจากตำรา บทความวิชาการ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของรายวิชาอย่างครบถ้วน

ผู้เขียนหวังว่าเอกสารประกอบการสอนนี้จะเป็นคู่มือการเรียนการสอนที่มีประโยชน์สำหรับผู้เรียนในการเรียนรายวิชานี้ และช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา

ว่าที่ร้อยตรีธวัชชัย ศรีเทพ

กรกฎาคม ๒๕๖๗

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย	1
ความหมายของสุนทรียศาสตร์	1
ปรัชญาสุนทรียศาสตร์	2
สุนทรียศาสตร์กับการศึกษาปฐมวัย	14
สุนทรียศาสตร์กับแนวทางการศึกษาออลดอร์ฟ	15
สุนทรียศาสตร์กับแนวทางการศึกษาเรกจิโอ เอมีเลีย	17
สุนทรียศาสตร์กับแนวทางการศึกษามอนเตสซอรี	
คำถามทบทวน/กิจกรรมประจำบท	
บรรณานุกรม	
บทที่ 2 สุนทรียภาพกับการทำงานของสมอง	25
หน้าที่และการทำงานของสมอง	25
โครงสร้างสมองและพัฒนาการในวัยเด็ก	26
หน้าที่ของส่วนต่าง ๆ ของสมองในวัยเด็ก	27
ปัจจัยในการพัฒนาสมอง	29
การพัฒนาค่านิยมด้านสุนทรียภาพในตัวบุคคล	30
การสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ อารมณ์	32
และการประมวลผลทางความคิด	
ดนตรีและการเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาสุนทรียภาพของเด็กปฐมวัย	43
ความเชื่อมโยงระหว่างศิลปะและการพัฒนาสมองในด้านสุนทรียภาพ	
คำถามทบทวน/กิจกรรมประจำบท	
บรรณานุกรม	
บทที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย	53
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	53
องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์และกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์	56
พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย	58
ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์	61
การสร้างสรรคผ่านการเล่นและกิจกรรมทางศิลปะ	
คำถามทบทวน/กิจกรรมประจำบท	
บรรณานุกรม	
บทที่ 4 การสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียภาพที่เกี่ยวกับดนตรี	69

เพลงและการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย	
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับดนตรี เพลง	70
และการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย	
การสอนดนตรีตามแนวคิดของ Kodály	
การสอนดนตรีตามแนวคิดของ Carl Orff	80
การสอนดนตรีตามแนวคิดของ Dalcroze	83
การออกแบบและการบูรณาการการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เกี่ยวกับดนตรี	85
เพลงและการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย	
คำถามทบทวน/กิจกรรมประจำบท	
บรรณานุกรม	
บทที่ 5 ประเด็นปัญหาและข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์	100
สำหรับเด็กปฐมวัย	
ประเภทงานวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย	101
ลักษณะของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียะสำหรับเด็กปฐมวัย	103
คำถามทบทวน/กิจกรรมประจำบท	
บรรณานุกรม	

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 การออกแบบบริหารพาร์เธนอน	3
ภาพที่ 2 ถ้วยชาเซรามิกที่มีรอยแตกเล็กน้อย	4
ภาพที่ 3 ความงามที่มนุษย์ประสบได้ในวิถีชีวิต 10 ประการ	5
ภาพที่ 4 แนวคิดทางศิลปะและสุนทรียศึกษา Steiner	7
ภาพที่ 5 แนวคิดศิลปะและความคิดสร้างสรรค์	11
ภาพที่ 6 ผลงานของ Wassily Kandinsky	12
ภาพที่ 7 ผลงานของ Piet Mondrian	12
ภาพที่ 8 Waldorf	15
ภาพที่ 9 ห้องเรียนวอลดอร์ฟ	16
ภาพที่ 10 สิ่งแวดล้อมเป็นครูคนที่สาม	17
ภาพที่ 11 เด็กร้อยภาษา	18
ภาพที่ 12 บทบาทของ Atelierista	19
ภาพที่ 13 Maria Montessori	20
ภาพที่ 14 ห้องเรียนตามแนวคิดมอนเตสซอริ	20
ภาพที่ 15 กิจกรรมตามแนวคิดมอนเตสซอริ	21
ภาพที่ 16 หน้าที่ของส่วนต่าง ๆ ของสมอง	27
ภาพที่ 17 ความสำคัญของการเสริมสร้างพัฒนาการทางความคิด อารมณ์ และสังคม	56
ภาพที่ 18 ศิลปะจากเมล็ดพืช	57
ภาพที่ 19 การเล่นบทบาทสมมติ (Role Playing)	58
ภาพที่ 20 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์	59
ภาพที่ 21 กระบวนการสร้างสรรค์	60
ภาพที่ 22 พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และความสำคัญ ของความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย	63
ภาพที่ 23 ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์	65
ภาพที่ 24 Zoltán Kodály	75
ภาพที่ 24 ระบบโดเคลื่อนที่ (movable do solfège - England)	79
ภาพที่ 26 จังหวะตามพยางค์	79
ภาพที่ 27 สัญลักษณ์มือ	79
ภาพที่ 28 การเคลื่อนไหวร่างกาย	80
ภาพที่ 29 Child-developmental - Rousseau and Pestalozzi	80
ภาพที่ 30 กระบวนการสอนดนตรีตามแนวคิดของ Kodály	81

ภาพที่ 31 Carl Orff	85
ภาพที่ 32 Émile Jaques-Dalcroze	88
ภาพที่ 33 หลักการ Eurhythmics	88

บทที่ 1 ปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ สุนทรียศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

สุนทรียศาสตร์เป็นสาขาของปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของความงาม ศิลปะ และประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส มีความสำคัญอย่างมากในแวดวงการศึกษาปฐมวัย ปรัชญา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และพัฒนาการโดยรวมของเด็กในช่วงวัยกำลังเติบโต ด้วยการสำรวจหลักการและคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพ นักการศึกษาสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมกับประสาทสัมผัส ชื่นชมความงาม และพัฒนาความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับโลกรอบตัว

ความหมายของสุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์มาจากคำภาษากรีกว่า "aisthēsis" แปลว่า การรับรู้ เกี่ยวข้องกับการศึกษาประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสและการตัดสินใจ ความงามและการแสดงออกทางศิลปะ ครอบคลุมการสำรวจองค์ประกอบที่เป็นอัตนัยและปรนัย การตอบสนองทางอารมณ์และการรับรู้ต่อสิ่งเร้า และวิธีที่แต่ละบุคคลตีความและประเมินสุนทรียศาสตร์ (Scruton, 2010)

Sciller (1795) กล่าวว่า สุนทรียศาสตร์ส่งเสริมการเจริญเติบโตของเด็กแบบองค์รวม และการพัฒนาที่สอดคล้องกัน ประสบการณ์ทางสุนทรียะจะกระตุ้นความสามารถด้านการรับรู้ อารมณ์และประสาทสัมผัสของเด็ก ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจรอบด้านและบูรณาการมากขึ้นเกี่ยวกับตนเองและโลก

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายว่า สุนทรียะ หรือ สุนทรีย หมายถึง เกี่ยวกับความนิยมความงาม สุนทรีย (Aesthetic) เกี่ยวกับความซาบซึ้งในคุณค่าของสิ่งงดงาม ไพเราะ หรือรื่นรมย์ ไม่ว่าจะ เป็นของธรรมชาติหรืองานศิลปะ ความรู้สึกนี้เจริญได้ด้วยประสบการณ์หรือการศึกษา อบรม ฝึกฝน จนเป็นอุปนิสัยเกิดเป็นรสนิยม (taste) ซึ่งย่อมจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

ศิลป์ พีระศรี (2527) กล่าวว่า สุนทรียภาพ (Aesthetic) หมายถึง ความรู้สึกโดยธรรมดาของคนทุกคน ซึ่งรู้จักคุณค่าของวัตถุที่งาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเสียง และถ้อยคำที่ไพเราะ ความรู้สึกในความงามนี้ย่อมเป็นไปตามอุปนิสัย การอบรมและการศึกษาของบุคคล ซึ่งเรียกรวมกันว่า "รส" (taste)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายว่าสุนทรียศาสตร์เป็นปรัชญาสาขาหนึ่งที่ว่าด้วยความงามและสิ่งทีงามทั้งในงานศิลปะทั้งในธรรมชาติ โดยศึกษาประสบการณ์ คุณค่าความงามและมาตรฐานในการวินิจฉัยว่า อะไรงามอะไรไม่งาม

โกสุม สายใจ (2549) สุนทรียศาสตร์เป็นการค้นหาความหมายของความงาม ความพึงพอใจ ทางสุนทรีย หลักแห่งรสนิยม ความสุขของบุคคลที่มีต่อวิจิตรศิลป์ ธรรมชาติของความงาม

ลักษณะของ วัตถุประสงค์และจิตวิสัยของความงาม แรงกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งที่มีความงาม กระบวนการสร้างงาน ศิลปะและมาตรการในการประเมินค่า การตัดสินงานศิลปะ

อารี สุทธิพันธุ์ (2551) กล่าวว่าวิชาสุนทรียศาสตร์เป็นศาสตร์ของการรับรู้ในความงามของ ศิลปะโดยเฉพาะ และมีความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้มนุษย์มีความซาบซึ้งและความชื่นชมในความงามที่ มนุษย์สร้าง

วิรุณ ตั้งเจริญ (2552) ให้ความหมายว่าของคำว่าสุนทรียศาสตร์ว่าเป็นศาสตร์หรือวิชาที่เกี่ยวกับความงามตามแนวคิดของชาวตะวันตก แล้วสุนทรียศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาตะวันตกที่มีรากเหง้ามาจากปรัชญา กรีกโบราณ ปรัชญาที่เป็นการแสวงหาหรือความรักในภูมิปัญญา (Love of Wisdom) ปรัชญากรีกที่มุ่ง แสวงหาความจริง ความดี และความงาม การแสวงหาความจริงมีวิวัฒนาการมาสู่วิทยาศาสตร์ (Science) ความดีที่เกี่ยวข้องกับจริยศาสตร์ (Ethics) และความงามที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) ปรัชญาหรือสุนทรียศาสตร์ที่อาจเป็นเรื่องของความเชื่อเรื่องของทหรณะหรือเรื่องของเหตุผลในบริบทความคิดใดความคิดหนึ่ง ในช่วงเวลาใดช่วงเวลานึง หรือของนักปรัชญาหรือของนักสุนทรียศาสตร์คนใดคนหนึ่ง

จากนิยามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สุนทรียศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่ว่าด้วยธรรมชาติของความงามและรสนิยม รวมทั้งปรัชญาศิลปะสุนทรียศาสตร์วิเคราะห์คุณค่าทางอารมณ์และความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลหนึ่ง หรือบางครั้งอาจกล่าวได้ว่าปรัชญาสาขานี้เป็นการตัดสินความรู้สึกและรสนิยม โดยพิจารณาว่ามีอะไรเกิดขึ้นภายในจิตใจหรือไม่อย่างไร

ปรัชญาสุนทรียศาสตร์

ปรัชญาของสุนทรียศาสตร์เป็นธรรมชาติพื้นฐานของความงามและหลักการที่เป็นรากฐานของการแสดงออกทางศิลปะในวัยเด็ก สุนทรียศาสตร์กระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมกับการรับรู้ทางประสาทสัมผัสและสำรวจคุณสมบัติทางสุนทรียะของโลกรอบตัว (Sciller, 1795) ความสำคัญของการศึกษาเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ในการพัฒนาการเจริญเติบโตแบบองค์รวมของเด็กและพัฒนาการที่สอดคล้องกัน ซึ่งประกอบด้วย 5 แนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดของความงาม เป็นแง่มุมพื้นฐานของประสบการณ์ของมนุษย์ที่ดึงดูดผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรมและตลอดประวัติศาสตร์ ความงามมีเสน่ห์ดึงดูดใจ กระตุ้นการตอบสนองทางอารมณ์และสร้างแรงบันดาลใจในการแสดงออกอย่าง นักปรัชญาได้เสนอทฤษฎีต่าง ๆ เพื่ออธิบายว่าอะไรคือสิ่งที่สวยงาม ตัวอย่างเช่น ทฤษฎีความงามแบบดั้งเดิมเสนอว่าความงามนั้นมีวัตถุประสงค์และแฝงอยู่ในตัววัตถุ ในขณะที่เดียวกัน มุมมองเชิงอัตวิสัยก็แย้งว่าความงามนั้นขึ้นอยู่กับสายตาของผู้มอง แนวทางอื่นๆ สำรวจความเชื่อมโยงระหว่างความงามกับแนวคิด เช่น ความกลมกลืน สัดส่วน หรือการสะท้อนทางอารมณ์

ความงามเป็นแนวคิดหลักในด้านสุนทรียศาสตร์ ในบริบทของเด็กปฐมวัย ความงามไม่ได้จำกัดอยู่เพียงสุนทรียภาพทางสายตาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงประสบการณ์หลากหลายทางประสาทสัมผัส เช่น เสียง พื้นผิว และการเคลื่อนไหว ทั้งนี้ Langer (1953) กล่าวว่า มิติทางอารมณ์และสัญลักษณ์ของประสบการณ์ทางสุนทรียะ สามารถปลูกฝังความชื่นชมในความงามของเด็กได้โดย

การให้เด็กได้สัมผัสกับรูปแบบศิลปะ ธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมที่อุดมด้วยประสาทสัมผัสที่หลากหลาย ความงามเป็นแนวคิดที่เข้าใจยากซึ่งท้าทาย ผันแปรทางความคิดและทางวัฒนธรรมสามารถเข้าใจอย่างกว้างๆ ได้ว่าเป็นคุณภาพหรือส่วนผสมของคุณสมบัติที่ทำให้ประสาทสัมผัสจิตใจ หรือจิตวิญญาณพอใจ ความงามสามารถพบได้ในโลกธรรมชาติ ศิลปะ ผู้คน และแม้แต่ความคิดที่เป็นนามธรรม ครอบคลุมองค์ประกอบต่างๆ เช่น สุนทรียภาพ ความกลมกลืน สัดส่วน และความกังวลทางอารมณ์

ความเป็นตัวของตัวเองเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดเรื่องความงาม ได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ส่วนบุคคล ความชอบส่วนบุคคล และภูมิหลังทางวัฒนธรรม ความงามตามอัตวิสัยหมายถึง การตอบสนองส่วนบุคคลและทางอารมณ์ต่อสิ่งที่ถูกมองว่าน่าพึงพอใจ แตกต่างกันในแต่ละคน เนื่องจากแต่ละคนมีรสนิยมและความรู้สึกที่แตกต่างกัน แม้ว่าความงามจะเป็นเรื่องส่วนตัว แต่บางคนแย้งว่ามีองค์ประกอบที่เป็นกลางซึ่งนำไปสู่การรับรู้ความงาม ตัวอย่างเช่น ความสมมาตร ความสมดุล และสัดส่วนมักถูกมองว่าเป็นเครื่องหมายแห่งความงามสากล องค์ประกอบเหล่านี้มีรากฐานมาจากปัจจัยทางชีววิทยาและวิวัฒนาการ ซึ่งบ่งบอกถึงความชอบร่วมกันสำหรับคุณสมบัติทางสุนทรียะบางอย่างของมนุษย์ การรับรู้เกี่ยวกับความงามมีวิวัฒนาการมาตลอดประวัติศาสตร์และข้ามวัฒนธรรม เช่น ความงามเกี่ยวข้องกับความกลมกลืนและสมดุล

ภาพที่ 1: การออกแบบวิหารพาร์เธนอนที่เอเธนส์

ที่มา: <https://worldcivil14.blogspot.com/2015/09/parthenon.html>

หลักความงามแบบญี่ปุ่น "วาปี-ซาบิ" มองว่าความงามอยู่ในความไม่สมบูรณ์แบบและยั่งยืน บรรทัดฐานทางวัฒนธรรม ค่านิยม และบริบททางประวัติศาสตร์กำหนดความเข้าใจและความซาบซึ้งในความงาม ซึ่งสะท้อนถึงความงามในความธรรมดาและความเก่าแก่

ภาพที่ 2: ถ้วยชาเซรามิกที่มีรอยแตกเล็กน้อย

ที่มา: <https://artofth.com/kintsugi/>

ประเวศ วะสี (2553) กล่าวถึง ความงามกับการพัฒนาทางจิตวิญญาณว่า ความงามที่มนุษย์ประสบได้ในวิถีชีวิต 10 ประการ คือ

1. ความงามของธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ระบบนิเวศคือระบบแห่งความ สัมพันธ์เชื่อมโยงกันของระบบย่อย ๆ มากมาย ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สิ่งนี้คือความหลากหลาย ทางธรรมชาติ ความหลากหลายจึงเป็นความงดงามทางธรรมชาติ เป็นความงดงามที่เกื้อกูล สัมพันธ์กันอย่างได้สมดุล และเป็นสมดุลที่ไม่หยุดนิ่ง เป็นสมดุลที่มีพลวัต หรือมีการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวพัฒนาการอยู่

2. ความงามของศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นจิตรกรรม ประติมากรรม เพลง วรรณกรรม การแสดงหรือศิลปะอื่นใด มนุษย์ควรได้เสพความงามของศิลปะ ควรใช้ศิลปะเป็นเครื่องพัฒนาจิตวิญญาณให้สูงขึ้น

3. ความงามในงาน งานทุกชนิดถ้าตั้งใจทำด้วยความประณีต งานนั้นจะกลายเป็นความงามหรือศิลปะ ให้ความประเทืองใจต่อผู้ทำ และพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น

4. ความงามในความรู้ ในความรู้มีความงาม ในประโยคแต่ละประโยค ในคำแต่ละคำ ในความหมายของความรู้ล้วนมีความงาม เมื่อเรียนรู้อะไรควรพยายามให้เห็นความเป็นทั้งหมดจะพบความงาม

5. ความงามของจิตใจ ในความดีมีความงาม

6. ความงามในวาจา วาจาสุจริตเป็นความงาม

7. ความงามในการกระทำ เพลงมหาวิทยาลัย

8. ความงามในความเป็นชุมชน เมื่อมีการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ โดยมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน ในการพยายามทำอะไรให้สำเร็จ ความพร้อมเพรียงกัน และความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นความงาม

9. ความงามในสัญลักษณ์ทางศาสนา ถ้าเข้าใจและเห็นคุณค่าของศาสนธรรม หรือการเข้าถึงสิ่งสูงสุด จะเห็นความงามของสัญลักษณ์ทางศาสนาซึ่งมีอยู่เต็มไปหมด

10. ความงามในสติ สมาธิ และปัญญา เมื่อเจริญสติ จิตจะอยู่กับปัจจุบัน รับรู้ทุกอย่างตามความเป็นจริง จะปรากฏความงามของทุกอย่างขึ้น

ภาพที่ 3: ความงามที่มนุษย์ประสบได้ในวิถีชีวิต 10 ประการ
โดย ธวัชชัย ศรีเทพ

ถึงแม้ว่าแนวคิดเรื่องความงามเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนและไม่หยุดนิ่งซึ่งอยู่เหนือความชอบส่วนบุคคลและขอบเขตทางวัฒนธรรม เชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวเข้ากับหลักการสากล ผ่านมุมมองของปรัชญา ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม มีการตีความความงามที่หลากหลาย แม้จะเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก แต่ความงามยังคงดึงดูดใจและสร้างแรงบันดาลใจ ทำหน้าที่เป็นภาพสะท้อนที่ลึกซึ้งของความเป็นมนุษย์ของเรา

2. แนวคิดทางศิลปะและสุนทรียศึกษา

Steiner (1995) กล่าวว่าสุนทรียศาสตร์เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้เข้าใจธรรมชาติมนุษย์หรือเรียกว่ามนุษย์ปรัชญา มีการประยุกต์หลักการทางมนุษย์ปรัชญามาสู่การศึกษา โดยการค้นหา ความเชื่อมโยงทางการเจริญเติบโตของเด็ก ไปจนถึงวัฒนธรรมที่รุดหน้าไป และวิวัฒนาการทางจิตวิญญาณของมนุษยชาติ ความสำคัญของสุนทรียศึกษาในโรงเรียนเริ่มขึ้นจากความคิดเกี่ยวกับกระบวนการวิวัฒนาการของจิตสำนึกมนุษย์

วิวัฒนาการมนุษย์ดำเนินไปด้วยการทำงานของ Ego ผ่านกิจกรรมทางความคิดของมนุษย์ ผู้ซึ่งมีโลกแห่งประสาทสัมผัสภายในและความรู้สึกที่แตกต่างจากสัตว์และซับซ้อนมากกว่า เต็มไปด้วยโครงสร้างที่เชื่อมโยงกันระหว่างมนุษย์ และการรับรู้โลกและจักรวาล

มุมมองทางจิตวิญญาณกว้างไกลกว่าทฤษฎีวิวัฒนาการของ Darwin ความเข้าใจของ Steiner เกี่ยวกับแก่นทางจิตวิญญาณของความ เป็นมนุษย์ และ Ego แสดงให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างมนุษย์และสัตว์ ซึ่ง Darwin ไม่สามารถอธิบาย ได้เพียงพอจากการมองทางด้านวัตถุนิยม

ทฤษฎีของ Steiner ชี้ให้เห็นว่าของทฤษฎี Darwin สะท้อนการรับรู้ใหม่เกี่ยวกับโลก ที่เน้นลักษณะ ความมีเหตุผล ความคิดรวบยอด (Concept) ทางด้านความรู้ หรือวิธีการเทคนิคด้านเดียวมากเกินไป ซึ่งแตกต่างไปจากจิตสำนึกของมนุษย์ในยุคแรก Steiner กล่าวยกตัวอย่าง

ว่า จิตสำนึกของ Plato อาจแตกต่างไปจากจิตสำนึกของพวกเรา เนื่องจากภาษาของ Plato มักแสดงออกทางด้านกวีนิพนธ์ มีการใช้คำอุปมามากกว่าภาษาในสมัยปัจจุบัน

Steiner กล่าวว่า กวีนิพนธ์เป็นจินตนาการในส่วนของความคิด ที่ค่อยๆ หายไปตามวิวัฒนาการของจิตสำนึก และสิ่งที่ไม่น่าสนใจก็ค่อยๆ เกิดขึ้นมา โดยการวิเคราะห์และหาเหตุผลในสิ่งต่างๆ Steiner หมายถึง ชั้นแรกขององค์ประกอบของพัฒนาการการรับรู้มีส่วนร่วมสัมพันธ์กับชั้น ต่อๆ ไป และครอบคลุมไปถึงองค์ประกอบทางสติปัญญา รูปแบบของภาษาในความหมายนี้ทำให้ เข้าใจว่า ความเข้าใจโลกของมนุษย์ในยุคแรกๆ ไม่ถูกแบ่งแยกจากสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงมีภาพ มากมาย และมีจังหวะ และที่สำคัญคือ เต็มไปด้วยสุนทรียะ ดังนั้นช่องว่างระหว่างภาษา และ จินตนาการ และภาษาที่เป็นนามธรรมเป็นช่องว่างที่เล็กมากในอดีตที่ผ่านมา

ความคิดทั้งหมดของ Steiner เกี่ยวกับสุนทรียะ และชีวิตทางจิตวิญญาณของมนุษย์ ถูกส่งผ่านข้อมูลไปสู่วิธีการสอน บนพื้นฐานการทำความเข้าใจธรรมชาติ และพัฒนาการในส่วนลึกของเด็ก ซึ่งมีรากฐานมาจากกระบวนการวิวัฒนาการทางจิตสำนึกของมนุษย์ ซึ่ง Steiner กล่าวว่า จิตสำนึกของเด็กเหมือนกับมนุษย์ในยุคแรก มีภาพต่างๆ มากมาย และมีพลวัตมากกว่าในวัยผู้ใหญ่ ดังนั้น เป้าหมายของสุนทรียศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น เพื่อที่ปกป้องบำรุงรักษาสิ่งเหล่านั้นไว้ และมองว่าชีวิตที่เกี่ยวข้องกับทางสติปัญญาของเด็กว่า เด็กเป็นผู้ไม่มีประสบการณ์ในส่วนนี้เลย

เป้าหมายสุนทรียศึกษา Steiner เพื่อที่ป้องกันการสูญเสียพลังทางสัมผัส (senses) เท่าที่เป็นไปได้ ในช่วงต่อมาของชีวิต สุนทรียศึกษาบำรุงรักษาพัฒนาการของสัมผัส และเน้นการรักษาสัมผัสที่สูญหายไปในช่วงต้นของชีวิต ผ่านหลักสูตรที่มีศิลปะเป็นฐาน Steiner พยายามปลูกฝังสัมผัสของเด็ก ที่แสดงให้เห็นมากกว่าสัมผัสทางด้านร่างกาย แต่รวมถึงสติปัญญาทั้งหมดของมนุษย์ที่รวมทั้งความรู้ความเข้าใจ จริยธรรม อารมณ์ และความสามารถทางสังคม

Steiner กล่าวว่า สุนทรียศึกษาเกี่ยวข้องกับร่างกายมนุษย์ที่เต็มไปด้วยประสาทสัมผัสถึงความงาม และระบบระเบียบของธรรมชาติ โลก และจักรวาล ที่ก่อกำเนิดความกลมกลืน จังหวะ และพลวัต Steiner คิดว่านั่นเป็นเป้าหมายสูงสุดของสุนทรียศึกษาที่เชื่อมโยงศักยภาพภายในทางสุนทรียะของมนุษย์ไปสู่ความงามของโลก เด็ก ๆ เรียนรู้เกี่ยวกับโลกทางด้านตะวันออกอย่างคำนึงถึงความสวยงามและสายพันธ์ของมนุษย์ผ่านหลักสูตรที่มีศิลปะเป็นฐานที่กว้างสำหรับงานานอมตะและคติชาวบ้านและรวมกับความคิดสร้างสรรค์และศิลปะการแสดง การเขียน และการนับบนฐานหลักการนี้ สำหรับการสอนแบบบูรณาการที่รวมศิลปะ และสุนทรียะ Steiner เน้นการใช้จินตนาการและภาพในการสอนมโนทัศน์ (concept) ให้กับเด็ก ความไม่มีตัวตนของภาพสอดคล้องกับความไม่มีตัวตนของการคิดนำมาสู่การเล่น นิยายปรัมปรา ความงาม จังหวะ และจินตภาพ

ภาพที่ 4: แนวคิดทางศิลปะและสุนทรียศึกษา Steiner
โดย ธวัชชัย ศรีเทพ

ตั้งนั้นการศึกษาตามแนวคิดของ Steiner จึงไม่ใช่สุนทรียศึกษาในตัวของมันเอง แต่ทั้งหมดของการศึกษานั้น รวมศิลปะลงไปในส่วนของสติปัญญา รวมถึงวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เรขาคณิต การบูรณาการนี้เป็นผลรวมทั้งหมดของความรู้ และจินตภาพที่งดงาม และสีสันที่มีชีวิตชีวาเป็นหนึ่งเดียวกับการดำเนินชีวิตปกติ และไม่จำกัดเพียงแค่บทเรียนการระบายสี หรือมุมเล็กๆ มุมหนึ่งของการดำเนินชีวิต ความเข้าใจของ Steiner เกี่ยวกับธรรมชาติของเด็ก เข้าใจชีวิตของมนุษย์ เข้าใจโลก และความเข้าใจในระบบจักรวาล

3. แนวคิดศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะทำหน้าที่เป็นสื่อที่ทรงพลังสำหรับประสบการณ์ทางสุนทรียะและการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ Froebel (1826) กล่าวว่า กิจกรรมทางศิลปะ เช่น การวาดภาพ การระบายสี และการเล่นกับสื่อต่างๆ ส่งเสริมพัฒนาการโดยรวมของเด็ก Edwards et al. (1998) กล่าวว่า แนวทางของเรกจิโอ เอมิเลีย ซึ่งเป็นปรัชญาการศึกษาจากประเทศอิตาลี เน้นย้ำถึงความสำคัญของการแสดงออกทางศิลปะ และกระตุ้นให้เด็กสำรวจสื่อศิลปะต่างๆ

นักการศึกษาปฐมวัยสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยศิลปะที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับจินตนาการ การแสดงออก และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ผ่านทฤษฎีศิลปะประกอบไปด้วย 3 ทฤษฎี คือ ดังนี้

3.1 ทฤษฎีศิลปะคือการเลียนแบบ (Representation)

Gombrich (2000) มองความคิดเรื่องการเลียนแบบด้วยมุมมองใหม่ ด้วยคำถามที่ว่า ศิลปินพยายามที่วาดให้เห็น (depict) โลกธรรมชาติอย่างชัดเจน แต่ทำไมพวกเขาถึงวาด ออกมาแตกต่างกันอย่างมาก พวกเขาใช้แบบ (model) อย่างเดียวกัน คือสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่รอบๆ ตัว แต่เหตุใดผลลัพธ์ที่ออกมาผิดแผกแตกต่างกันอย่างมาก โดยมีการอธิบายว่า ศิลปะนั้นมีที่

กำเนิดในจิตใจมนุษย์ ศิลปะเกิดในความสัมพันธ์ เชื่อมโยงของปฏิกิริยาของเราจิตใจเราที่มีต่อโลกภายนอก ศิลปะไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดอยู่ในโลกภายนอกเท่านั้น เนื่องจากศิลปะเป็นมโนภาพในจิตมนุษย์ (conceptual) ศิลปะแบบเลียนแบบจึง สามารถรู้จักได้ด้วยสไตล์ (style) ของศิลปะนั้นๆ นั่นคือลักษณะของสิ่งต่างๆ ภายนอก ที่ผ่านตา ของศิลปินนั้น ศิลปินใช้ความรู้สึกหรือผัสสะที่คมชัด เลือกบางลักษณะที่เข้ากันได้กับโครงสร้าง ของสไตล์ ที่แฝงอยู่ในสมองของศิลปินเอง สไตล์ในโครงสร้างสมองเป็นตัวกำหนดว่าโลกภายนอกจะมีลักษณะอย่างไรต่อสายตา ของศิลปิน

สไตล์เป็นโครงสร้างของสมองของตัวศิลปินในวัฒนธรรมนั้นๆ สไตล์นั้นอาจเป็นสไตล์ของตัวศิลปินเอง หรือสไตล์ของยุคของสมัยนั้นก็ได้ เรามองแบบแยกแยะ (discriminate) ไปตามจิตมนุษย์ที่มีการเคลื่อนไหวของการคาดหวังต่างๆ อยู่ตลอดเวลา จิตมนุษย์ที่รับรู้จะเป็นจิตที่เคลื่อนไหวมีปฏิสัมพันธ์ และจะถูกโน้มน้าวด้วยความคาดหวังต่างๆ ของคนเรา รวมทั้งการปรับตัว ให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ มนุษย์จะรับเฉพาะแง่มุมหรือลักษณะที่สอดคล้องกันกับความคาดหวัง ของคน ซึ่งข้อมูลหรือลักษณะเหล่านั้นก็จะค่อยๆ ผังเข้าไปในอวัยวะแห่งการรับรู้ของมนุษย์ ระบบโครงสร้างของสมองหรือสไตล์ที่มีการพัฒนาอยู่เสมอ กระบวนการสร้างงานศิลปะของศิลปินนั้น ต้องมีการปรับตัวให้เข้าได้กับสไตล์ที่อยู่ในสมองของศิลปินเอง

ศิลปินจะถูกดึงดูดจากลักษณะเด่นๆ ของแบบภายนอกต่างๆ ที่สามารถเข้ากันได้กับภาษาศิลปะของเขา เมื่อศิลปินกวาดสายตาไปยังภูมิทัศน์รอบๆ ตัว สิ่งที่เขาเห็นว่าสามารถเข้ากันได้ดี กับโครงสร้างสมองหรือสไตล์ในสมองก็จะปรากฏให้เห็นเด่นชัดออกมาเป็นเป้าสายตาของศิลปิน การวาดภาพเหมือนจึงเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ของศิลปิน เป็นกิจกรรมเชิงรุก (active) ไม่ใช่เป็นกิจกรรมเชิงรับ (passive) ที่ศิลปินไม่มีส่วนร่วมสร้างสรรค์กับข้อมูลที่รับเข้ามาจากโลกภายนอกอย่างที่เคยคิดกัน ด้วยเหตุนี้ศิลปินจึงมีแนวโน้มในการที่จะเห็นสิ่งที่เขาวาด (จากอิทธิพลของสไตล์ในโครงสร้างสมอง) มากกว่าจะวาดในสิ่งที่เขาเห็นอย่างชัดเจนตรงหน้า

ศิลปะทั้งหลายเป็นเพียงมโนภาพหรือกรอบความคิดในใจภาพศิลปะจะให้ความหมายแก่โลกแห่งประสบการณ์ และการที่ศิลปินแต่ละคนมีสไตล์ต่างๆ กันนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นไป ในรูปแบบของคำอธิบายที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงเหมือนกัน เพราะในการเข้าถึงโลกที่แท้จริงนั้น คนเราอาจเข้าถึงได้ด้วยแง่มุมที่ต่างๆ กันออกไป ทั้งๆ ที่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับโลกนั้น อาจเป็นอย่างเดียวกันก็ได้

การเลียนแบบสิ่งใดสิ่งหนึ่งเฉพาะตัว ที่คนดูสามารถจำได้ถึงสิ่งที่เลียนแบบนั้น ภาพที่ได้รับการกล่าวยกย่องว่ามีความถูกต้องนั้น ไม่ได้หมายถึงการลงรายละเอียดต่างๆ อย่างที่เป็นอยู่จริงๆ ในขณะนั้น แต่หมายความว่า ใครก็ตามที่เข้าเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ที่อยู่ในภาพเขียนนั้น จะได้ข้อมูลที่ไม่มีผิดพลาดนั้น ไม่ว่าจะภาพเขียนนั้นจะใช้เส้นเพียงไม่กี่เส้นในการทำให้รูปนั้นสมบูรณ์ ศิลปินจะให้ข้อมูลที่เต็มไปด้วยจุดที่น่าสนใจ ซึ่งผู้ดูจะเห็นเช่นเดียวกับศิลปินได้ ถ้าผู้ชมดูจากจุดเดียวกันกับที่ศิลปินดูอยู่ (วัฒนธรรมเดียวกัน หรือช่วงเวลาเดียวกัน)

3.2 ทฤษฎีศิลปะคือการแสดงออก (Expression) ทฤษฎีศิลปะคือการแสดงออก ประกอบไปด้วย 2 ทฤษฎีย่อย ดังนี้

3.2.1 ทฤษฎีศิลปะคือภาษาของอารมณ์ (The Language of Emotion) สตีเฟน แสงกระจ่าง (2538) แปลบทความของ Leo Tolstoy ไว้ว่า หากพิจารณาศิลปะในฐานะที่เป็น ภาวะหนึ่งของชีวิตมนุษย์ ซึ่งหากมองในแง่ี้แล้ว จะพบว่าศิลปะเป็นวิถีทางอันหนึ่งของการร่วม สัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ หมายถึง ผู้ชมงานศิลปะและผู้ผลิตงานชิ้นนั้น และทุกคนที่ ได้รับความประทับใจทางศิลปะอย่างเดียวกัน ดังนั้นศิลปะสูงสุดจะต้องเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่เข้าใจ ด้ และเข้าใจกันมาตลอดทุกยุคทุกสมัย อย่างเช่น คติธรรมจากพระคัมภีร์ ตำนานพื้นบ้าน เทพ นิยาย เพลงพื้นบ้าน ล้วนเป็นที่เข้าใจกันได้กับคนทุกคน

Leo Tolstoy กล่าวว่า คำพูดที่ถ่ายทอดความคิดและประสบการณ์ของมนุษย์ ทำหน้าที่ เป็นวิถีทางหนึ่งในการรวมเป็นหนึ่งเดียวระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง และศิลปะก็ทำหน้าที่ คล้ายคลึง กัน แต่แตกต่างจากการร่วมสัมพันธ์กันโดยถ้อยคำ ในจุดที่ว่าโดยถ้อยคำนั้น มนุษย์ถ่ายทอด ความคิดของตนไปสู่คนอื่น ๆ หากด้วยศิลปะมนุษย์ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนออกมา

การทำงานของศิลปะคือการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่มีรากฐานอยู่บนศาสนา ศิลปะ เช่นนั้นจึงเป็นสิ่งที่รับรู้เข้าใจได้กับคนทุกคน เพราะความสัมพันธ์ของมนุษย์ทุกคนศาสนา เป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน นี่เป็นเหตุผลว่า ทำไมโบสถ์และประติมากรรมในโบสถ์ต่างๆ จึงเป็นที่รู้และ เข้าใจได้กับทุกคน ความไม่เข้าใจ อารมณ์ความรู้สึกที่ดีที่สุดและสูงส่งที่สุดนั้น มิได้อยู่ที่การขาด การพัฒนา หรือขาดการศึกษาแต่อย่างใด ตรงกันข้าม หากอยู่ที่การพัฒนาและการศึกษาผิดๆ และเป็นเพราะงานศิลปะนั้นไม่ปลุกอารมณ์ความรู้สึกแห่งความปิติ และการรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน กับคนอื่นคนหนึ่ง และกับคนอื่นๆ ได้

ผลงานศิลปะที่ดีตามแนวคิดของ Tolstoy ต้องประกอบไปด้วย ความมากหรือ น้อยของ ความเป็นตัวของตัวเองของอารมณ์ความรู้สึกที่ถ่ายทอดออกมา ความมากหรือน้อยของ ความ แจ่มชัดในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกอันนั้นออกมา และความจริงใจของศิลปิน ซึ่งคือ ความ มากหรือน้อยของพลัง ที่ตัวศิลปินรู้สึกต่ออารมณ์อันเขาได้ถ่ายทอดออกมา

ความจริงใจเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดของเงื่อนไขทั้งสามประการ เป็นตัวตัดสินคุณค่าของ งานศิลปะ ที่จะทำให้มนุษย์รุ่นหลังสุดสามารถเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกทั้งปวงที่มีประสบ การณ์ สัมผัสกันมาโดยคนรุ่นก่อนๆ

วิทยาศาสตร์กับศิลปะที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ถ้าอันหนึ่งอันใด ขำรุค ไป อีกอันหนึ่งก็ย่อมไม่สามารถทำงานอย่างถูกต้องได้ วิทยาศาสตร์ที่แท้จริงนั้น จะนำมนุษย์ ไปสู่ การรับรู้ความจริงและความรู้ที่สำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ซึ่งผู้คนในช่วงเวลาและในสังคมนั้น เห็น กัน ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ส่วนศิลปะถ่ายทอดความจริงเหล่านี้จากการรับรู้ ไปสู่อารมณ์รู้สึก

ระดับความสำคัญของทั้งอารมณ์ความรู้สึกที่ถ่ายทอดออกมาโดยศิลปะ และข้อ มูล ความรู้ที่ถ่ายทอดออกมาโดยวิทยาศาสตร์นั้น ตัดสินกันด้วยความรับรู้ทางศาสนา ช่วงเวลา และ สังคมนั้น ด้วยความเข้าใจอันเป็นสามัญร่วมกันในเป้าหมายแห่งชีวิต ที่ผู้คนในช่วงเวลาและ สังคม นั้นๆ เป็นเจ้าของ

ศิลปะซึ่งขึ้นต่อวิทยาศาสตร์ จึงเป็นเครื่องมือแห่งความก้าวหน้าอันหนึ่ง ที่สำคัญ เหา เทียมกับวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต และความก้าวหน้าของมนุษยชาติ ศิลปะมิใช่ความเพลิดเพลิน ใจ

การผ่อนคลายอารมณ์ หรือการสนุกยินดี ศิลปะเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ ศิลปะเป็นอวัยวะต่างๆ ของ ชีวิตมนุษย์ ซึ่งถ่ายทอดการรับรู้อันมีเหตุผลของคนไปสู่อารมณ์ความรู้สึก การรับรู้ทางศาสนาที่เป็นสามัญร่วมกันของมนุษย์คือ ความสำนึกถึงความเป็นภราดรภาพแห่งมวลมนุษย์ รู้กันดีว่า ความ เป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ อยู่ที่ว่ารวมเป็นหนึ่งเดียวกันกับเพื่อนมนุษย์นั่นเอง วิทยาศาสตร์ที่แท้จริง ต้องชี้บอกถึงวิธีการอันหลากหลายของการปรับสำนึกต่อชีวิตอันนี้ขึ้นมา ศิลปะต้องถ่ายทอดความ รุ้รู้อันนี้ออกมาเป็นอารมณ์ความรู้สึก

ภารกิจของศิลปะ มีวิทยาศาสตร์เป็นผู้ช่วยหนุน และมีความรู้ทางศาสนาเป็นผู้นำ ทาง การร่วมมือกันอย่างสันติของมนุษย์ ซึ่งปัจจุบันรักษาไว้ได้ด้วยวิธีการทางภายนอก เช่น ศาล ตำรวจ สถาบันการกุศล การตรวจสอบโรงงาน และอื่นๆ จะมีขึ้นได้ด้วยกิจกรรมอันเป็นอิสระและ นำยินดี ศิลปะต้องเป็นเหตุให้ความรุนแรงหลีกเลี่ยงไป และมีแต่ศิลปะเท่านั้นที่จะบรรลุถึงสิ่งนี้ได้ ทำให้ชีวิตสังคมของมนุษย์ เป็นอิสระจากความกลัวต่อความรุนแรงและการลงโทษ

ทั้งหมดนี้เกิดมีขึ้นได้ด้วยศิลปะ ถ้าผู้คนได้รับการสั่งสอนกันด้วยศิลปะ ถึงวิธีที่ควร ปฏิบัติตามเป้าหมายทางศาสนา และศิลปะอันเดียวกันนั้นเอง ก็ย่อมสามารถปลุกความเคารพ บูชาต่อเกียรติยศของมนุษย์ทุกคนและต่อชีวิตของสัตว์ทุกตัวด้วย ศิลปะสามารถจูงใจให้ผู้คนพล ตินเพื่อรับใช้มนุษย์ได้อย่างอิสระ ด้วยความยินดี และโดยฉับพลันทันที

3.2.2 ทฤษฎีศิลปะคือกระบวนการสร้างสรรค์จิตภาพภายในใจให้ปรากฏรูปร่างออก มาภายนอก (intuition-expression) Croce (1992) กล่าวว่า เป็นจิตภาพที่เห็นอยู่ในใจของ ศิลปิน หรือที่เรียกว่า intuition ศิลปะที่แท้จริงนั้นไม่ใช่วัตถุทางกายภาพที่คนทั่ว ๆ ไปคิด ศิลปิน เป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษมากกว่าคนทั่วไป เพราะศิลปินสามารถมองเห็นความงามในสิ่งต่างๆ ได้มากมายเกินกว่าสายตารธรรมตาๆ ของคนทั่วไปที่ไม่มี intuition เหมือนที่ศิลปินมี เพราะศิลปิน จะเห็นจิตภาพในสิ่งต่างๆ ขณะที่คนทั่วไป เพียงรู้สึกหรือว่าผ่านสายตาไปเพียง ครู่เดียว โดย ไม่ได้เห็นจริงจัง

ศิลปะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในใจของศิลปิน ในตอนเริ่มแรกนั้นจิตภาพที่อยู่ในใจ (intuition) ของศิลปินมีอยู่เป็นบางส่วนเท่านั้นยังไม่สมบูรณ์ ศิลปินพยายามแสดงออก (express) จิตภาพที่อยู่ในใจ (intuition) นี้ให้ค่อยๆ สมบูรณ์ขึ้นมา ด้วยการจัดระเบียบจิตภาพที่อยู่ในใจ (intuition) ทำให้สอดคล้องและเชื่อมต่อเข้าด้วยกันจนเป็นการจินตภาพที่สมบูรณ์เกิดขึ้นมาในใจ ของศิลปิน โดยเรียกกระบวนการพัฒนาปรับตัวเองให้ค่อยๆ สมบูรณ์ขึ้นของจิตภาพที่อยู่ในใจ ว่าเป็นกระบวนการแสดงออกด้วยในเวลาเดียวกัน

การแสดงออก (express) มีความหมายแตกต่างจากการใช้คำนี้โดยทั่ว ๆ ไปในภาษาที่ใช้ กันอยู่ทั่ว ๆ ไป คำว่า expression นี้ใช้กับความหมายว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้ปรากฏรูปร่าง ออกมาภายนอก (externalization) มากกว่าที่จะนำคำว่า expression นี้ไปใช้กับการเห็นจิต ภาพในใจ (intuition) ในใจของศิลปิน

ภาพที่ 5: แนวคิดศิลปะและความคิดสร้างสรรค์
โดย ธวัชชัย ศรีเทพ

โดยสรุปความหมายที่เข้าใจกันทั่ว ๆ ไปนั้น การสร้างสรรค์ของศิลปินในรูปแบบของการแสดงออก expression เป็นการสร้างสรรค์ให้เป็นสิ่งปรากฏออกมาภายนอกที่เรียกว่าเป็นวัตถุศิลปะต่าง ๆ ตามความคิดของคนทั่วไป ในขณะที่คนอาจจะยอมรับกันว่าประสบการณ์ภายในหรือกระบวนการสร้างสรรค์ภายใน (intuition-expression) ของศิลปินนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจด้วยเช่นกัน

4. ทฤษฎีศิลปะคือรูปแบบ (Formalist)

Bell (1914) นักสุนทรียศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้เขียนหนังสือชื่อ "Art" เพื่ออธิบายความคิดปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังภาพเขียนหรือศิลปะแบบนามธรรม โดยเขา เรียกศิลปะแบบนี้ว่า ศิลปะรูปแบบ (Art as Form)

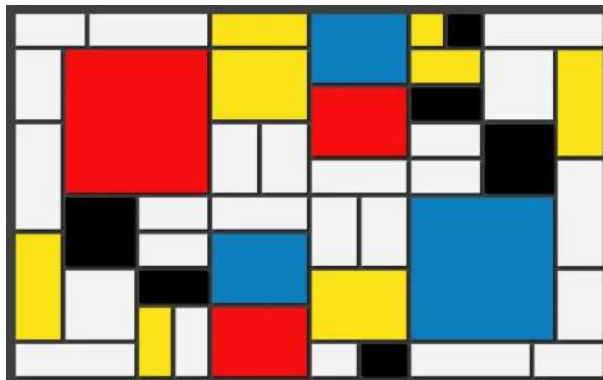
ศิลปะแบบรูปแบบ เป็นศิลปะแบบใหม่ของศตวรรษที่ 20 เพราะเดิมนั้นศิลปะทำ หน้าทีเลียนแบบธรรมชาติ ส่วนศิลปินที่ทำงานศิลปะแบบนามธรรม (Abstract) ให้มีความสำคัญกับทัศนศิลป์ และดนตรี ในการเข้าไปชมงานศิลปะแบบนามธรรม (Abstract) อันเป็นงานศิลปะที่แท้ จริงตามความคิดของศิลปินรุ่นใหม่ นั้น ผู้ชมไม่ต้องมีความรู้หรือความคิดล่วงหน้าแต่ประการใด เลย สิ่งที่ผู้ชมจะต้องมีก็คือ การรู้จักสี เส้น รูปแบบและความเป็น 3 มิติของภาพเท่านั้น เพราะถ้า ผู้ชมงานศิลปะแบบนามธรรม (Abstract) มีความรู้มากไปกว่านี้ บางทีความสนใจของเขาอาจไม่ อยู่กับรูปแบบแห่งความงามอันสูงส่งของงานศิลปะ แต่อาจไปสนใจอยู่กับเนื้อหาของชีวิตมนุษย์ มากกว่า แต่ถ้าผู้ชมมีความรู้เท่าที่กล่าวมา และไม่มีอะไรมากเกินกว่าความจำเป็น และผู้ชมยังมี ดวงตาอันบริสุทธิ์ปราศจากความคิดเกี่ยวกับโลกภายนอกแล้ว ผู้ชมสามารถอยู่ในตำแหน่งที่จะ มองงานศิลปะแบบนามธรรม (Abstract) อย่างที่เป็นอยู่จริง ๆ ตามที่ปรากฏ โดยตรงต่อสายตาของ ศิลปินนั้นคือ ศิลปะเป็นการจัดเรียงเรียงรูปแบบด้วยเส้นสี และความสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืนเพียงอย่างเดียว

คนส่วนใหญ่ที่ชอบดูภาพเขียนนั้น ไม่ได้ชอบภาพในฐานะที่แสดงให้เห็นถึงความกลมกลืนลงตัวพอดีกันของการจัดรูปแบบ เส้นสี ความสัมพันธ์กันในภาพเขียนนั้นๆ แต่ที่ชอบเพราะภาพเขียนแสดงให้เห็นถึงสิ่งต่างๆ รอบตัว สภาพชีวิตและคุณค่าของชีวิตที่พวกตนรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีในชีวิตประจำวัน ความรู้สึกชื่นชมเช่นนี้ เป็นความรู้สึกธรรมดาๆ เกี่ยวกับโลก การมองภาพเขียนเช่นนี้ ภาพที่เลียนแบบของจริง) จึงไม่ได้ช่วยให้เราเข้าถึงโลกของความงามของ สุนทรียะอันยิ่งใหญ่สูงส่ง ซึ่งก็คือโลกของแบบอันบริสุทธิ์นั่นเอง ดังนั้นผู้ชมที่ไม่รู้ว่าศิลปะที่แท้จริง คืออะไรแน่ นั้น ส่วนใหญ่มักมองภาพเขียนเพียงเพื่อจะนำตัวเองกลับลงมาสู่โลกของคุณค่าความรู้ สึกสถานการณ์ต่างๆ ของชีวิตคน ผู้ชมงานศิลปะเช่นที่ว่านี้จะพลาดโอกาสอันยิ่งใหญ่ที่จะถูกนำ เข้าไปสู่โลกของความงามที่แท้จริง หรือโลกของประสบการณ์ทางสุนทรียะอันสูงส่งละเอียดอ่อน

ภาพที่ 6: ผลงานของ Wassily Kandinsky

ที่มา: <https://www.theartlifegallery.com/blog/wassily-kandinsky-pioneering-the-abstract-art-movement/>

ภาพที่ 7: ผลงานของ Piet Mondrian

ที่มา: <https://lisathatcher.com.au/2012/07/01/piet-mondrian-line-over-form/>

5. แนวคิดการชื่นชมสุนทรียภาพ ความซาบซึ้งในสุนทรียภาพเป็นลักษณะพื้นฐานของการดำรงอยู่ของมนุษย์ ซึ่งรวมถึงความสามารถของเราในการรับรู้และตอบสนองต่อความงามใน

โลกรอบตัวเรา บทความนี้เจาะลึกถึงความสำคัญของการชื่นชมสุนทรียภาพ ตรวจสอบผลกระทบที่มีต่อการรับรู้ อารมณ์ และความเป็นอยู่โดยรวม จากการสำรวจศิลปะ ธรรมชาติและการแสดงออกทางวัฒนธรรม ช่วยสร้างความเข้าใจสุนทรียศาสตร์อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นและมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อชีวิต

สุนทรียศาสตร์เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับประสบการณ์การรับรู้ของเรา วิธีที่เรารับรู้และตีความสิ่งเร้าทางประสาทสัมผัสเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจทางสุนทรียะของเรา นักวิจัยแนะนำว่าการชื่นชมความงามเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางประสาทสัมผัส การประเมินความรู้ความเข้าใจ และการตอบสนองทางอารมณ์ ด้วยการใช้องค์ประกอบของเราและปรับตัวเองให้เข้ากับรายละเอียดและความซับซ้อนของโลก เราเปิดตัวเองสู่ประสบการณ์สุนทรียะอันรุ่มรวย การสร้างสรรค์ทางศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นภาพ การได้ยิน หรือการแสดง มีพลังที่จะกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกเล็ก ๆ ในตัว สามารถทำให้เกิดความสุข ความกลัว ความเศร้าโศก หรือแม้กระทั่งทำลายความเชื่อของเราและกระตุ้นการไตร่ตรอง การมีส่วนร่วมกับศิลปะและปล่อยให้ตัวเองได้เคลื่อนไหวทางอารมณ์ เข้าถึงศักยภาพแห่งการเปลี่ยนแปลงของสุนทรียศาสตร์ ยกกระดับความเป็นอยู่ทางอารมณ์ ส่งเสริมการเอาใจใส่และความเข้าใจ

สุนทรียศาสตร์มีความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ สังคมและยุคสมัยที่แตกต่างกันได้พัฒนาประเพณี รูปแบบ และการแสดงออกทางศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ ความซาบซึ้งในสุนทรียภาพช่วยให้เราสามารถเจาะลึกถึงภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เข้าใจคุณค่า ความเชื่อ และมุมมองของชุมชนต่างๆ ช่วยให้เราสามารถชื่นชมความร่ำรวยและความหลากหลายของความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์และส่งเสริมการสนทนาและความชื่นชมระหว่างวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นกระจกอันทรงพลังที่สะท้อนความกังวล ความทะเยอทะยาน และการต่อสู้ดิ้นรนของสังคม เป็นเวทีสำหรับศิลปินในการแสดงความคิด ทำทนายบรรทัดฐานทางสังคม และกระตุ้นความคิดเชิงวิพากษ์ ด้วยการชื่นชมสุนทรียภาพ จากการมีส่วนร่วมในการสนทนากับศิลปิน เพื่อให้ผลงานสร้างสรรค์ของพวกเขากำหนดรูปแบบและขยายความเข้าใจของเราเกี่ยวกับโลกที่เราอาศัยอยู่

ความซาบซึ้งในสุนทรียศาสตร์ส่งผลดีต่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตโดยรวมของเรา การมีส่วนร่วมกับศิลปะ ธรรมชาติ และประสบการณ์สุนทรียะอื่น ๆ ช่วยให้ได้อ่อนคลายจากกิจวัตรประจำวัน กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และเสริมสร้างความรู้สึกอัศจรรย์ใจและน่าเกรงขาม การศึกษาแสดงให้เห็นว่าการสัมผัสกับสภาพแวดล้อมที่สวยงามและกิจกรรมทางศิลปะช่วยส่งเสริมการลดความเครียด ปรับปรุงการทำงานของความรู้ความเข้าใจ และส่งเสริมอารมณ์เชิงบวก

นอกจากนี้ประสบการณ์ด้านสุนทรียศาสตร์สามารถเพิ่มความสามารถในการเห็นอกเห็นใจของเด็ก ด้วยการมีส่วนร่วมกับศิลปะ ดนตรี และการเล่าเรื่อง เด็ก ๆ สามารถพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับมุมมองและอารมณ์ที่แตกต่างกัน ในหนังสือของเธอเรื่อง "The Aesthetic Experience" J. McVicker Hunt ได้สำรวจศักยภาพการเปลี่ยนแปลงของการเผชิญหน้าทางสุนทรียะ โดยเน้นบทบาทของเด็กในการบ่มเพาะความเห็นอกเห็นใจและความ

ฉลาดทางอารมณ์ในเด็กเล็ก (Hunt, 1991) นักการศึกษาปฐมวัยสามารถบูรณาการวรรณกรรม ดนตรี และทัศนศิลป์ในหลักสูตรของพวกเขาเพื่อส่งเสริมความซาบซึ้งในสุนทรียภาพและความ เข้าใจที่เห็นอกเห็นใจของเด็ก

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การชื่นชมสุนทรียภาพ หรือความซาบซึ้งในสุนทรียศาสตร์ เป็นแง่มุมที่ลึกซึ้งและสมบูรณ์ของประสบการณ์ของมนุษย์ การมีส่วนร่วมกับศิลปะ ธรรมชาติ และการแสดงออกทางวัฒนธรรม เราใช้พลังแห่งการเปลี่ยนแปลงของความงาม เพิ่มคุณค่าการ รับรู้ อารมณ์ และความเป็นอยู่โดยรวมของเรา ความซาบซึ้งทางสุนทรียศาสตร์ส่งเสริมการเอาใจ ใส่ ความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม และการคิดเชิงวิพากษ์ ทำให้เราสามารถสำรวจโลกผ่านเลนส์ แห่งความพิศวงและความอยากรู้อยากเห็นอันซับซ้อนของความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์และ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต

สุนทรียศาสตร์กับการศึกษาปฐมวัย

สุนทรียศาสตร์ในการศึกษาปฐมวัยหมายถึงปรัชญา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ ความงาม การแสดงออกทางศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ และประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส Schiller (1975), Langer (1953) , Froebel (1826) และ Hunt (1991) โดยให้ความสำคัญของ สุนทรียภาพในการพัฒนาแบบองค์รวมของเด็กเล็ก สามารถบ่มเพาะจินตนาการ ความคิด สร้างสรรค์ และความเห็นอกเห็นใจของเด็ก โดยส่งเสริมความชื่นชมตลอดชีวิตสำหรับความงาม และการแสดงออกทางศิลปะ

การเข้าใจแนวคิดเรื่องความงามเป็นสิ่งสำคัญของสุนทรียศาสตร์ ในบริบทของเด็ก ปฐมวัย ความงามครอบคลุมมากกว่าความสวยงามทางสายตา ครอบคลุมประสบการณ์ประสาท สัมผัสที่หลากหลาย เช่น เสียง พื้นผิว และการเคลื่อนไหว Susanne Langer นักปรัชญาชาว อเมริกัน เสนอแนวคิดเรื่อง "รูปแบบสำคัญ" เพื่ออธิบายมิติทางอารมณ์และสัญลักษณ์ของ ประสบการณ์ทางสุนทรียะ (Langer, 1953) แนวคิดนี้ขยายขอบเขตความเข้าใจเกี่ยวกับความ งามและกระตุ้นให้นักศึกษานำเด็ก ๆ ไปสัมผัสกับรูปแบบศิลปะที่หลากหลาย ธรรมชาติ และ สภาพแวดล้อมที่อุดมด้วยประสาทสัมผัสเพื่อกระตุ้นความรู้สึทางสุนทรียะของพวกเขา

ศิลปะและความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่แยกออกจากความสวยงามไม่ได้ ฟรีดริช โพรเบล นักการศึกษาชาวเยอรมันในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 สนับสนุนให้รวมกิจกรรมทางศิลปะ เช่น การ วาดภาพ การระบายสี และการเล่นกับสื่อต่างๆ เข้ากับการศึกษาปฐมวัย จากข้อมูลของ Froebel กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่เปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยังมีส่วนช่วยในการ พัฒนาโดยรวมของเด็กด้วย (Froebel, 1826) แนวทางของเรกจิโอ เอมิเลีย ซึ่งเป็นปรัชญา การศึกษาที่มีอิทธิพลจากประเทศอิตาลี เน้นย้ำถึงความสำคัญของการแสดงออกทางศิลปะใน การศึกษาปฐมวัย โดยกระตุ้นให้เด็กสำรวจสื่อและวัสดุศิลปะต่างๆ การผสมผสานศิลปะเข้ากับ หลักสูตร นักการศึกษาสามารถปลูกฝังสภาพแวดล้อมที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับจินตนาการ การ แสดงออก และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

ประสบการณ์ด้านสุนทรียศาสตร์มีศักยภาพในการปลูกฝังความเห็นอกเห็นใจในเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมกับศิลปะ ดนตรี และการเล่าเรื่องช่วยให้เด็กพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เกี่ยวกับมุมมองและอารมณ์ที่แตกต่างกัน J. McVicker Hunt ในหนังสือของเธอเรื่อง "The Aesthetic Experience" สำรวจพลังการเปลี่ยนแปลงของการเผชิญหน้าทางสุนทรียะและ บทบาทของพวกเขาในการบ่มเพาะความเห็นอกเห็นใจและความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กเล็ก (Hunt, 1991) ด้วยการบูรณาการวรรณกรรม ดนตรี และทัศนศิลป์ นักการศึกษาสามารถปลูกฝัง ความชื่นชมในสุนทรียภาพของเด็กๆ และส่งเสริมความเข้าใจที่มากขึ้นของผู้อื่น

สิ่งแวดล้อมเองมีบทบาทสำคัญในการสร้างประสบการณ์สุนทรียะของเด็กๆ องค์ประกอบทางธรรมชาติ เช่น สวน พื้นที่กลางแจ้ง และวัสดุจากธรรมชาติ เปิดโอกาสให้เด็กได้ มีส่วนร่วมทางประสาทสัมผัสและชื่นชมความงามของโลกธรรมชาติ แนวคิดเรื่อง "คำใช้ง่าย" ของ James Gibson เน้นคุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมที่เชิญชวนและเปิดใช้งานการกระทำที่ เฉพาะเจาะจง (Gibson, 1979) นักการศึกษาปฐมวัยสามารถออกแบบสภาพแวดล้อมกลางแจ้งที่ สวยงามซึ่งส่งเสริมการสำรวจ ความอยากรู้อยากเห็น และการมีส่วนร่วมทางประสาทสัมผัสของ เด็ก ซึ่งจะช่วยยกระดับประสบการณ์สุนทรียะโดยรวมของพวกเขา

สุนทรียศาสตร์กับแนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟ

ภาพที่ 8: Waldorf

ที่มา: <http://www.pecerathailand.org/2018/01/654.html>

แนวทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟมีชื่อเสียงในด้านแนวทางแบบองค์รวมและเป็นศิลปะ โดยเน้นการพัฒนาของเด็กทั้งหมด ศูนย์กลางของปรัชญาวอลดอร์ฟคือการบูรณาการ สุนทรียศาสตร์ โดยตระหนักถึงพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงของศิลปะในการส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ จินตนาการ และการพัฒนาแบบองค์รวม

แนวทางของวอลดอร์ฟให้ความสำคัญกับสุนทรียภาพเป็นหลักการสำคัญของการศึกษา รูดอล์ฟ สไตเนอร์ ผู้ก่อตั้งการศึกษาวอลดอร์ฟ เชื่อว่าสุนทรียภาพเป็นประตูสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ยิ่งขึ้นและการเรียนรู้ที่มีความหมาย ผ่านกิจกรรมทางศิลปะ เด็ก ๆ มีส่วนร่วมกับประสาทสัมผัส

อารมณ์ และสติปัญญา ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และความรู้ความเข้าใจอย่าง สอดคล้องกัน โดยหลักสูตรของวอลดอร์ฟเป็นการรวมเอาสาขาวิชาศิลปะที่หลากหลาย รวมทั้ง ทัศนศิลป์ ดนตรี การละคร และการเคลื่อนไหว ศิลปะเหล่านี้ไม่ได้ถูกมองว่าเป็นวิชาที่แยกกัน แต่ถูกรวมเข้าด้วยกันเป็นวิชาวิชาการต่างๆ ทำให้เด็กมีช่องทางที่หลากหลายในการแสดงออก และความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการวาดภาพ วาดภาพ ดนตรี นิทาน และละคร เด็ก ๆ มีส่วนร่วมใน ประสบการณ์ทางจินตนาการและสุนทรียภาพ ช่วยเพิ่มความสามารถในการรับรู้และความเป็นอยู่ ที่ดีทางอารมณ์ (Timmerman, 2016)

สุนทรียศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการบ่มเพาะจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของ เด็กตามแนวทางของวอลดอร์ฟ การเน้นการเล่นปลายเปิด การเล่านิทาน และการเล่นเชิง จินตนาการช่วยให้เด็กได้สำรวจโลกภายในและพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้วย การตีความกับประสบการณ์ทางศิลปะ เด็ก ๆ จะปลูกฝังจินตนาการ ทักษะการแก้ปัญหา และ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Baldwin & Knight., 2000)

แนวทางวอลดอร์ฟตระหนักถึงความสำคัญของการให้การศึกษาด้านศิลปะที่เหมาะสม กับพัฒนาการในแต่ละช่วงการเจริญเติบโตของเด็ก กิจกรรมทางศิลปะได้รับการปรับแต่งให้ตรง กับความต้องการและความสามารถเฉพาะด้านของเด็กในแต่ละช่วงอายุ ทำให้สามารถพัฒนา ทักษะทางศิลปะและสุนทรียภาพทางสุนทรียภาพอย่างค่อยเป็นค่อยไปและก้าวหน้า (Zander,2007)

ห้องเรียนวอลดอร์ฟได้รับการออกแบบอย่างตั้งใจเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าพึงพอใจ และสวยงาม วัสดุธรรมชาติ แสงที่นุ่มนวล และสีที่เลือกสรรมาอย่างดีช่วยสร้างบรรยากาศที่สงบ และสร้างแรงบันดาลใจซึ่งสนับสนุนสมาธิ สมาธิ และความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก สภาพแวดล้อมที่ สวยงามทำหน้าที่เป็นฉากหลังสำหรับการเรียนรู้ กระตุ้นการมีส่วนร่วมของเด็ก และส่งเสริม ความรู้สึกของความงามและความกลมกลืน โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและ แนวทาง สร้างแรงบันดาลใจให้เด็ก ๆ ผ่านการมีส่วนร่วมทางศิลปะของพวกเขาเอง ครูจำลองการ แสดงออกทางศิลปะ ช่วยให้เด็กสังเกตและเรียนรู้จากกระบวนการสร้างสรรค์ของพวกเขา พวกเขา ยังสร้างโอกาสให้เด็ก ๆ ได้มีส่วนร่วมในโครงการศิลปะกลุ่ม ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน และ ความรู้สึกสร้างสรรค์ร่วมกัน (Steiner,1995; Lecuyer, 2013)

ภาพที่ 9: ห้องเรียนวอลดอร์ฟ

ที่มา: <https://www.amarinbabyandkids.com/school/7-waldorf-school/2/>

สรุปได้ว่า แนวทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟตระหนักถึงพลังการเปลี่ยนแปลงของสุนทรียภาพในการพัฒนาแบบองค์รวมของเด็ก ด้วยการบูรณาการศิลปะตลอดทั้งหลักสูตร การบ่มเพาะจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และการจัดสภาพแวดล้อมที่สวยงามที่เกื้อหนุนการศึกษาวอลดอร์ฟจะสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและมีส่วนร่วม ประสบการณ์สุนทรียะในแนวทางวอลดอร์ฟส่งเสริมการแสดงออกของเด็ก พัฒนาการทางความคิด ความเป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์ และความชื่นชมตลอดชีวิตต่อความงามและความคิดสร้างสรรค์

สุนทรียศาสตร์กับแนวทางการศึกษาเรกจิโอ เอมีเลีย

สุนทรียศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความงามและการรับรู้ทางประสาทสัมผัส มีบทบาทสำคัญในการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแนวทางที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมและความคิดสร้างสรรค์ แนวทางเรกจิโอเอมีเลียซึ่งมีต้นกำเนิดในแคว้นเรกจิโอเอมีเลียของอิตาลี เป็นปรัชญาการศึกษาที่มีชื่อเสียงซึ่งให้ความสำคัญกับสุนทรียภาพและศิลปะเป็นอย่างมาก

แนวทางเรกจิโอ เอมีเลียเป็นปรัชญาการศึกษาเชิงนวัตกรรมที่ให้เด็กเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมที่สวยงามและน่าตื่นตาตื่นใจซึ่งช่วยส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็น ความคิดสร้างสรรค์ และการสำรวจของเด็ก แนวทางนี้ส่งเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือและเป็นโครงการ โดยที่สุนทรียภาพมีบทบาทพื้นฐานในการดึงดูดประสาทสัมผัส จินตนาการ และการแสดงออกของเด็ก (Cadwell, 2003)

สุนทรียศาสตร์ในแนวทางเรกจิโอเอมีเลีย ประกอบด้วย

1. สิ่งแวดล้อมเป็นครูคนที่สาม แนวทางของเรกจิโอ เอมีเลีย ตระหนักดีว่าสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมืออันทรงพลังสำหรับการเรียนรู้และชื่นชมความงาม ห้องเรียนได้รับการออกแบบอย่างระมัดระวังเพื่อให้มีพื้นที่ที่ดึงดูดสายตาและเป็นระเบียบ ซึ่งกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก วัสดุธรรมชาติ ทรัพยากรปลายเปิด และการผสมผสานของศิลปะและสุนทรียภาพในสิ่งแวดล้อม กระตุ้นให้เด็กสำรวจและแสดงออก

ภาพที่ 10: สิ่งแวดล้อมเป็นครูคนที่สาม
ที่มา: <https://beyc.co.th>

2. เด็กร้อยภาษา แนวทางของเรจจิโอ เอมีเลีย ตระหนักถึงวิธีการเรียนรู้และการแสดงออกที่หลากหลายของเด็ก แนวคิดของ "เด็กร้อยภาษา" เน้นความสำคัญของการจัดหาช่องทางที่หลากหลายสำหรับเด็กในการสื่อสารและแสดงความคิด รวมถึงผ่านสื่อทางศิลปะต่างๆ เช่น การวาดภาพ ระบายสี ประติมากรรม ดนตรี และการแสดงละคร แนวทางนี้ยอมรับความร่ำรวยของภาษาสุนทรีย์ในการพัฒนาเด็กและความเข้าใจโลก (Gandini, 2012; Edwards et al., 2012)

ภาพที่ 11: เด็กร้อยภาษา

ที่มา: <https://www.rakluke.com/learning-all/education/item/reggio-emilia.html>

3. เอกสารและการนำเสนอด้วยสุนทรีย์ เอกสารมีบทบาทสำคัญในแนวทางของเรจจิโอ เอมีเลีย เนื่องจากช่วยให้นักการศึกษา เด็กๆ และผู้ปกครองสามารถสะท้อนกระบวนการเรียนรู้ได้ การจัดทำเอกสารมักอยู่ในรูปแบบของการแสดงภาพ ภาพถ่าย วิดีโอ และการสังเกตเป็นลายลักษณ์อักษร การนำเสนอเหล่านี้ไม่เพียงแต่บันทึกประสบการณ์และเส้นทางการเรียนรู้ของเด็กๆ เท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ด้านสุนทรีย์ที่เฉลิมฉลองความคิดสร้างสรรค์ บุคลิกลักษณะ และการเติบโตของเด็กๆ (Dahlberg et al., 2007)

4. บทบาทของ Atelierista หรือผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะอยู่ด้วย Atelierista ร่วมมือกับนักการศึกษาและเด็ก ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในประสบการณ์ศิลปะ แนะนำกระบวนการทางศิลปะ และสนับสนุนเด็ก ๆ ในการแสดงความคิดและอารมณ์ของพวกเขาผ่านสื่อทางศิลปะที่หลากหลาย การปรากฏตัวของ Atelierista เน้นย้ำถึงความสำคัญของสุนทรีย์ภาพและการสำรวจทางศิลปะในเส้นทางการศึกษาของเด็กๆ

ภาพที่ 12: บทบาทของ Atelierista

ที่มา: <https://www.isp.cz/learning-story/learning-with-an-atelierista-in-our-early-childhood-foundations-ecf/>

5. ประโยชน์ของสุนทรียศาสตร์ในการศึกษา การบูรณาการสุนทรียศาสตร์เข้ากับการศึกษา ดังที่เห็นในแนวทางของเรกจิโอ เอมีเลีย มีประโยชน์มากมายสำหรับพัฒนาการของเด็ก ดังนี้

5.1 เสริมสร้างประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส กระตุ้นพัฒนาการทางความคิดและความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการแสดงออกและความเป็นปัจเจกบุคคล เสริมสร้างเอกลักษณ์และความมั่นใจ

ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการทำงานร่วมกัน ในขณะที่เด็ก ๆ มีส่วนร่วมในโครงการศิลปะและสุนทรียภาพด้วยกัน

5.2 พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหาในขณะที่เด็ก ๆ ดำเนินกระบวนการทางศิลปะที่หลากหลายและเลือกทางเลือกที่สวยงาม

5.3 สนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์และจิตใจ เนื่องจากการแสดงออกทางศิลปะกลายเป็นเครื่องมือในการสำรวจและประมวลผลอารมณ์

สรุปได้ว่า แนวทางของเรกจิโอ เอมีเลีย เป็นตัวอย่างของความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งระหว่างสุนทรียภาพและการศึกษา การให้เด็ก ๆ ได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมที่สวยงามและเห็นคุณค่าของการแสดงออกทางศิลปะ วิธีการนี้ช่วยหล่อเลี้ยงพัฒนาการแบบองค์รวม ความคิดสร้างสรรค์ และความรู้สึกอัศจรรย์ใจ การเปิดรับสุนทรียศาสตร์ในการศึกษาช่วยให้เด็กสามารถมีส่วนร่วมกับโลกรอบตัว สื่อสารความคิดและอารมณ์ของพวกเขา และพัฒนาความชื่นชมตลอดชีวิตต่อความงามและศิลปะ

สุนทรียศาสตร์กับแนวทางการศึกษามอนเตสซอรี

แนวคิดการศึกษาตามมอนเตสซอรีที่พัฒนาโดย ดร. มาเรีย มอนเตสซอรี ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 และได้กลายเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในด้านการศึกษปฐมวัย วิธีการนี้เน้นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นไปที่เด็ก ซึ่งความอยากรู้อยากเห็นและแรงจูงใจภายในของเด็กจะ

นำทางประสบการณ์การศึกษา หนึ่งในแง่มุมที่สำคัญของการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี คือ การให้ความสำคัญกับสุนทรียภาพ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน

ภาพที่ 13: Maria Montessori

ที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/Maria_Montessori

ปรัชญาการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรีนั้นตั้งอยู่บนความเชื่อว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาตามธรรมชาติของพวกเขา สภาพแวดล้อมนี้จัดเตรียมโดยครู และเต็มไปด้วยวัสดุที่ส่งเสริมประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กและมัดใหญ่ ห้องเรียนตามแนวคิดมอนเตสซอรีจะออกแบบให้สวยงาม เป็นระเบียบ และกลมกลืน ซึ่งไม่เพียงแต่ดึงดูดเด็กๆ แต่ยังช่วยสร้างความสงบและสมาธิ

ห้องเรียนตามแนวคิดมอนเตสซอรีมีลักษณะเด่นคือความเรียบง่ายและความสวยงาม วัสดุที่ใช้ทำจากธรรมชาติ เช่น ไม้และโลหะ ออกแบบให้สวยงามและเชิญชวนให้เด็กๆ มาสัมผัส และสำรวจ การให้ความสำคัญกับสุนทรียภาพนี้ไม่เพียงแต่เพื่อความสวยงามทางสายตาเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนสำคัญของปรัชญาการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี ดร.มอนเตสซอรีเชื่อว่า สภาพแวดล้อมที่น่าดึงดูดจะช่วยกระตุ้นให้เด็กๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับวัสดุและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ของพวกเขา (Montessori, 1967)

ภาพที่ 14: ห้องเรียนตามแนวคิดมอนเตสซอรี

ที่มา: https://www.planforkids.com/kids_corner/Montessori

บทบาทของสุนทรียภาพในการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี สุนทรียภาพในบริบทของมอนเตสซอรีไม่ได้จำกัดแค่ความสวยงามทางสายตาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการจัดวางวัสดุ การเลือกใช้สี พื้นผิวของวัตถุ และบรรยากาศโดยรวมของห้องเรียน สภาพแวดล้อมนี้ถูกออกแบบอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางประสาทสัมผัสของเด็ก ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี กิจกรรมที่ส่งเสริมประสาทสัมผัสเป็นพื้นฐานในหลักสูตรมอนเตสซอรี ซึ่งช่วยให้เด็กๆ ฝึกฝนประสาทสัมผัสและพัฒนาความเข้าใจในโลกที่อยู่รอบตัวพวกเขาอย่างลึกซึ้ง ตัวอย่างเช่น วัสดุการเรียนรู้ในระบบมอนเตสซอรีออกแบบมาเพื่อแยกคุณสมบัติเดียว เช่น สี ขนาด หรือพื้นผิว ทำให้เด็กๆ สามารถมุ่งเน้นและฝึกฝนการรับรู้ในคุณลักษณะนั้นๆ หอคอยสี่เหลี่ยม ซึ่งประกอบด้วยลูกบาศก์สีลูกที่มีขนาดลดหลั่นกันไป และแท็บเล็ตสี ที่ใช้ในการสอนการไล่ระดับสี เป็นตัวอย่างของวิธีที่วัสดุการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีผสมผสานสุนทรียภาพและการเรียนรู้ วัสดุเหล่านี้ไม่เพียงแต่เพื่อการศึกษา แต่ยังสวยงามด้วย ทำให้เด็กๆ อยากเข้ามามีส่วนร่วมซ้ำๆ ด้วยความสนใจ (Lillard, 2005)

ภาพที่ 15: กิจกรรมตามแนวคิดมอนเตสซอรี

ที่มา: <https://www.montessoritams.com/begin>

การศึกษาด้านสุนทรียภาพในระบบมอนเตสซอรีไม่ได้จำกัดแค่การพัฒนาความชื่นชมในความสวยงามเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทางปัญญาและอารมณ์ของเด็ก การมีส่วนร่วมกับวัสดุที่สวยงามช่วยให้เด็กๆ พัฒนาทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ความสนใจในรายละเอียด และความชื่นชมในความเป็นระเบียบและความกลมกลืน ทักษะเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับความสำเร็จทางวิชาการในอนาคตและการพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับสุนทรียภาพในระบบมอนเตสซอรียังช่วยเสริมสร้างความเป็นอิสระและวินัยในตัวเด็ก เมื่อเด็กๆ ทำงานในสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบและสวยงาม พวกเขาจักจะพัฒนาความเคารพต่อสิ่งรอบตัวและความต้องการในการรักษาความเป็นระเบียบ ความเคารพต่อสภาพแวดล้อมนี้จะสะท้อนให้เห็นในด้านอื่นๆ ของชีวิต ส่งเสริมความรับผิดชอบและการดูแลโลกที่อยู่รอบตัวพวกเขา (Montessori, 1995)

แนวทางของมอนเตสซอรีต่อศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ ยังให้ความสำคัญกับศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาสุนทรียภาพ กิจกรรมศิลปะในห้องเรียนมอนเตสซอรีออกแบบมาเพื่อให้เด็กๆ สำรวจและแสดงออกอย่างอิสระ เด็กๆ ได้รับวัสดุศิลปะคุณภาพสูงและได้รับการสนับสนุนให้สร้างสรรค์โดยไม่ต้องรับคำแนะนำโดยตรง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ศิลปะในการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรีไม่เพียงแต่เกี่ยวกับการสร้างผลงานศิลปะที่สวยงามเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์และการสำรวจ เด็กๆ เรียนรู้ที่จะชื่นชมรูปแบบต่างๆ ของศิลปะและได้สัมผัสกับเทคนิคและสื่อทางศิลปะที่หลากหลาย การสัมผัสนี้ช่วยให้พวกเขาพัฒนาความเข้าใจและความชื่นชมในสุนทรียภาพและศิลปะ ซึ่งสามารถมีผลกระทบยาวนานต่อการพัฒนาทางวัฒนธรรมและสติปัญญาของพวกเขา (Danko-McGhee & Slutsky, 2007)

การให้ความสำคัญกับสุนทรียภาพในระบบการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน การสร้างสภาพแวดล้อมที่สวยงาม เป็นระเบียบและเต็มไปด้วยประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสช่วยเสริมสร้างไม่เพียงแต่ทักษะทางปัญญาและการเคลื่อนไหว แต่ยังรวมถึงการพัฒนาอารมณ์และสังคม การบูรณาการสุนทรียภาพในวิธีการตามแนวคิดมอนเตสซอรีช่วยให้เด็กพัฒนาความชื่นชมในความสวยงาม ความคิดสร้างสรรค์ และความกลมกลืน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับความเป็นอยู่ที่ดีและความสำเร็จในชีวิต

คำถามท้ายบท

ข้อมูลจากปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของ “สุนทรียศาสตร์” ตามความเข้าใจของนักศึกษา
2. ความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมกับประสาทสัมผัสคืออะไร
3. จงอธิบายหลักการพื้นฐานของสุนทรียศาสตร์และแนวคิดพื้นฐานที่เป็นรากฐานของการแสดงออกทางศิลปะในการพัฒนาวัยเด็กตามปรัชญาของฟรีดริช ชิลเลอร์
4. นักศึกษาคิดว่าสุนทรียศาสตร์มีบทบาทสำคัญอย่างไรในการพัฒนาทางจิตวิญญาณของเด็กปฐมวัย
5. การชื่นชมความงามมีผลต่อการพัฒนาการทางจิตวิญญาณของเด็กอย่างไร
6. การเชื่อมโยงระหว่างการรับรู้และความสัมพันธ์ในสุนทรียศาสตร์มีความสำคัญอย่างไร
7. การชื่นชมความงามในศิลปะและธรรมชาติมีผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอย่างไร
8. การประเมินความรู้ความเข้าใจและการตอบสนองทางอารมณ์เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาทางสุนทรียศาสตร์ของเด็กอย่างไร
9. นักศึกษาคิดว่าการจัดประสบการณ์สุนทรียศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยควรยึดหลักการตามทฤษฎีใดบ้าง จงอธิบาย พร้อมยกเหตุผลประกอบ

บรรณานุกรม

- โกสุม สายใจ. (2549). *จิตรกรรมอยุธยา เชิงความงาม*. วารสารสังคมมนุษย์ ปีที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ประเวศ วะสี. (2553). *ธรรมชาติของสรรพสิ่ง: การเข้าถึงความจริงทั้งหมด*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรีน-ปัญญาญาณ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด.
- วัชรินทร์ อภิภัทรกุล. (2558). <https://worldcivil14.blogspot.com/2015/09/parthenon.html>
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2552). *สุนทรียศาสตร์เพื่อชีวิต*. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
- ศิลป์ พีระศรี. (2527). *ศิลปะสงเคราะห์ (พจนานุกรมศัพท์ศิลปะของชาวตะวันตก)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ราชบัณฑิตยสถาน.
- สิทธิชัย แสงกระจ่าง. (2538). *ศิลปะคืออะไร What is Art?*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คมบาง
- อารี สุทธิพันธุ์. (2551). *ผลึกความคิดศิลปะ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Anonymous. (n.d.). https://en.wikipedia.org/wiki/Maria_Montessori
- Anonymous. (n.d.). <https://beyc.co.th>
- Anonymous. (n.d.). <https://www.montessoritams.com/begin>
- Anonymous. (n.d.). https://www.planforkids.com/kids_corner/Montessori
- Anonymous. (2023). <https://www.theartlifegallery.com/blog/wassily-kandinsky-pioneering-the-abstract-art-movement/>
- Amarin Baby & Kids. (2020). <https://www.amarinbabyandkids.com/school/7-waldorf-school/2/>
- Artofth. (2021). <https://artofth.com/kintsugi/>
- Baldwin, D., & Knight, C. (Eds.). (2000). *The Waldorf Book of Poetry: Discover the Power of Imagination*. Steiner Books.
- Bell, C. (1914). *Art* (5th ed.). New York: Stokes.
- Cadwell, L. B. (Ed.). (2003). *Bringing Reggio Emilia Home: An Innovative Approach to Early Childhood Education*. Teachers College Press.
- Croce, B. (1992). *The Aesthetic as the Science of Expression and of the Linguistic in General, Part 1, Theory*. New York: Cambridge University Press.

- Dahlberg, G., Moss, P., & Pence, A. (Eds.). (2007). *Beyond Quality in Early Childhood Education and Care: Languages of Evaluation* (2nd ed.). Routledge.
- Danko-McGhee, K., & Slutsky, R. (2007). The Impact of Early Art Experiences on Literacy Development. *Art Education*, 60(2), 18-23.
- Edwards, C., Gandini, L., & Forman, G. (Eds.). (2012). *The Hundred Languages of Children: The Reggio Emilia Approach—Advanced Reflections* (2nd ed.). Praeger.
- Froebel, F. (1826). *The Education of Man*.
- Gandini, L. (2012). Beautiful Stuff: Learning with Found Materials. In C. Edwards, L. Gandini, & G. Forman (Eds.), *The Hundred Languages of Children: The Reggio Emilia Approach—Advanced Reflections* (2nd ed., pp. 59-72). Praeger.
- Gibson, J. J. (1979). *The Ecological Approach to Visual Perception*.
- Gombrich, E. H. (2000). *Art and Illusion: A Study in the Psychology of Pictorial Representation*. United Kingdom: Princeton University Press.
- Hunt, J. M. (1991). *The Aesthetic Experience: Its Nature and Function in a Psychological Theory*.
- Langer, S. K. (1953). *Feeling and Form: A Theory of Art Developed from Philosophy in a New Key*.
- Lecuyer, M. (2013). *Between Form and Freedom: A Practical Guide to the Waldorf Method of Education*. Waldorf Publications.
- Lillard, A. S. (2005). *Montessori: The Science Behind the Genius*. Oxford University Press.
- Lisathatcher. (2012). <https://lisathatcher.com.au/2012/07/01/piet-mondrian-line-over-form/>
- Montessori, M. (1967). *The Absorbent Mind*. Holt, Rinehart and Winston.
- Montessori, M. (1995). *The Discovery of the Child*. Clio Press.
- Rakluke Plus. (2020). <https://www.rakluke.com/learning-all/education/item/reggio-emilia.html>
- Schiller, F. (1975). *On the Aesthetic Education of Man*.
- Scruton, R. (2010). *Beauty: A Very Short Introduction*. Oxford University Press.
- Steiner, R. (1995). *The Education of the Child in the Light of Anthroposophy*. Steiner Books.
- Timmerman, C. (2016). *Waldorf Education: A Family Guide*. Steiner Books.
- Timmy. (2019). https://www.planforkids.com/kids_corner/Montessori

Webadmin. (2561). <http://www.pecerathailand.org/2018/01/654.html>

Zander, C. (2007). *Creative Play for Your Toddler: Steiner Waldorf Expertise and Toy Projects for 2-4s*. Hawthorn Press.

บทที่ 2 สุนทรียภาพกับการทำงานของสมอง

ความสำคัญของหน้าที่และการทำงานของสมอง

ในช่วงแรกของชีวิต สมองของมนุษย์จะพัฒนาอย่างรวดเร็วและซับซ้อน โดยวางรากฐานสำหรับความสามารถทางปัญญา อารมณ์ และสังคมในอนาคต ความเข้าใจการทำงานและพัฒนาการของสมองในวัยเด็กจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วงเวลานี้มีผลต่อการเติบโตและการเรียนรู้โดยรวมของเด็ก เด็กปฐมวัย (early childhood) ซึ่งโดยทั่วไปหมายถึงช่วงตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุประมาณแปดขวบ เป็นช่วงที่สำคัญสำหรับการพัฒนาสมอง ในช่วงเวลานี้ สมองจะมีความยืดหยุ่นเป็นพิเศษ (plasticity) ทำให้สามารถปรับตัวและจัดระเบียบใหม่เพื่อตอบสนองต่อประสบการณ์และสิ่งเร้า การวิจัยพบว่า การเชื่อมต่อทางประสาทส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงวัยเด็ก ซึ่งส่งผลต่อความสามารถของเด็กในการเรียนรู้ แก้ปัญหา และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (Thompson, 2000) วงจรประสาทพื้นฐานที่จัดตั้งขึ้นในช่วงเวลานี้ทำหน้าที่เป็นพื้นฐานสำหรับทักษะต่างๆ รวมถึงการเรียนรู้ภาษา การควบคุมอารมณ์ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

นอกจากนี้ การพัฒนาสมองตั้งแต่เนิ่นๆ ยังส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภายหลังและความเป็นอยู่ทางอารมณ์ เด็กที่ได้รับประสบการณ์เชิงบวกในช่วงแรกๆ และสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นมีแนวโน้มที่จะพัฒนาทักษะด้านความรู้ความเข้าใจและอารมณ์และสังคมที่แข็งแกร่ง ทำให้พวกเขามีรากฐานที่มั่นคงสำหรับความสำเร็จในอนาคต (Shonkoff et al., 2012) ในทางกลับกัน ประสบการณ์ที่ไม่พึงประสงค์หรือการละเลยในช่วงเวลาสำคัญนี้อาจนำไปสู่ความท้าทายด้านพัฒนาการ ส่งผลต่อการเรียนรู้ พฤติกรรม และผลลัพธ์ด้านสุขภาพจิตในชีวิตบั้นปลาย

ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับการทำงานและกลไกของการพัฒนาสมองในวัยเด็กเป็นสิ่งสำคัญด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรก ช่วยให้นักการศึกษา ผู้ดูแล และผู้กำหนดนโยบายสามารถสร้างการแทรกแซงและโปรแกรมการศึกษาที่ปรับให้เหมาะสมซึ่งสนับสนุนการพัฒนาสมองอย่างเหมาะสม ด้วยการผสมผสานการปฏิบัติที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในประสาทวิทยาศาสตร์ จะทำให้สามารถยกระดับประสบการณ์การเรียนรู้และให้การสนับสนุนที่จำเป็นแก่เด็กที่เผชิญกับความท้าทายด้านพัฒนาการ (Heckman et al., 2010) ประการที่สอง การทำความเข้าใจพัฒนาการของสมองในวัยเด็กเป็นสิ่งสำคัญในการระบุและจัดการกับความผิดปกติของพัฒนาการและความล่าช้า การตรวจพบและการแทรกแซงตั้งแต่เนิ่นๆ สามารถปรับปรุงผลลัพธ์ได้อย่างมากสำหรับเด็กที่มีภาวะต่างๆ เช่น โรควิตกกังวล โรควิตกกังวล โรควิตกกังวล (ADHD) และความบกพร่องทางภาษา การวิจัยบนพื้นฐานทางประสาทของความผิดปกติเหล่านี้ในช่วงปฐมวัยสามารถแจ้งการพัฒนาวิธีการรักษาแบบกำหนดเป้าหมาย ช่วยให้เด็กๆ เข้าถึงศักยภาพสูงสุดของตนเองได้ (Zwaigenbaum et al., 2015)

ดังนั้น การเข้าใจการทำงานและการทำงานของสมองในวัยเด็กเป็นพื้นฐานสำหรับการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพ ประกันการเข้าถึงการศึกษาและการแทรกแซงที่มีคุณภาพอย่างเท่า

เทียมกัน และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของคนรุ่นต่อไป ความรู้นี้ไม่เพียงแต่เสริมสร้างความเข้าใจของเราเกี่ยวกับการรับรู้ของมนุษย์ แต่ยังช่วยให้เราสามารถสร้างสภาพแวดล้อมในการเลี้ยงดูที่ช่วยให้เด็กทุกคนเจริญเติบโตและประสบความสำเร็จ

โครงสร้างสมองและการพัฒนาการในวัยเด็ก

Neuroplasticity หมายถึง ความสามารถของสมองในการจัดระเบียบตัวเองใหม่โดยการสร้างการเชื่อมต่อของระบบประสาทใหม่ตลอดชีวิต ปรากฏการณ์นี้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดโครงสร้างและการทำงานของสมองในช่วงวัยเด็ก Neuroplasticity ช่วยให้สมองปรับตัวและปรับแต่งวงจรประสาทเพื่อตอบสนองต่อประสบการณ์ สิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม และโอกาสในการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กเรียนรู้ทักษะหรือภาษาใหม่ วิธีประสาทจะแข็งแกร่งขึ้น ทำให้เกิดรากฐานสำหรับการเรียนรู้ในอนาคต การทำความเข้าใจความยืดหยุ่นของระบบประสาทในวัยเด็ก จะช่วยให้เข้าใจได้ว่าประสบการณ์การเรียนรู้ส่งผลต่อสมองอย่างไร โดยเน้นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์และสิ่งเร้าเชิงบวกเพื่อการพัฒนาสมองที่เหมาะสมที่สุด

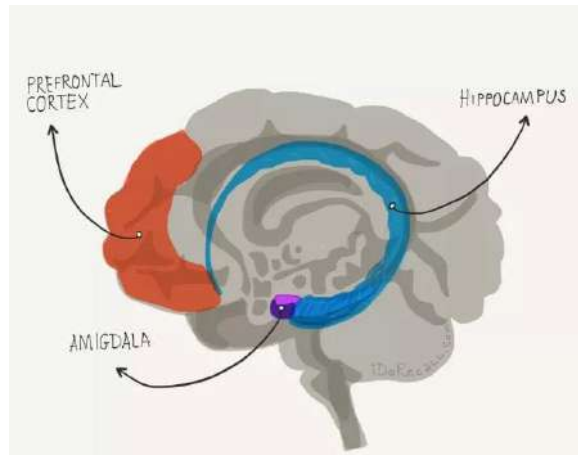
กระบวนการสร้างระบบประสาทในวัยเด็ก Neurogenesis เป็นกระบวนการสร้างเซลล์ประสาทใหม่ ยังคงเกิดขึ้นในพื้นที่เฉพาะของสมอง รวมถึงฮิปโปแคมปัส ในช่วงวัยเด็ก การผลิตเซลล์ประสาทอย่างต่อเนื่องมีส่วนทำให้สมองมีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ ทำให้สามารถสร้างวงจรประสาทเฉพาะสำหรับการทำงานต่างๆ ได้ อัตราของการสร้างระบบประสาทในช่วงวัยเด็กมีอิทธิพลต่อความสามารถทางปัญญา การสร้างความจำ และความสามารถในการเรียนรู้ การวิจัยชี้ให้เห็นว่าปัจจัยต่างๆ เช่น การออกกำลังกายและสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์สามารถส่งเสริมการสร้างระบบประสาท โดยเน้นถึงความสำคัญของการส่งเสริมกิจกรรมที่สนับสนุนกระบวนการนี้ในการศึกษาปฐมวัย

Synaptogenesis หมายถึง การก่อตัวของไซแนปส์หรือการเชื่อมต่อระหว่างเซลล์ประสาท เป็นอีกแง่มุมที่สำคัญของการพัฒนาสมองในวัยเด็ก การก่อตัวของไซแนปส์ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสและสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เด็กมีส่วนร่วมกับสิ่งรอบตัว ไซแนปส์จะทวีคูณและแข็งแกร่งขึ้น ทำให้เกิดโครงข่ายประสาทเทียมที่รับผิดชอบการทำงานด้านการรับรู้ต่างๆ รวมถึงความสนใจ การรับรู้ และการแก้ปัญหา การทำความเข้าใจบทบาทของซินแนปโตเจเนซิสเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการกระตุ้นและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่งส่งเสริมการสำรวจและการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ซึ่งอำนวยความสะดวกในการสร้างการเชื่อมต่อทางประสาทที่แข็งแกร่ง

ดังนั้นกระบวนการของความเป็นพลาสติกของระบบประสาท การสร้างระบบประสาท และการสร้างไซแนปโตเจเนซิสเป็นกลไกพื้นฐานที่รองรับโครงสร้างและการพัฒนาการของสมองในวัยเด็ก กระบวนการเหล่านี้เน้นย้ำความสามารถของสมองในการปรับตัวได้โดดเด่น และเน้นย้ำถึงความสำคัญของการมอบประสบการณ์ที่มีคุณค่าและสิ่งเร้าเชิงบวกเพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตของระบบประสาทอย่างเหมาะสม ด้วยการส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการเลี้ยงดูที่ส่งเสริม

กระบวนการเหล่านี้ ผู้ดูแลและนักการศึกษาสามารถมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์ของเด็ก โดยวางรากฐานสำหรับการเรียนรู้และความเป็นอยู่ที่ดีตลอดชีวิต

หน้าที่ของส่วนต่าง ๆ ของสมองในวัยเด็ก

ภาพที่ 16: หน้าที่ของส่วนต่าง ๆ ของสมอง

ที่มา:<https://www.facebook.com/101156454849272/photos/a.102065108091740/187477476217169/?type=3>

1. เยื่อหุ้มสมองส่วนหน้า (prefrontal cortex) เป็นบริเวณที่อยู่ส่วนหน้าของสมอง เกี่ยวข้องกับการทำงานของกระบวนการรับรู้ขั้นสูงที่เรียกว่า Executive Functions (EF) ซึ่งรวมถึงการควบคุมการยับยั้ง (inhibition) สมาธิจดจ่อ (attention) การวางแผน (planning) การตัดสินใจ (decision making) ความยืดหยุ่น (flexibility) และการควบคุมแรงกระตุ้น (impulse control) ในช่วงวัยเด็ก เยื่อหุ้มสมองส่วนหน้าจะพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลต่อความสามารถของเด็ก เด็กวัยทารกเริ่มพัฒนา EF ขั้นพื้นฐาน เช่น การยับยั้งและสมาธิจดจ่อ ในขณะที่เด็กวัยก่อนวัยเรียนและวัยประถมศึกษาจะพัฒนาซับซ้อนมากขึ้น เช่น การวางแผน การตัดสินใจ และความยืดหยุ่นการพัฒนา EF มีความสำคัญต่อความสำเร็จทางวิชาการและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เด็กที่มี EF จะมีความสามารถ เช่น

- 1) ควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตน
- 2) มุ่งความสนใจและจดจ่อกับงาน
- 3) วางแผนและทำงานให้เสร็จสิ้น
- 4) ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ
- 5) ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นักการศึกษาและผู้ปกครองสามารถส่งเสริมการพัฒนาหน้าที่ของผู้บริหารในเด็กได้ ดังนี้

- 1) มอบโอกาสให้เด็กฝึกฝนทักษะที่จำเป็น เช่น การเล่นเกมที่มีกฎ การเล่นบทบาทสมมติ และการแก้ปัญหา

- 2) สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสนับสนุน ซึ่งช่วยให้เด็กรู้สึกสบายใจที่จะลองสิ่งใหม่ๆ และเผชิญกับความท้าทาย
- 3) ให้กำลังใจและเสริมแรงเด็ก

2. ฮิปโปแคมปัส (hippocampus) เป็นโครงสร้างรูปม้วนน้ำที่อยู่ลึกเข้าไปในสมอง มีบทบาทสำคัญในการสร้างความทรงจำและการเรียนรู้เชิงพื้นที่ ในช่วงวัยเด็ก ฮิปโปแคมปัสมีการเติบโตอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีส่วนทำให้เกิดความทรงจำที่ชัดเจน เช่น ข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ต่างๆ ความสามารถของเด็กๆ ในการจดจำประสบการณ์และเรียนรู้จากประสบการณ์เหล่านั้นมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับพัฒนาการของฮิปโปแคมปัส นักการศึกษาสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการรวมหน่วยความจำโดยการผสมผสานประสบการณ์การเรียนรู้จากประสาทสัมผัสหลายส่วนและการเล่าเรื่อง ซึ่งมีส่วนร่วมกับสมองหลายส่วน ซึ่งเอื้อต่อการสร้างความจำที่แข็งแกร่ง นอกจากนี้ ประสบการณ์เชิงบวกในช่วงแรกๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และความสัมพันธ์ที่สนับสนุน มีผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนาฮิปโปแคมปัส โภชนาการที่เพียงพอ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และกิจกรรมกระตุ้นส่งเสริมการเติบโตของการเชื่อมต่อทางประสาทในฮิปโป เพิ่มความจำและความสามารถในการเรียนรู้

3. อะมิกดาลา (Amygdala) อยู่ลึกเข้าไปในกลีบขมับของสมอง มีหน้าที่ในการประมวลผลอารมณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตอบสนองความกลัวและความสุข ในช่วงวัยเด็ก การเชื่อมต่อของต่อมทอนซิลกับส่วนอื่นๆ ของสมองจะเติบโตเต็มที่ ทำให้เด็กๆ รับรู้และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ การควบคุมอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความเห็นอกเห็นใจ และสุขภาพจิตโดยรวม นักการศึกษาและผู้ดูแลสามารถสนับสนุนการพัฒนาทางอารมณ์โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและตอบสนอง โดยที่เด็กๆ รู้สึกปลอดภัยที่จะแสดงอารมณ์และเรียนรู้วิธีที่เหมาะสมในการจัดการกับอารมณ์เหล่านั้น การพัฒนาของอะมิกดาลา ได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ทางสังคมในช่วงแรกๆ และปฏิสัมพันธ์ของผู้ดูแล ความสัมพันธ์เชิงบวกและสนับสนุนกับผู้ดูแลมีส่วนช่วยให้ต่อมอะมิกดาลาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ช่วยให้เด็กๆ พัฒนาความผูกพันทางอารมณ์และความเห็นอกเห็นใจที่เข้มแข็ง ในทางกลับกัน ประสบการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การละเลยหรือบาดแผลทางจิตใจ อาจส่งผลต่อการทำงานของต่อมทอนซิล ซึ่งนำไปสู่ปัญหาในการควบคุมอารมณ์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

การทำความเข้าใจการทำงานที่แตกต่างกันของส่วนต่างๆ ของสมอง เช่น เยื่อหุ้มสมองส่วนหน้า ฮิปโปแคมปัส และอะมิกดาลาในวัยเด็ก จะให้ข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณค่าเกี่ยวกับกระบวนการรับรู้ ความจำ และอารมณ์ของเด็ก ด้วยการตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่เหล่านี้ นักการศึกษา ผู้ดูแล และผู้กำหนดนโยบายสามารถใช้กลยุทธ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาสมอง ความ เป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์ และความสามารถทางสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยวางรากฐานสำหรับอนาคตที่ประสบความสำเร็จและเติมเต็มสำหรับเด็กทุกคน

ปัจจัยในการพัฒนาสมอง

1. ปัจจัยทางพันธุกรรม มีบทบาทสำคัญในการกำหนดโครงสร้างและการทำงานของสมองตั้งแต่อายุยังน้อย คำแนะนำทางพันธุกรรมเป็นแนวทางในการสร้างวงจรประสาท กำหนดสถาปัตยกรรมพื้นฐานของสมอง และมีอิทธิพลต่อความสามารถทางปัญญา การศึกษาพบว่าความแปรผันทางพันธุกรรมสามารถอธิบายได้ถึงประมาณครึ่งหนึ่งของความแตกต่างในโครงสร้างสมองของมนุษย์ (Gilmore et al., 2010) การทำความเข้าใจการทำงานร่วมกันระหว่างพันธุกรรมและการพัฒนาสมองช่วยให้นักวิจัยระบุเครื่องหมายทางพันธุกรรมที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติของการพัฒนาการได้ ช่วยให้สามารถตรวจหาและหาวิธีการแทรกแซงได้ตั้งแต่เนิ่นๆ (Johnson & Barres, 2000) ตัวอย่างเช่น การศึกษาพบว่าความผิดปกติทางพันธุกรรมบางประการ เช่น โรคดาวน์ซินโดรม สามารถนำไปสู่ความบกพร่องทางปัญญาและการพัฒนาการได้ การระบุความผิดปกติเหล่านี้ตั้งแต่เนิ่นๆ จะช่วยให้สามารถให้การแทรกแซงที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ความบกพร่องทางพันธุกรรมมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นตัวกำหนดวิถีการพัฒนาสมอง สภาพแวดล้อมเชิงบวก เช่น การดูแลที่ตอบสนองและประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์ สามารถลดความเสี่ยงทางพันธุกรรมและส่งเสริมการพัฒนาสมองให้แข็งแรง ในทางกลับกัน สภาพแวดล้อมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การสัมผัสกับสารพิษหรือการละเลย อาจทำให้ความแปรปรวนทางพันธุกรรมรุนแรงขึ้น ซึ่งนำไปสู่ความท้าทายด้านพัฒนาการ ตัวอย่างเช่น การศึกษาพบว่าเด็กที่เติบโตในครอบครัวที่มีรายได้น้อยมักมีความเสี่ยงที่จะเกิดความบกพร่องทางสติปัญญามากกว่าเด็กที่เติบโตในครอบครัวที่มีรายได้สูง ความเสี่ยงนี้อาจเกิดจากปัจจัยทางพันธุกรรม เช่น ความบกพร่องทางพันธุกรรมที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา แต่ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เช่น โภชนาการที่ไม่ดี การเข้าถึงการศึกษาที่จำกัด และความรุนแรงในครอบครัว ก็มีส่วนเกี่ยวข้องเช่นกัน

การตระหนักถึงการทำงานร่วมกันแบบไดนามิกระหว่างยีนและสิ่งแวดล้อมเน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและกระตุ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัย สภาพแวดล้อมที่ตอบสนองและสนับสนุนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ ในขณะที่สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลเสียต่อการพัฒนาสมองและนำไปสู่ความท้าทายด้านพัฒนาการ

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและความยืดหยุ่นของสมอง โภชนาการมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัย โดยให้สารอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตและการเชื่อมต่อของเส้นประสาท การศึกษาพบว่าเด็กที่รับประทานอาหารที่อุดมไปด้วยโปรตีน วิตามิน และแร่ธาตุจะมีพัฒนาการสมองที่ดีกว่าเด็กที่รับประทานอาหารที่ขาดสารอาหาร (Georgieff, 2007) การรับประทานโปรตีน วิตามิน และแร่ธาตุอย่างเพียงพอจะสนับสนุนการสร้างทางเดินประสาทและสารสื่อประสาท ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสมอง การรับรู้ โภชนาการที่ไม่ดี โดยเฉพาะในช่วงเวลาวิกฤตของการพัฒนาสมอง สามารถนำไปสู่ความบกพร่องทางสติปัญญาในระยะยาวได้ มาตรการที่เน้นโภชนาการ เช่น อาหารเสริมและมีอาหารที่สมดุล เป็นสิ่งจำเป็นในการดูแล

สุขภาพสมองอย่างเหมาะสมในช่วงวัยเด็ก มาตรการเหล่านี้จะช่วยป้องกันความบกพร่องทางสติปัญญาและพัฒนาการที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม (SES) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัย เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยมักเผชิญกับความเครียดจากสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างจำกัด และทรัพยากรด้านการดูแลสุขภาพที่ลดลง ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อการพัฒนาสมอง (Noble et al., 2015) ความเครียดเรื้อรังที่เกี่ยวข้องกับ SES ต่ำสามารถรบกวนวงจรประสาทได้ โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของผู้บริหารและการควบคุมอารมณ์ ตัวอย่างเช่น การศึกษาพบว่าเด็กที่เติบโตในครอบครัวที่มีรายได้น้อยมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาด้านสมาธิและความจำมากกว่าเด็กที่เติบโตในครอบครัวที่มีรายได้สูง มาตรการช่วยเหลือตั้งแต่เนิ่นๆ เช่น โครงการก่อนวัยเรียนคุณภาพสูงและโครงการริเริ่มการสนับสนุนผู้ปกครอง สามารถบรรเทาผลกระทบของความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคมได้ ทำให้เด็กมีโอกาสที่เท่าเทียมกันในการพัฒนาสมองอย่างเหมาะสม

ดังนั้นการทำความเข้าใจการมีส่วนร่วมที่ซับซ้อนระหว่างความบกพร่องทางพันธุกรรม อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาสมองในวัยเด็ก เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการออกแบบมาตรการและนโยบายแบบกำหนดเป้าหมาย สังคมสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เด็กทุกคนมีโอกาสเข้าถึงศักยภาพทางสติปัญญาและพัฒนาการของตนเองได้อย่างเต็มที่ ด้วยการจัดการกับความเปราะบางทางพันธุกรรม การส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างยีนกับสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก ประกันการเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม

การพัฒนาค่านิยมด้านสุนทรียภาพในตัวบุคคล

ค่านิยมทางสุนทรียศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความงาม ความคิดสร้างสรรค์ และความชื่นชมทางศิลปะของแต่ละบุคคล การพัฒนาค่านิยมทางสุนทรียะเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่เด็กปฐมวัยและยังคงพัฒนาต่อไปตลอดชีวิตของบุคคล ในช่วงที่สำคัญนี้ เด็กๆ จะได้สัมผัสประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสที่หลากหลาย อิทธิพลทางวัฒนธรรม และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีส่วนทำให้เกิดความชอบด้านสุนทรียะ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณค่าทางสุนทรียภาพในเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

1. ผู้ปกครอง มีบทบาทสำคัญในการสร้างค่านิยมทางสุนทรียภาพของเด็ก การศึกษาแสดงให้เห็นว่าเด็กที่เด็กได้สัมผัสกับศิลปะรูปแบบต่างๆ เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรี และวรรณกรรม ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อพัฒนาการทางสุนทรียภาพของพวกเขา (Humphrey, 2019) ผู้ปกครองสามารถแนะนำเด็กๆ ให้รู้จักศิลปะแขนงต่างๆ ได้โดยการอ่านหนังสือต่างๆ เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ ดูคอนเสิร์ต หรือทำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่บ้าน ประสบการณ์ดังกล่าวช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสของเด็ก เสริมสร้างจินตนาการ และส่งเสริมความชื่นชมในความงามทางสุนทรียภาพ นอกจากนี้ ค่านิยมและความชอบด้านสุนทรียศาสตร์ของพ่อแม่เองยังมีอิทธิพลต่อลูกๆ เด็กมักจะสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่ รวมถึงการตอบสนองต่อศิลปะและสุนทรียศาสตร์ การศึกษาที่จัดทำโดย Gauntlett (2017) พบว่า พ่อแม่ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม

ทางศิลปะและแสดงทัศนคติเชิงบวกต่อศิลปะแขนงต่างๆ มีแนวโน้มที่จะเล็งดูลูกด้วยความรู้สึกทางสุนทรียะที่เข้มข้นกว่า

2. สิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเติบโต ส่งผลต่อพัฒนาการด้านสุนทรียะของพวกเขาอย่างมาก การเปิดรับสิ่งรอบข้างที่สวยงามแต่เนิ่นๆ เช่น ของเล่นที่กระตุ้นสายตา ของตกแต่งหลากสีสันทัน และสภาพแวดล้อมที่อุดมด้วยธรรมชาติ สามารถมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ของเด็ก (Kaplan, 2017) ประสบการณ์การมองเห็นเหล่านี้ช่วยให้เด็กพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสี รูปร่าง และองค์ประกอบ ทำให้พวกเขาสามารถชื่นชมความงามที่อยู่รอบตัวพวกเขาได้ นอกจากนี้ การเปิดรับสิ่งเร้าทางวัฒนธรรมที่หลากหลายช่วยเพิ่มความละเอียดอ่อนทางสุนทรียภาพของเด็ก ความหลากหลายทางวัฒนธรรมเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสกับการแสดงออกทางศิลปะ ประเพณี และสไตล์ที่แตกต่างกัน การดื่มด่ำในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะผ่านกิจกรรมของชุมชน การเฉลิมฉลองทางวัฒนธรรม หรือการสัมผัสกับการแสดงทางศิลปะที่หลากหลาย ขยายความเข้าใจของเด็กเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ และส่งเสริมมุมมองที่ครอบคลุมเกี่ยวกับความงาม (Koivunen, 2020)

3. การเปิดรับวัฒนธรรม มีบทบาทสำคัญในการสร้างค่านิยมทางสุนทรียะของเด็ก อิทธิพลทางวัฒนธรรม เช่น บรรทัดฐานทางสังคม ประเพณี และบริบททางประวัติศาสตร์ เป็นกรอบสำหรับการทำความเข้าใจและชื่นชมรูปแบบต่างๆ ของศิลปะ เด็ก ๆ ที่ได้สัมผัสรูปแบบศิลปะที่หลากหลายทางวัฒนธรรมจะพัฒนามุมมองทางสุนทรียะที่กว้างขึ้น และเรียนรู้ที่จะรับรู้และให้คุณค่ากับการแสดงออกทางศิลปะจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Caldwell, 2018) นอกจากนี้การเปิดรับมรดกทางวัฒนธรรมและศิลปะดั้งเดิมตั้งแต่เนิ่นๆ ยังสามารถปลูกฝังความรู้สึกภาคภูมิใจและเอกลักษณ์ในตัวเด็ก ความเชื่อมโยงนี้กับรากเหง้าทางวัฒนธรรมของพวกเขามีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณค่าทางสุนทรียะของพวกเขา และช่วยให้พวกเขาเห็นคุณค่าและอนุรักษ์มรดกของพวกเขาเอง (Nikolajeva, 2019)

ดังนั้นการพัฒนาค่านิยมทางสุนทรียภาพในเด็กปฐมวัยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ ร่วมกัน รวมทั้งการชี้แนะของผู้ปกครอง สิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม และการเปิดรับวัฒนธรรม ผู้ปกครองที่ให้เด็ก ๆ มีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางศิลปะอย่างแข็งขันและให้เด็กได้สัมผัสกับศิลปะรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุนทรียภาพและการเปิดรับการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่หลากหลายจะช่วยเพิ่มความไวต่อสุนทรียภาพของเด็กและขยายความชื่นชมในความงามของพวกเขา การตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยเหล่านี้สามารถให้อำนาจผู้ปกครอง นักการศึกษา และสังคมโดยรวมในการเล็งดูและสนับสนุนการพัฒนาคุณค่าทางสุนทรียะในวัยเด็ก ส่งเสริมความชื่นชมในศิลปะและความงามตลอดชีวิต

การสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ อารมณ์ และการประมวลผลทางความคิด

การศึกษาเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์เป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจมาช้านาน โดยเป็นการศึกษาวิธีการที่บุคคลรับรู้และชื่นชมความงามในรูปแบบศิลปะต่างๆ ธรรมชาติ และโลกรอบตัวพวกเขา ความก้าวหน้าล่าสุดในการวิจัยทางประสาทวิทยาศาสตร์ได้ให้ข้อมูลเชิงลึกอันมีค่าเกี่ยวกับกลไกของสมองที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางสุนทรียะ

การรับรู้และชื่นชมความงาม การรับรู้มีบทบาทพื้นฐานในประสบการณ์ทางสุนทรียะ ระบบการมองเห็นของสมองมีหน้าที่ในการประมวลผลและตีความสิ่งเร้าทางสายตา เช่น ภาพวาด ประติมากรรม หรือทิวทัศน์ การศึกษาเกี่ยวกับการสร้างภาพทางประสาทได้เปิดเผยว่าเมื่อบุคคลมีส่วนร่วมกับสิ่งเร้าที่น่าพึงพอใจ จะมีการกระตุ้นมากขึ้นในบริเวณสมองที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลภาพ รวมถึงเยื่อหุ้มสมองส่วนท้ายทอยและวิธีการมองเห็นช่องท้อง (Ishizu & Zeki, 2011) นอกจากนี้ ความสามารถของสมองในการดึงและประมวลผลข้อมูลทางประสาทสัมผัส เช่น สี ความสมมาตร และความสมดุล มีส่วนช่วยในการตัดสินใจทางสุนทรียภาพ ตัวอย่างเช่น การศึกษาโดยใช้ fMRI แสดงให้เห็นว่า insula ส่วนหน้า ซึ่งเป็นบริเวณสมองที่เกี่ยวข้องกับการสกัดกันและความรู้สึกส่วนตัว ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ได้รับการจัดอันดับว่าสวยงาม (Jacobsen et al., 2006) การค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการรับรู้ของสมองมีความเชื่อมโยงอย่างซับซ้อนกับความชอบด้านสุนทรียภาพ

การตอบสนองทางอารมณ์และความสวยงาม อารมณ์มีบทบาทสำคัญในประสบการณ์สุนทรียะ เนื่องจากอารมณ์เหล่านี้สร้างสีสันให้กับการรับรู้ของเราและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ความงามของเรา อมิกดาลา ซึ่งเป็นโครงสร้างหลักที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลทางอารมณ์ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตอบสนองทางสุนทรียะ การวิจัยโดยใช้การสร้างภาพทางระบบประสาทได้แสดงให้เห็นว่าอะมิกดาลาแสดงการกระตุ้นที่เพิ่มขึ้นเมื่อบุคคลดูสิ่งเร้าที่กระตุ้นอารมณ์ รวมถึงงานศิลปะที่สวยงาม (Kawabata & Zeki, 2004) ยิ่งไปกว่านั้น ประสบการณ์ทางสุนทรียะจะกระตุ้นอารมณ์เชิงบวก เช่น ความปิติ ความเกรงขาม และความชื่นชม การตอบสนองทางอารมณ์เหล่านี้เกี่ยวข้องกับการปล่อยสารสื่อประสาท เช่น โดปามีน ซึ่งช่วยเพิ่มการประมวลผลรางวัล และเสริมสร้างประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจ (Nadal, 2013) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการประมวลผลทางอารมณ์และความชื่นชมในสุนทรียภาพเน้นย้ำถึงบทบาทของอารมณ์ในการกำหนดความพึงพอใจทางสุนทรียภาพ

กระบวนการทางความคิด ได้แก่ ความสนใจ ความจำ และการใช้เหตุผล มีส่วนในการตัดสินใจทางสุนทรียะ กลไกการตั้งใจมุ่งความสนใจไปที่แง่มุมเฉพาะของงานศิลปะ ทำให้เราสามารถดึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องและชื่นชมความงามของมันได้ การศึกษาแสดงให้เห็นว่าเมื่อบุคคลดูสิ่งเร้าที่น่าพึงพอใจ เปลือกนอกส่วนหน้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมความสนใจจะแสดงการกระตุ้นที่เพิ่มขึ้น (Kawabata & Zeki, 2007) กระบวนการความจำยังมีอิทธิพลต่อประสบการณ์ทางสุนทรียะอีกด้วย ความคุ้นเคยและการสัมผัสรูปแบบศิลปะเฉพาะหรือบริบททางวัฒนธรรมก่อนหน้านี้อาจเป็นตัวกำหนดความชอบและการตัดสินใจของเรา การศึกษาทางประสาทวิทยาศาสตร์ได้แสดงให้เห็นว่า ฮิปโปแคมปัส ซึ่งเป็นบริเวณสมองที่สำคัญต่อการสร้างความทรงจำ แสดงการ

กระตุ้นที่เพิ่มขึ้นเมื่อแต่ละคนดูงานศิลปะที่คุ้นเคย (Kawabata & Zeki, 2004) สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการดึงความจำเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางสุนทรียศาสตร์ นอกจากนี้ การให้เหตุผลทางปัญญาและการประเมินมีส่วนสนับสนุนความพึงพอใจด้านสุนทรียภาพของเรา คอร์เทกซ์ส่วนหน้าส่วนหน้าส่วนหลัง (dorsolateral prefrontal cortex) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำงานด้านความรู้ความเข้าใจขั้นสูง จะทำงานเมื่อบุคคลประเมินและตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งเร้าทางสุนทรียะ (Di Dio & Gallese, 2009) กระบวนการรับรู้เหล่านี้ช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและชื่นชมการสร้างสรรค์ทางศิลปะ

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับสุนทรียภาพและการทำงานของสมองเผยให้เห็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างการเรียนรู้ อารมณ์ และการประมวลผลทางความคิดในการสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียะของเรา ระบบการมองเห็นของสมอง ส่วนประมวลผลทางอารมณ์ และเครือข่ายความรู้ความเข้าใจทำงานควบคู่กันเพื่อสร้างภาพที่สวยงามของความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ ในขณะที่ความเข้าใจของเราเกี่ยวกับกลไกทางประสาทที่เป็นรากฐานของสุนทรียภาพนั้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การวิจัยเพิ่มเติมในสาขานี้ถือเป็นคำมั่นสัญญาว่าเราจะเห็นคุณค่าและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์และพลังแห่งความงาม

การเรียนรู้และคุณค่าของความงาม

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เราตีความและทำความเข้าใจข้อมูลทางประสาทสัมผัสจากสภาพแวดล้อมของเรา มันเกี่ยวข้องกับวิธีที่เราจัดระเบียบ เลือก และตีความสิ่งเร้าทางประสาทสัมผัส เช่น ข้อมูลทางสายตาหรือการได้ยิน เพื่อสร้างประสบการณ์ส่วนตัวของเราเกี่ยวกับโลก การรับรู้มีบทบาทสำคัญในความเข้าใจของเราเกี่ยวกับความงามทางศิลปะ เนื่องจากมันมีอิทธิพลต่อวิธีที่เราตีความและชื่นชมรูปแบบต่างๆ ของศิลปะในทางกลับกัน ความงามทางศิลปะหมายถึงคุณสมบัติทางสุนทรียะและคุณค่าที่พบในการสร้างสรรค์ทางศิลปะ รวมถึงการตอบสนองทางอารมณ์ สติปัญญา และประสาทสัมผัสที่เกิดจากงานศิลปะ การรับรู้เกี่ยวกับความงามทางศิลปะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล และอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางวัฒนธรรม สังคม และส่วนบุคคล (Zeki, 2001; Leder et al., 2004; Gombrich, 1950) โดยสามารถทำความเข้าใจได้ดังนี้

1. การรับรู้และคุณค่าของความงามทางศิลปะ ความงามทางศิลปะเป็นแนวคิดหลายแง่มุมที่ทำให้นักปรัชญา ศิลปิน และนักวิชาการสนใจมาหลายศตวรรษ เนื้อหาครอบคลุมลักษณะอัตวิสัยและความซับซ้อนของการรับรู้ของมนุษย์ และคุณค่าที่หลากหลายซึ่งเชื่อมโยงกับการแสดงออกทางศิลปะ การรับรู้มีบทบาทสำคัญในประสบการณ์และความเข้าใจในความงามทางศิลปะของเรา สุนทรียศาสตร์เป็นสาขาของปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของศิลปะและความงาม สำรวจวิธีการที่บุคคลรับรู้และตีความศิลปะ อิมมานูเอล คานท์ บุคคลสำคัญในปรัชญาสุนทรียศาสตร์ แย้งว่าความงามไม่ได้อยู่ในวัตถุ แต่เป็นผลมาจากการตัดสินเชิงอัตวิสัยของผู้รับรู้ ตามคำกล่าวของ Kant การตัดสินทางสุนทรียศาสตร์เกี่ยวข้องกับความกลมกลืนระหว่างปัญญา

ของจินตนาการและความเข้าใจ ส่งผลให้เกิดประสบการณ์ความงามที่น่าพึงพอใจ (Kant, 1790) นอกจากนี้ จิตวิทยาเกสตัลท์ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการรับรู้แบบองค์รวมในความงามทางศิลปะ ตามมุมมองนี้ บุคคลมักจะจัดระเบียบข้อมูลทางประสาทสัมผัสเป็นรูปแบบและโครงสร้างที่มีความหมาย เมื่อดูงานศิลปะ ระบบการรับรู้ของเราจะรวมองค์ประกอบภาพต่างๆ เช่น สี รูปร่าง และองค์ประกอบ เพื่อสร้างภาพรวมที่สอดคล้องกันและสวยงาม (Köhler, 1929) การรับรู้ความงามทางศิลปะสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. กระบวนการทางประสาทสัมผัส ประสาทสัมผัสของเรามีบทบาทพื้นฐานในการรับรู้และสัมผัสกับความงามทางศิลปะ ตัวอย่างเช่น การรับรู้ทางสายตาเกี่ยวข้องกับการประมวลผลที่ซับซ้อนของแสง สี รูปร่าง และความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ระบบการเห็นของมนุษย์ได้รับการปรับอย่างละเอียดเพื่อตรวจจบบรรยากาศ ความสมมาตร และสัดส่วน ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจด้านสุนทรียภาพของเรา (Ramachandran & Hirstein, 1999)

2. การตีความทางปัญญา กระบวนการรับรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการรับรู้ความงามทางศิลปะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางจิตระดับสูง เช่น ความสนใจ ความจำ และการตีความ สมรรถนะของเรามีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจข้อมูลทางประสาทสัมผัสที่ได้รับจากงานศิลปะ กระบวนการทางความคิดกำหนดรูปแบบการรับรู้ของเราโดยการกรอง จัดหมวดหมู่ และจัดระเบียบสิ่งเร้าทางสายตาให้เป็นโครงสร้างที่มีความหมาย กระบวนการนี้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและความชอบด้านสุนทรียภาพของเรา (Zeki, 2001)

3. การปรับสภาพทางวัฒนธรรม ภูมิหลังทางวัฒนธรรมและสภาพสังคมมีอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้ความงามทางศิลปะ วัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีประเพณีทางสุนทรียะที่เป็นเอกลักษณ์ รูปแบบศิลปะ และความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่แนบมากับรูปแบบต่างๆ ของศิลปะ ปัจจัยทางวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นตัวกำหนดความชอบ ความคาดหวัง และการตีความงานศิลปะของแต่ละคน ตัวอย่างเช่น แนวคิดเรื่องความงามในศิลปะตะวันตกอาจแตกต่างไปจากแนวคิดในศิลปะตะวันออกเนื่องจากความแตกต่างของคุณค่าทางวัฒนธรรมและประเพณีทางศิลปะ (Dissanayake, 1992)

4. บริบทและการตีความ บริบทในการนำเสนอผลงานศิลปะก็ส่งผลต่อการรับรู้เช่นกัน งานศิลปะที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์หรือแกลเลอรีพร้อมข้อมูลประกอบและเรื่องเล่าของภัณฑารักษ์สามารถมีอิทธิพลต่อวิธีที่ผู้ชมรับรู้และชื่นชมสิ่งเหล่านั้น การแสดงข้อมูลตามบริบท เช่น ชีวิตประวัติของศิลปิน ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ หรือการเคลื่อนไหวทางศิลปะ สามารถเพิ่มความเข้าใจของผู้ชมและการมีส่วนร่วมกับงานศิลปะ (Leder et al., 2004)

5. ตัวตนและประสบการณ์ส่วนตัว การรับรู้ความงามทางศิลปะเป็นเรื่องส่วนตัวและแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล แต่ละคนนำชุดประสบการณ์ อารมณ์ และความชอบส่วนตัวที่ไม่เหมือนใครมาสู่กระบวนการรับรู้งานศิลปะ ประสบการณ์ส่วนตัว ความทรงจำ และอิทธิพลทางวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดการตีความและการสะท้อนอารมณ์ของบุคคลที่ได้รับจากงานศิลปะ ความเป็นส่วนตัวนี้ช่วยให้สามารถตีความความงามทางศิลปะได้หลากหลายและหลากหลาย

ดังนั้นการรับรู้ความงามทางศิลปะเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนและมีหลายแง่มุม ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางประสาทสัมผัส การตีความทางความคิด การปรับสภาพทางวัฒนธรรม และประสบการณ์ส่วนตัว ได้รับอิทธิพลจากการทำงานร่วมกันระหว่างสิ่งเร้าทางประสาทสัมผัส กระบวนการรับรู้ และบริบททางวัฒนธรรม การทำความเข้าใจกับปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดรูปแบบการรับรู้ความงามทางศิลปะช่วยเพิ่มความซาบซึ้งและการมีส่วนร่วมกับงานศิลปะ เสริมความเข้าใจของเราเกี่ยวกับพลังและความสำคัญของศิลปะในชีวิตของเรา

นอกจากนี้ ฟรีดริช ชิลเลอร์ นักปรัชญาชาวเยอรมันแย้งว่า “ศิลปะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกอ่อนไหวของเราและช่วยให้เราก้าวข้ามข้อจำกัดในชีวิตประจำวัน” เขาเชื่อว่าความงามมีอำนาจที่จะสัมผัสอารมณ์ของเราอย่างลึกซึ้ง ทำให้เกิดความรู้สึกหวาดกลัว ดีใจ หรือเศร้าโศก และทำให้ชีวิตภายในของเราสมบูรณ์ (Schiller, 1795) ความงามทางศิลปะยังเป็นภาพสะท้อนของคุณค่าทางวัฒนธรรมและแรงบันดาลใจทางสังคม งานศิลปะมักจะสื่อถึงข้อความทางสังคม การเมือง หรือประวัติศาสตร์ การประชุมที่ท้าทาย และส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ พวกเขาจับภาพจิตวิญญาณของเวลาของพวกเขาโดยให้เลนส์ที่ทำให้เราเข้าใจความซับซ้อนและความแตกต่างของยุคสมัยโดยยุคหนึ่ง ตัวอย่างเช่น *Guernica* ของ Picasso ซึ่งเป็นภาพอันทรงพลังของความน่าสะพรึงกลัวของสงคราม เป็นเครื่องเตือนใจถึงความโหดร้ายที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามกลางเมืองสเปน และได้กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งสันติภาพและการต่อต้าน คุณค่าของความงามทางศิลปะ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. Emotional Resonance and Catharsis ความงามทางศิลปะมีความสามารถเฉพาะตัวในการกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางอารมณ์อย่างลึกซึ้งต่อผู้ชม ไม่ว่าจะผ่านทัศนศิลป์ วรรณกรรม ดนตรี หรือการแสดง งานศิลปะสามารถสัมผัสกับอารมณ์สากลของมนุษย์ เช่น ความสุข ความเศร้า ความรัก หรือความโกรธ การประสบกับอารมณ์เหล่านี้ในสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมและปลอดภัยสามารถนำไปสู่การระบายอารมณ์ การปลดปล่อยอารมณ์ที่ถูกกักขังเพื่อการบำบัด ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจ (Aristotle, Poetics)

2. การสื่อสารความคิดที่ซับซ้อน ความงามทางศิลปะช่วยให้สามารถสื่อสารแนวคิดที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมซึ่งอาจเป็นเรื่องยากที่จะแสดงออกผ่านภาษาทั่วไป ศิลปินมักจะใช้คำอุปมาอุปไมย สัญลักษณ์ และสัญลักษณ์เปรียบเทียบเพื่อถ่ายทอดข้อความทางปรัชญา สังคม หรือการเมืองที่ซับซ้อน สิ่งนี้ทำให้ศิลปะเป็นเครื่องมืออันทรงพลังสำหรับการวิจารณ์และสนับสนุนสังคม (เดวิดของ Michelangelo เป็นตัวแทนของการต่อสู้เพื่อเสรีภาพและประชาธิปไตยในฟลอเรนซ์)

3. การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ความงามทางศิลปะทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลมรดกทางวัฒนธรรม ด้วยรูปแบบศิลปะที่หลากหลาย ประวัติศาสตร์ ประเพณี และคุณค่าทางวัฒนธรรม ได้รับการอนุรักษ์และสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น งานศิลปะกลายเป็นศูนย์รวมของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เชื่อมโยงผู้คนเข้ากับรากเหง้าของพวกเขาและส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของ (ปิรามิดอียิปต์ที่รักษาความเชื่อโบราณและความสำเร็จทางสถาปัตยกรรม)

4. แรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์ คุณค่าของความงามทางศิลปะอยู่ที่ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้แต่ละคนคิดอย่างแตกต่างและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การเปิดรับการแสดงออกทางศิลปะที่หลากหลายสามารถจุดประกายความคิดใหม่ ๆ และเปิดโอกาสทางจินตนาการในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่วิทยาศาสตร์ไปจนถึงเทคโนโลยี (โมนาลิซาของ Da Vinci เป็นแรงบันดาลใจให้ศิลปินนับไม่ถ้วนตลอดประวัติศาสตร์)

5. การเพิ่มพูนความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจ ความงามทางศิลปะส่งเสริมความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจโดยนำเสนอหน้าตาต่างสู่วิถีชีวิตและประสบการณ์ของผู้อื่น กระตุ้นให้ผู้ชมก้าวเข้าสู่มุมมองที่แตกต่าง ส่งเสริมความเห็นอกเห็นใจและความอดทนต่อวัฒนธรรมที่หลากหลายและชุมชนชายขอบ (Harriet Beecher Stowe's Uncle Tom's Cabin ส่งเสริมการเอาใจใส่ต่อชะตากรรมของชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันที่ถูกกดขี่)

6. การศึกษาด้านสุนทรียศาสตร์และความรู้สึก การมีส่วนร่วมกับการศิลปะจะปลูกฝังความรู้สึกทางสุนทรียะของแต่ละบุคคล ซึ่งนำไปสู่การชื่นชมความงามมากขึ้นในชีวิตประจำวัน ช่วยเพิ่มความสามารถในการแยกแยะและให้คุณค่ากับความแตกต่างเล็กน้อยของรูปแบบ สี และองค์ประกอบในแง่มุมต่างๆ ของโลก (The Seven Lamps of Architecture ของ John Ruskin ซึ่งสนับสนุนแนวทางสุนทรียะของสถาปัตยกรรม)

7. มูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ความงามทางศิลปะมักขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ และการท่องเที่ยว สถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมและผลงานชิ้นเอกดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มรายได้และโอกาสการจ้างงานภายในเศรษฐกิจท้องถิ่นและระดับโลก (พิพิธภัณฑ์ลูฟวร์ในปารีส ดึงดูดผู้เข้าชมหลายล้านคนต่อปี)

ดังนั้นคุณค่าของความงามทางศิลปะอยู่เหนือความชอบส่วนตัวและการตัดสินใจอัตวิสัย เสริมสร้างประสบการณ์ของมนุษย์โดยการกระตุ้นอารมณ์ ส่งเสริมการเอาใจใส่ และเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ในฐานะที่เป็นภาพสะท้อนของมรดกทางวัฒนธรรมและการวิจารณ์สังคม มันมีพลังในการกำหนดรูปแบบสังคมและกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก ความงามทางศิลปะเป็นข้อพิสูจน์ถึงความซับซ้อนและความลึกซึ้งของการแสดงออกของมนุษย์ ทำให้ความงามนี้เป็นส่วนสำคัญและเป็นที่ยอมรับของชีวิตมนุษย์ตลอดประวัติศาสตร์และในอนาคต

การรับรู้และคุณค่าของความงามทางศิลปะนั้นซับซ้อนและมีหลายแง่มุม แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลและวัฒนธรรมต่อวัฒนธรรม ดังที่นักจิตวิทยา Kant และ Schiller ได้แสดงให้เห็นแล้ว การรับรู้ของเราเกี่ยวกับความงามนั้นถูกกำหนดขึ้นโดยการตัดสินใจอัตวิสัย การบูรณาการทางประสาทสัมผัส และการตอบสนองทางอารมณ์ คุณค่าของความงามทางศิลปะอยู่ที่ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นอารมณ์ และทำหน้าที่เป็นภาพสะท้อนของคุณค่าทางวัฒนธรรม ความงามทางศิลปะมีอำนาจเหนือขอบเขต จุดประกายจินตนาการ และสร้างประสบการณ์ของมนุษย์ ทำให้มันเป็นสิ่งที่ลึกซึ้งและหวงแหนในชีวิตของเรา

2. การรับรู้และคุณค่าของความงามทางภาษา ภาษาเป็นระบบการสื่อสารที่น่าสนใจและสลับซับซ้อนซึ่งทำให้เราสามารถแสดงความคิด อารมณ์ และแนวคิดต่างๆ นอกเหนือจากประโยชน์ใช้สอยแล้ว ภาษายังมีคุณสมบัติทางสุนทรียะที่เรียกว่าความงามทางภาษา ซึ่งเป็นเรื่องส่วนตัวและแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลและวัฒนธรรม

ความงามทางภาษาเป็นปรากฏการณ์ทางอัตวิสัย แตกต่างกันไปในแต่ละคนตามประสบการณ์ ความชอบ และภูมิหลังทางวัฒนธรรมของแต่ละบุคคล นักภาษาศาสตร์ Steven Pinker (1994) ระบุว่า แต่ละคนมีความละเอียดอ่อนทางภาษาที่ไม่เหมือนใคร ขึ้นชมแง่มุมต่างๆ ของภาษาที่พวกเขาพบว่าน่าพึงพอใจ ความชื่นชมนี้อาจเกิดจากคุณสมบัติต่างๆ เช่น จังหวะ รูปแบบเสียง การเลือกใช้คำ หรือการใช้ภาษาที่เป็นรูปเป็นร่าง ตัวอย่างเช่น คนหนึ่งอาจพบว่าคำอุปมาอุปไมยและบทกวีของกวีนิพนธ์แนวโรแมนติกมีเสน่ห์ ในขณะที่อีกคนหนึ่งอาจชื่นชมภาษาที่กระชับและแม่นยำของงานเขียนทางวิทยาศาสตร์ ปัจจัยทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้ความงามทางภาษา ภาษาสะท้อนค่านิยม ประเพณี และโลกทัศน์ของวัฒนธรรมนั้นๆ เป็นผลให้บุคคลจากวัฒนธรรมที่ต่างกันอาจมีความชอบที่ต่างกันและมีความรู้สึกสุนทรีย์เมื่อพูดถึงภาษา นักภาษาศาสตร์ Peter Ladefoged (1996) เน้นการออกเสียงที่หลากหลายและรูปแบบการพูดที่พบในภาษาต่างๆ ความหลากหลายเหล่านี้นำไปสู่ประสบการณ์ส่วนตัวของความงามทางภาษาในวัฒนธรรมต่างๆ นอกจากนี้วัฒนธรรมในการเลี้ยงดูยังหล่อหลอมความรู้สึกอ่อนไหวทางภาษาของแต่ละบุคคล การเปิดรับรูปแบบภาษาเฉพาะ ประเพณีวรรณกรรม และการแสดงออกทางวัฒนธรรมสามารถมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความงามทางภาษาของคนๆ หนึ่ง ตัวอย่างเช่น บุคคลที่เติบโตมาในวัฒนธรรมที่มีประเพณีการเล่านิทานปากเปล่า อาจมีคุณสมบัติด้านจังหวะและลักษณะการแสดงของรูปปาก นอกจากนี้การนำเอาประเพณีวรรณกรรมที่เป็นลายลักษณ์อักษร จะทำให้เห็นถึงโครงสร้างประโยค คำอุปมาอุปไมย

ประสบการณ์ส่วนตัวยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความงามทางภาษา การเชื่อมโยงทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับการแสดงออกทางภาษาเฉพาะหรือความทรงจำที่เกี่ยวข้องกับภาษาใดภาษาหนึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อการตัดสินทางสุนทรียศาสตร์ของแต่ละคน ตัวอย่างเช่น คนที่เติบโตมากับการฟังเพลงกล่อมเด็กในภาษาใดภาษาหนึ่งอาจรู้สึกสบายใจและสวยงามในท่วงทำนองและน้ำเสียงของภาษาจากข้อสังเกตของ Steven Pinker ที่ว่า ความงามในภาษาเป็นการตัดสินเชิงอัตวิสัย ซึ่งสอดคล้องกับความเข้าใจที่ว่าผู้คนที่ต่างชื่นชมแง่มุมต่างๆ ของภาษา นอกจากนี้ ปัจจัยทางวัฒนธรรมและส่วนบุคคลยังเป็นตัวกำหนดความต้องการเหล่านี้ทำให้เกิดความสวยงามทางภาษาที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลและวัฒนธรรม

ปัจจัยทางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความงามทางภาษา ภาษาสะท้อนค่านิยม ประเพณี และโลกทัศน์ของวัฒนธรรมนั้นๆ วัฒนธรรมที่ต่างกันกำหนดระดับความสำคัญที่แตกต่างกันไปตามคุณสมบัติทางภาษาเฉพาะ หนังสือ "The Sounds of the World's Languages" เน้นว่าภาษาต่างๆ ความผันแปรเหล่านี้ทำให้เกิดความงามทางภาษาที่หลากหลายในวัฒนธรรมต่างๆ (Ladefoged, 1996) ตัวอย่างเช่น การผันวรรณยุกต์ในภาษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในบางวัฒนธรรม ในภาษาจีน เช่น ภาษาจีนกลาง เสียงวรรณยุกต์มีบทบาทพื้นฐาน

ในการแยกแยะความหมายของคำ Crystal (2000) ตั้งข้อสังเกตว่าภาษาที่มีวรรณยุกต์ "ทำให้ชาวตะวันตกหลงใหลเพราะความงาม ความซับซ้อน และธรรมชาติที่แปลกใหม่" ท่วงทำนองวรรณยุกต์และการออกเสียงที่แม่นยำในภาษาเหล่านี้มีส่วนทำให้ความงามและความสำคัญทางวัฒนธรรมของพวกเขาถูกมองเห็น ยิ่งไปกว่านั้นความไพเราะของภาษาบางภาษายังส่งผลต่อบริบททางวัฒนธรรมที่เฉพาะเจาะจงอีกด้วย ตัวอย่างเช่น ภาษาอิตาลีมักเกี่ยวข้องกับโอเปร่าและการแสดงเสียงร้องที่แสดงออกอย่างชัดเจน Tannen (1989) เน้นความเชื่อมโยงระหว่างภาษากับสุนทรียภาพทางวัฒนธรรม โดยกล่าวว่า "ชาวอิตาลีภูมิใจในความไพเราะของภาษาของตน ด้วยมรดกทางดนตรีอันยาวนาน" อิทธิพลของค่านิยมทางวัฒนธรรมยังเห็นได้จากการเลือกใช้รูปแบบภาษาเฉพาะ บางวัฒนธรรมให้ความสำคัญกับภาษาเชิงกวีและเชิงเปรียบเทียบ โดยถือว่าภาษานี้เป็นสัญลักษณ์แห่งความงาม จากหนังสือเรื่อง "Metaphors We Live By" ของ George Lakoff (1980) ให้เหตุผลว่า คำอุปมาอุปไมยกำหนดความเข้าใจของเราเกี่ยวกับโลกและฝังลึกอยู่ในระบบวัฒนธรรม ดังนั้น วัฒนธรรมที่ยึดถือคำอุปมาอุปไมยและเครื่องมือกวีจึงมองว่าความงามทางภาษาแตกต่างไปจากวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับความชัดเจนและความตรงไปตรงมา

อิทธิพลทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับความงามทางภาษาขยายไปถึงระบบการเขียนด้วย การประดิษฐ์ตัวอักษร ศิลปะการเขียนเพื่อการตกแต่ง ได้รับการยกย่องอย่างสูงในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออก ความสง่างามและสุนทรียภาพของการเขียนพู่กันจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีถือเป็นการแสดงออกทางศิลปะของความงามทางภาษาศาสตร์ ในทางตรงกันข้าม วัฒนธรรมที่ใช้ระบบการเขียนด้วยตัวอักษรอาจชื่นชมความสวยงามของลายมือหรือการพิมพ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นอย่างดี ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในความงามทางภาษาเน้นให้เห็นถึงความหลากหลายของการแสดงออกและการรับรู้ของมนุษย์ แต่ละวัฒนธรรมนำความละเอียดอ่อนและความพึงพอใจทางสุนทรียะอันเป็นเอกลักษณ์ของตนมาสู่ขอบเขตของภาษา หล่อหลอมความงามที่รับรู้ได้ของรูปแบบทางภาษา

ความงามทางภาษาพบความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกัน ทั้งวรรณคดี สำนวนโวหาร และการโฆษณา ในวรรณกรรม ผู้เขียนใช้อุปกรณ์โวหาร เช่น การสัมผัสอักษร อุปมาอุปไมย และสัญลักษณ์ เพื่อเพิ่มสุนทรียภาพให้กับงานของตน ดังที่นักวิจารณ์วรรณกรรม Jonathan Culler (2000) ได้กล่าวไว้ "ความงามของวรรณกรรมไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของการตอบสนองส่วนบุคคล แต่เป็นค่านิยมร่วมทางวัฒนธรรม" งานวรรณกรรมที่แสดงความงามทางภาษามักจะโดนใจผู้อ่าน กระตุ้นอารมณ์อันทรงพลังและทิ้งผลกระทบที่ยั่งยืนในด้านวาทยศิลป์ ศิลปะของการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ ความงามทางภาษามีบทบาทสำคัญในการดึงดูดผู้ชม การใช้วาทยศิลป์อย่างซ้ำของรวมถึงตัวเลขเชิงโวหารเช่น anaphora การขนาน และสิ่งที่ตรงกันข้าม ช่วยเพิ่มความสามารถในการโน้มน้าวใจของสุนทรพจน์และเสริมเสน่ห์ด้วยสุนทรียภาพ ชิเซโร นักปราชญ์ชาวโรมันตระหนักถึงความสำคัญของการมคมคายและสุนทรียศาสตร์ในบทความเรื่อง "De Oratore" ของเขา ซึ่งระบุว่า "ไม่เพียงแต่เนื้อหาของสิ่งที่เราพูดเท่านั้น แต่ยังรวมถึงลักษณะการพูดด้วย" นอกจากนี้ ความงามทางภาษายังนำไปใช้ได้จริงในการโฆษณา ผู้ลงโฆษณามักใช้เทคนิคทางภาษาที่โน้มน้าวใจ เช่น สโลแกนที่จับใจ คำสกด และการเล่นคำ เพื่อดึงดูดความสนใจของ

ผู้บริโภครู้และสร้างภาพลักษณ์ของแบรนด์ในเชิงบวก การผสมผสานอย่างมีศิลปะของคำและเสียงสามารถกระตุ้นอารมณ์ สร้างการจดจำแบรนด์ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค กลยุทธ์การโฆษณาเหล่านี้มีรากฐานมาจากการชื่นชมความงามทางภาษาและความสามารถในการสร้างความประทับใจแก่ผู้ชมเป้าหมาย

ดังนั้นการรับรู้และคุณค่าของความงามทางภาษาเป็นเรื่องส่วนตัวและได้รับอิทธิพลจากปัจจัยส่วนบุคคล วัฒนธรรม และบริบท ครอบครัวลักษณะต่างๆ ของภาษา รวมทั้งศาสตร์ จังหวะ อุปสรรค และโวหาร ความงามทางภาษามีบทบาทสำคัญในวรรณกรรม สำนวนโวหาร และการโฆษณา ดึงดูดผู้ชม กระตุ้นอารมณ์ และสร้างความรู้สึก่อนไหวทางวัฒนธรรม ในขณะที่ปัจเจกบุคคลและสังคมต่างสำรวจโลกอันกว้างใหญ่ของภาษาอย่างต่อเนื่อง ความซาบซึ้งและการสำรวจความงามทางภาษาจะยังคงเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจและแสวงหาการพัฒนาตลอดเวลา

3. การรับรู้และคุณค่าของความงามทางการละคร ความงามของการแสดงละครเป็นแนวคิดหลายแง่มุมที่ครอบคลุมแง่มุมต่างๆ ของศิลปะการแสดง รวมถึงสุนทรียภาพทางสายตา เสียงสะท้อนทางอารมณ์ และการกระตุ้นทางปัญญา เป็นรูปแบบหนึ่งของการแสดงออกทางศิลปะที่มีมากกว่าความบันเทิง โดยนำเสนอประสบการณ์ที่ลึกซึ้งและเปลี่ยนแปลงแก่ผู้ชม การรับรู้ความงามของการแสดงละครเป็นเรื่องส่วนตัว โดยมีแตกต่างกันไปตามรสนิยมของแต่ละคน ภูมิหลังทางวัฒนธรรม และประสบการณ์ส่วนตัว ความสวยงามของการสร้างละครไม่ได้อยู่ที่ความดึงดูดทางสายตาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการกระตุ้นอารมณ์และกระตุ้นการไตร่ตรองทางปัญญาด้วย ความสามารถของมนุษย์ในการชื่นชมความงามช่วยให้เรารับรู้และตอบสนองต่อองค์ประกอบทางศิลปะที่นำเสนอบนเวที เช่น แสง การออกแบบฉาก เครื่องแต่งกาย และการแต่งหน้า

ความงามของการแสดงละครครอบคลุมองค์ประกอบทางสุนทรียะที่หลากหลายซึ่งมีส่วนทำให้เกิดความเพลิดเพลินใจ การออกแบบภาพ รวมถึงการออกแบบชุดและเครื่องแต่งกาย แสง และการออกแบบท่าเต้น มีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศโดยรวมของการแสดง องค์ประกอบเหล่านี้ทำงานควบคู่กับการแสดงของนักแสดงและการเล่าเรื่องเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดื่มด่ำและน่าดึงดูดสำหรับผู้ชม ดังที่ Craig (1911) อธิบายไว้ว่า "โรงละครเป็นสถานที่ที่เราอาจสร้างตัวเองขึ้นมาใหม่ ลืมความกังวลในชีวิตประจำวันของเรา และเข้าสู่โลกแห่งภาพและการได้ยินอันวิจิตรงดงาม"

การรับรู้เกี่ยวกับความงามของการแสดงละครได้พัฒนาไปตามกาลเวลา ซึ่งสะท้อนถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและความละเอียดอ่อนในยุคต่างๆ ในโรงละครกรีกโบราณ ความงามเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับแนวคิดเรื่องความกลมกลืนและสัดส่วน เห็นได้จากการออกแบบอันทันสมัยและการใช้หลักการทางคณิตศาสตร์ในสถาปัตยกรรม (Barnes, 1985) ในทางตรงกันข้าม บทละครของเชกสเปียร์มีความงามของภาษาและการแสดงออกทางกวี โดยเน้นพลังของคำและอารมณ์บนเวที (Greenblatt, 2012) มีพลังในการกระตุ้นการตอบสนองทางอารมณ์อย่างลึกซึ้งแก่ผู้ชม ทฤษฎีของอริสโตเติลอธิบายไว้ในผลงานเรื่อง "Poetics" ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการได้เห็นการ

ต่อสู่ทางอารมณ์และโศกนาฏกรรมของตัวละคร ช่วยให้บุคคลได้สัมผัสกับการปลดปล่อยอารมณ์ และการทำให้บริสุทธิ์ (Aristotle, trans. Butcher, 1920) การเชื่อมต่อทางอารมณ์นี้ส่งเสริมการเอาใจใส่และช่วยให้บุคคลเข้าใจความซับซ้อนของมนุษย์ นอกจากนี้ความงามของการแสดงละครยังสะท้อนและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางสังคมและประสบการณ์ของมนุษย์ ละครเป็นสื่อที่ทรงอิทธิพลในการแก้ปัญหาทางการเมือง สังคม และศีลธรรม ตัวอย่างเช่น แนวคิดของ Bertolt Brecht เกี่ยวกับ "ละครมหากาพย์" พยายามที่จะแยกอารมณ์ของผู้ชมออกจากตัวละคร และโครงเรื่อง ส่งเสริมการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นทางสังคมและการเมือง (Brecht, trans. Willett, 1964) นอกจากนี้ความงามของละครยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ของชุมชน มีประสบการณ์ร่วมกันในการชมการแสดงสดในพื้นที่ส่วนกลาง สร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันในหมู่ผู้ชม สนับสนุนการสนทนา การอภิปราย และการไตร่ตรองโดยรวม อำนาจ ความสะดวกในการเชื่อมโยงที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นระหว่างบุคคลจากภูมิหลังที่หลากหลาย พลังของโรงละครที่จะนำผู้คนมารวมกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่าง เน้นความสามารถในการส่งเสริมความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจ และความสามัคคีทางสังคม

ดังนั้นการรับรู้และคุณค่าของความงามของการแสดงละครอยู่ที่ความสามารถในการดึงดูดประสาทสัมผัส อารมณ์ และสติปัญญาของเรา ทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนสังคม สะท้อนประสบการณ์ ค่านิยม และแรงบันดาลใจที่มีร่วมกันของเรา พลังแห่งการเปลี่ยนแปลงของโรงละครอยู่ที่ความสามารถในการกระตุ้นอารมณ์ กระตุ้นความคิด สร้างแรงบันดาลใจในการเปลี่ยนแปลงสังคม และส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การยอมรับและชื่นชมความงามของการแสดงสดทำให้เราสามารถใช้ประโยชน์จากศักยภาพที่มีอยู่โดยธรรมชาติในการทำให้ชีวิตของเราดีขึ้นและมีส่วนร่วมในโครงสร้างทางวัฒนธรรมของสังคมของเรา

Vygotsky (1974) กล่าวว่า ภาษาเป็นตัวแทนจิต (mind) ช่วยการรับรู้ในขั้นแรก และกำหนด ทิศทางการรับรู้ไปสู่การคิดนามธรรม ภาษาเป็นองค์ประกอบภายนอก 2 ส่วนคือ ความคิดและคำ พูด ความคิดนำทางด้วยคำพูด และคำพูดเป็นเครื่องมือแรกของการคิด อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่สุดของ Vygotsky คือ ไม่ใช่ทั้งคำพูดหรือความคิดแต่เป็นการผสมผสานทั้งสองอย่าง เขาคัดค้าน การแบ่งแยกคำพูดและการคิดซึ่งเป็นการแบ่งแยกความเป็นเอกภาพซึ่งปรากฏอยู่จริง เขาวิจารณ์ ทฤษฎีที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับภาษาที่ "ปล่อยความคิดให้เป็นอิสระจากการกักกันของประสาทสัมผัสและจินตนาการและจากกฎของความสัมพันธ์และหมุนกลับไปสู่การแสดงออกซึ่งการกระทำ ทางจิตวิญญาณที่บริสุทธิ์"

มุมมองสุนทรียะทางภาษาของ Vygotsky ไม่เพียงแต่เน้นสัญลักษณ์และการจัดการทางไวยากรณ์ของภาษาเท่านั้น แต่รวมถึงลักษณะเชิงสัญลักษณ์ของภาษาและการนำมาซึ่ง "ความหมาย" เขายอมรับว่าบทบาทหนึ่งของภาษา คือ เป็นเครื่องมือที่ลึกลับทางจิตวิทยาในการพยายามก่อให้เกิดความคิดของมนุษย์ "เพื่อเข้าใจ" ความหมายที่แท้ของการพูด เขากล่าวว่า "ความหมายที่แตกต่างกันทั้งหมดอาจจะซ่อนอยู่เบื้องหลังโครงสร้างเดียวทางไวยากรณ์" และ "ข้อสรุปที่ถูกต้องคือ คณิตศาสตร์เป็นเพียงเครื่องมือเดียวที่เหลืออยู่ในภาษา" ที่บอกเป็นนัยว่า

บท บทที่สำคัญของภาษาควรเป็น “เพื่อจับความหมายที่ซ่อนอยู่” ภายใต้พื้นผิวของโครงสร้างภาษา เหมือนกับว่าเมื่อเราอ่านบทกลอนแล้วที่ทำให้ความรู้สึกสุนทรีย์เกิดขึ้นไม่ใช่รูปร่างภายนอกของ คำและโครงสร้าง และไม่ใช่ความหมายภายในแต่เป็นความกลมกลืนของทั้ง 2 หน้าที่ ซึ่งเป็นหน้าที่ ทางสุนทรีย์ของภาษา ที่เราเรียกว่า "คุณสมบัติทั้งหมดเป็นองค์รวม" Vygotsky เชื่อว่า ภาษาเป็น การสร้างสรรค์และถ่ายทอดความรู้สึกมนุษย์เพราะ "ภาษามีเสน่ห์ในตัวเองและมีคุณค่า ทางสุนทรีย์" ซึ่งกระตุ้นปฏิกิริยาโต้ตอบทางสุนทรีย์ของมนุษย์

Vygotsky เชื่อว่าภาษามีคุณค่าอยู่ภายในซึ่งกระตุ้นและเปลี่ยนแปลงความรู้สึกทางสุนทรีย์ ในจิตใจของมนุษย์ ดังนั้นวิธีการวิเคราะห์ศิลปะอย่างเป็นทางการ ด้วยการให้ความสำคัญกับสื่อวัสดุสำหรับศิลปะเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถให้ความกระจ่างถึงลักษณะเฉพาะของประสบการณ์สุนทรีย์ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์ทางศิลปะได้ สิ่งสำคัญสำหรับ Vygotsky คือ เนื้อหาที่แท้จริงซึ่งตัดสินลักษณะเฉพาะของประสบการณ์สุนทรีย์ซึ่งไปจากความรู้สึกที่แตกต่าง ถูกสร้าง และเปลี่ยนแปลงความหมายใหม่ผ่านศิลปะ

Vygotsky พิจารณาว่า “นิทานสั้น (fables)” และ “บทประพันธ์/โศกนาฏกรรม (tragedy)” เป็นตัวอย่างของหน้าที่ทางสุนทรีย์ของภาษาซึ่งปลูกความรู้สึกที่ลึกที่สุดของมนุษย์ และนำไปสู่ “การชำระล้างอารมณ์” (catharsis) นิทานสั้นๆ (fables) ดึงดูดผู้คนด้วย “การเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนของความรู้สึก” โดยให้มีโอกาสบางช่วงสำหรับบางประสบการณ์ ทางอารมณ์ที่ตรงข้ามกันระหว่างความเศร้าและความสุข ความดีและความชั่ว สิ่งจริงและไม่จริง นิทานสั้น ๆ (fables) เป็นประสบการณ์ธรรมดาของเด็กในช่วงเวลาเล่านิทานในชั้นเรียนอนุบาล

พิจารณาจากข้อเสนอแนะของ Vygotsky สามารถสรุปได้ว่า เด็กๆ อาจมีความรู้สึกทางสุนทรีย์ในลักษณะที่ทำให้ถ่ายทอดความรู้สึกออกมาผ่านช่วงเวลาเล่านิทาน เมื่อเด็กผูกพันอยู่ในการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนทางความรู้สึกโดยการได้ยินเรื่องราว ลักษณะของประสบการณ์สุนทรีย์นี้ ยังไม่มีการศึกษาอย่างสมบูรณ์ในสุนทรียศึกษาในยุคปัจจุบัน

การที่ Vygotsky เน้นรูปแบบที่สุนทรีย์ของภาษาช่วยอธิบาย ขยายมุมมองที่แคบเกี่ยวกับสุนทรียศึกษา เราสามารถนำเด็ก ๆ ไปสู่โลกสุนทรีย์โดยกระตุ้นจินตนาการและแฟนตาซี โดยเน้นที่หน้าที่ทางสุนทรีย์ของภาษา ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาของ Lindquist (1995) เกี่ยวกับการเล่นของเด็ก (เล่นผี) บนฐานบทสนทนา Vygotskian เสนอแนะว่า ครูปฐมวัยสามารถใช้ประโยชน์ หน้าที่ทางสุนทรีย์ของภาษาสำหรับประสบการณ์สุนทรีย์ของเด็ก ๆ ลึกขึ้น Lindquist แสดงให้เห็นถึงความสามารถของเด็ก ๆ ในส่วนของความรู้สึกทางสุนทรีย์ “โดยการมีบทสนทนาเชิงผู้ใหญ่นำเด็ก ๆ ไปสู่การมีความรู้สึกตรงกันข้าม” ระหว่างความกลัวและความสนุก และความจริงและ ความไม่จริง กิจกรรมนี้เด็ก ๆ สามารถจะพบ ใน “ประสบการณ์” ลักษณะของประสบการณ์ สุนทรีย์ที่น่าตื่นเต้นและน่าสนุกสนานในความหมายของ Dewey (1934) ในโรงเรียนเรกจิโอ บทสนทาระหว่างเด็กและครูเน้นการให้กำลังใจ การสนับสนุนมิติทางจินตนาการและสิ่งเหนือ ธรรมชาติของจิตสำนึก มากกว่าทำการแก้ไขไวยากรณ์ให้ถูกต้อง (Cadwell, 2003) การสนทนาแบบนี้ นำเด็กไปสู่การเพิ่มพูนประสบการณ์สุนทรีย์ ใน

ประสบการณ์ทางภาษาของเขาที่ถูกขยาย รูปแบบไปสู่งานทัศนศิลป์ การละคร นิทาน (Forman et al., 1993)

โครงสร้างของภาษา ซึ่งช่วยพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของเด็กในศิลปะแขนงต่างๆ ได้ง่ายขึ้น เข้าเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและศิลปะ สามารถอธิบายได้ในส่วนของโครงสร้างทางสังคม ครูสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก รวมไปถึงการนำเสนอสัญลักษณ์ในศิลปะแขนงต่างๆ

Vygotsky ยืนยันว่า สภาวะที่เด็กรับรู้โลกนั้น ไม่เพียงผ่านทางตาเท่านั้น แต่รวมถึงผ่านคำพูดของเขาด้วยเป็นบทสรุปสภาวะที่เข้าใจความเป็นจริงของธรรมชาติ การรับรู้เข้าแทนที่โดยกระบวนการสื่อกลางที่มีความซับซ้อน เช่นการพูดกลายเป็นสิ่งจำเป็นของพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก

ความคิดของ Vygotsky เกี่ยวกับ “การมองเห็นโลกด้วยตาและการพูด” ทำให้เกิดมุมมองใหม่ภายในขึ้นกับนักการศึกษาซึ่งอาจชนะความเชื่อดั้งเดิมทางศิลปศึกษา ที่มองว่าการแสดงออกทางศิลปะของเด็กขึ้นอยู่กับความรู้ที่บริสุทธิ์ของพวกเขา ดังนั้นควรจะปล่อยพวกเขาขณะทำงานศิลปะ Vygotsky คัดค้านในการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของศิลปะลงไปสู่หน้าที่ การรับรู้ที่บริสุทธิ์หรือการรับรู้ที่ลึกลับทางจิตวิญญาณ สำหรับเขาโครงสร้างความรู้ในบทสนทนา ควรเป็นศูนย์กลางในการโต้แย้งสำหรับการรับรู้ทางทัศน เกี่ยวกับโลกของเด็กที่ทำให้มีพัฒนาทางศิลปะและประสบการณ์สุนทรียะของเด็กได้รับการเติมเต็มเมื่อมิติของการสัมผัสและจินตนาการที่มีอยู่มากมาย ในจิตสำนึกได้รับการกระตุ้นในแนวทางที่เหมาะสม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเราพิจารณาถึงพัฒนาการทางสุนทรียะในมิติของสติปัญญามนุษย์ บริบททางสังคมได้จัดเตรียมเครื่องมือที่เป็น สัญลักษณ์ (ภาษาพูดหรือภาษาเขียน) ซึ่งเด็กๆ ใช้ในการเรียนรู้สังคม และใช้ในการทำความเข้าใจ ศักยภาพทางสุนทรียะของพวกเขาในหลากหลายแนวทาง เด็กๆ สร้างความคิดรวบยอดในการเห็น และการจ้องมองโลกอย่างกระตือรือร้น โลกซึ่งสามารถแก้ไขใหม่และสร้างให้สิ่งที่มีความหมาย มากขึ้นผ่านภาษา ดังนั้นภาษาแสดงบทบาทที่สำคัญในประสบการณ์สุนทรียะของเด็ก

จากจุดนี้มองเห็นว่าพัฒนาการทางสุนทรียะไม่ขึ้นอยู่กับวุฒิทาง ความสามารถทางสุนทรียะของเด็กเป็นผลที่ตามมาของ “กิจกรรมที่เหมาะสมกับอายุ” สอดคล้องกับการบรรยายของ Piaget ซึ่งยืนยันถึงขั้นพัฒนาการโดยรวมของเด็ก ตลอดจนช่วงเวลาของพัฒนาการทักษะบางอย่างที่แน่นอนในการที่จนไปถึงความสามารถทางสุนทรียะในระดับที่สูงขึ้นไป ในช่วงต้นของชีวิต เด็กๆ แสดงความสามารถที่ยิ่งใหญ่ในการนำเสนอสัญลักษณ์และสร้างความหมาย (Dyson, 1990) และความสามารถนี้จะค่อย ๆ ลดลงเมื่อ เด็ก ๆ ไม่ได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม ผู้ใหญ่บางคนที่เป็นศิลปินหรือผู้กพันอยู่กับศิลปะแขนงต่างๆ สามารถ “ฟื้นฟู” ความสามารถนี้ได้ (Matthews, 1994) จากมุมมองของ Vygotsky เด็ก ๆ สามารถมีความสามารถเพิ่มขึ้นได้ในขณะที่ได้รับการช่วยเหลือโดยบุคคลเหล่านั้นเพียงพอในการอบรมสั่งสอนที่ผลักดันพลังตามธรรมชาติของพวกเขา ศักยภาพทางสุนทรียะของเด็กๆ อาจเป็นธรรมชาติและมักจะเป็นความสามารถที่มีมาแต่กำเนิด แต่ต้องได้รับการปลูกฝังผ่านพลังด้านสังคมและผลักดันทาง

วัฒนธรรมอย่างเหมาะสม (Smith & Simpson, 1991) Vygotsky คิดว่าเมื่อครูช่วยเด็กมองโลก ในขณะที่พวกเขาไม่สามารถมองในสิ่งที่แตกต่าง (Greene, 1995) เป็นการท้าทายความสามารถของเด็ก ๆ ในส่วนของ “ช่วงถัดไปของพัฒนาการของเด็ก”

ดังนั้นสิ่งที่มีความหมายสำหรับมุมมองทางภาษา ของ Vygotsky สามารถสรุปได้ว่า เพื่อค้นพบหน้าที่ทางสุนทรียะของภาษา ซึ่งกระตุ้นความรู้สึกทางสุนทรียะและเน้นถึงหน้าที่เชิงสร้างสรรค์ของภาษาในฐานะเครื่องมือสำหรับอำนวยความสะดวกทางสติปัญญามนุษย์ รวมทั้งมิติทางของสุนทรียะของการคิดทั้งสองส่วนไม่สามารถแยกจากกันได้ แต่เป็นองค์ประกอบซึ่งกันและกัน เมื่อเราให้คำที่เป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับเด็กในส่วนของการเพิ่มพูนประสบการณ์สุนทรียะ คำที่กระตุ้นควรสะท้อนองค์ประกอบทางศิลปะที่หลากหลายและเต็มไปด้วยสุนทรียะ เน้นจังหวะ เสียง จินตนาการ ความหมาย วิญญาณนิยม (animism) การอุปมา ฯลฯ ซึ่งเหมาะสม "มิติทางภาพในจิตสำนึกของเด็ก" (Spock, 1985)

แม้ความคิดของ Vygotsky ในส่วนของศิลปะไม่ได้กล่าวโดยตรงถึงสุนทรียศึกษา หรือลักษณะเฉพาะของประสบการณ์สุนทรียะสำหรับเด็กปฐมวัย มุมมองของเขาทำให้เกิดความกระจ่างที่สำคัญในด้านประสบการณ์สุนทรียะของเด็ก ซึ่งได้รับความสนใจน้อยในการศึกษา ปัจจุบัน ผลงานของเขาแนะนำนักการศึกษาปฐมวัยว่า ควรจะขยายมุมมองเกี่ยวกับสุนทรียศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในบริบทที่กว้างขึ้น และการจัดการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์สุนทรียะที่เป็นลักษณะเฉพาะของเด็ก

โดยภาพรวมแล้ว สามารถสรุปได้ว่าสุนทรียภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาปฐมวัย โดยมีนักทฤษฎีต่างๆ ได้ให้ข้อมูลเชิงลึกอันมีค่าเกี่ยวกับปรัชญา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์สำหรับเด็กเล็ก นักการศึกษาสามารถบ่มเพาะจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ความเห็นอกเห็นใจ และความซาบซึ้งในความงามของเด็กๆ โดยการผสมผสานองค์ประกอบด้านสุนทรียภาพเข้ากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพตั้งแต่เนิ่นๆ ไปสู่การเชื่อมโยงตลอดชีวิตกับศิลปะ ส่งเสริมบุคคลรอบรู้ที่สามารถมีส่วนร่วมและชื่นชมโลกรอบตัวได้อย่างลึกซึ้ง

ดนตรีและการเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาสุนทรียภาพของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการด้านสุนทรียศาสตร์ของเด็กก่อนวัยเรียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการเจริญเติบโตทางความคิดโดยรวม กิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหวได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสุนทรียภาพในเด็กเล็ก

ดนตรีทำหน้าที่เป็นสื่อที่ทรงพลังในการส่งเสริมพัฒนาการทางสุนทรียะในเด็กก่อนวัยเรียน จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการเปิดรับดนตรีตั้งแต่อายุน้อยส่งผลดีในด้านต่างๆ รวมถึงพัฒนาการทางความคิด อารมณ์ สังคม และร่างกาย ประสบการณ์ทางดนตรีช่วยเสริมทักษะการแยกแยะการได้ยินของเด็ก การใช้เหตุผลเชิงพื้นที่และเวลา และการพัฒนาความจำ ซึ่งเป็นการวางรากฐานสำหรับความสำเร็จทางวิชาการในอนาคต นอกจากนี้ดนตรียังช่วยกระตุ้นการ

แสดงออกทางอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ กระตุ้นความรู้สึกดีใจ เศร้า ตื่นเต้น หรือสงบ เด็กสามารถเชื่อมต่อกับดนตรีในระดับอารมณ์ ซึ่งช่วยเพิ่มความสามารถในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ผ่านดนตรี เด็ก ๆ สามารถพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นของอารมณ์และสำรวจมิติทางสุนทรียะที่แตกต่างกัน ช่วยให้พวกเขาพัฒนาสุนทรียภาพและความงามได้ และยังส่งผลกระทบต่อทางสังคมจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรี เช่น การร้องเพลงหรือเล่นเครื่องดนตรี ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ความร่วมมือ และการผลัดเปลี่ยนกัน เด็กสามารถเข้าร่วมการแสดงกลุ่ม การเล่นท่วง หรือเกมดนตรี ซึ่งส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการทำงานเป็นทีม ประสบการณ์เหล่านี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะทางสังคมและการเห็นอกเห็นใจ ขณะที่เด็กๆ เรียนรู้ที่จะชื่นชมและเคารพในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ของผู้อื่น

กิจกรรมการเคลื่อนไหวช่วยเสริมดนตรีและให้ประโยชน์เพิ่มเติมสำหรับพัฒนาการด้านสุนทรียภาพในเด็กก่อนวัยเรียน การเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น การเต้นรำ การเดินขบวน และการตบมือตามเสียงเพลงทำให้เด็กมีประสาทสัมผัสทางการเคลื่อนไหว ส่งเสริมการรับรู้ของร่างกาย การประสานงาน และการวางแผนเชิงพื้นที่ การเคลื่อนไหวเหล่านี้ช่วยเพิ่มความสามารถของเด็กในการแสดงออกทางศิลปะ ส่งเสริมความรู้สึกของจังหวะ ความสมดุล และการประสานกัน นอกจากนี้ กิจกรรมการเคลื่อนไหวทางดนตรียังส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความร่วมมือ และความมั่นใจในตนเอง เมื่อเด็กมีส่วนร่วมในการแสดงเป็นกลุ่มหรือแบ่งปันการแสดงออกที่สร้างสรรค์

กิจกรรมการเคลื่อนไหวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านสุนทรียศาสตร์ของเด็ก ที่ช่วยเพิ่มความสามารถทางศิลปะและการเจริญเติบโตโดยรวม โดยสามารถอธิบายตามพัฒนาการในด้านต่างๆได้ ดังนี้

1. การพัฒนาทางร่างกาย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหว เช่น การเต้นรำ การเดินขบวน และการเลียนแบบท่าทางประกอบดนตรีสนับสนุนการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวขั้นต้นและละเอียดในเด็กเล็ก กิจกรรมเหล่านี้ต้องการการประสานงาน ความสมดุล และการรับรู้เชิงพื้นที่ ช่วยให้เด็กควบคุมร่างกายและปรับแต่งการเคลื่อนไหวได้ เด็กๆ พัฒนาการรับรู้ของร่างกาย การรับรู้อวกาศปฏิกิริยา และประสาทสัมผัสทางการเคลื่อนไหวผ่านการมีส่วนร่วมทางร่างกาย ซึ่งทั้งหมดนี้มีส่วนช่วยให้พวกเขาแสดงความสามารถทางศิลปะ

2. การแสดงออกทางอารมณ์และความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรมการเคลื่อนไหวเป็นช่องทางที่ไม่เหมือนใครสำหรับการแสดงออกทางอารมณ์และความคิดสร้างสรรค์ในเด็กก่อนวัยเรียน การเต้นรำและการเคลื่อนไหวตามดนตรีช่วยให้เด็กได้สำรวจและสื่อสารอารมณ์ของพวกเขาโดยไม่ใช้คำพูด ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์และการตระหนักรู้ในตนเอง เมื่อเด็กแสดงออกอย่างอิสระผ่านการเคลื่อนไหว พวกเขาจะพัฒนาความเข้าใจอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่นมากขึ้น การมีส่วนร่วมทางอารมณ์นี้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ทำให้เด็กสามารถตีความและตอบสนองต่อดนตรีในรูปแบบเฉพาะตัวและไม่เหมือนใคร

3. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการสื่อสาร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวภายในกลุ่มช่วยให้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการสื่อสารในเด็กก่อนวัยเรียนง่ายขึ้น การเต้นรำ

หรือการแสดงการเคลื่อนไหวร่วมกับเพื่อนส่งเสริมความร่วมมือ การผลิตเปลี่ยนกัน และการแบ่งปัน ส่งเสริมความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวและเป็นส่วนหนึ่งของ ผ่านประสบการณ์การเคลื่อนไหวร่วมกัน เด็ก ๆ จะเรียนรู้ที่จะฟัง สังเกต และตอบสนองต่อผู้อื่น พัฒนาทักษะทางสังคมที่สำคัญที่จำเป็นสำหรับการทำงานเป็นทีมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

4. จังหวะของร่างกายและดนตรี กิจกรรมการเคลื่อนไหวช่วยให้เด็กพัฒนาความรู้สึกของจังหวะ เวลา และการแสดงดนตรี การประสานการเคลื่อนไหวเข้ากับเสียงดนตรีช่วยเพิ่มความสามารถของเด็กในการกำหนดรูปแบบจังหวะ จังหวะ และจังหวะ ซึ่งเป็นรากฐานสำหรับประสบการณ์ทางดนตรีในอนาคตของพวกเขา เด็กๆ พัฒนาความเข้าใจโดยธรรมชาติเกี่ยวกับองค์ประกอบทางดนตรี เช่น การใช้ถ้อยคำและไดนามิก ซึ่งช่วยเพิ่มคุณค่าทางสุนทรียะให้กับพวกเขาด้วยการผสมผสานดนตรีผ่านการเคลื่อนไหว

5. ภาพลักษณ์และความมั่นใจในตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเคลื่อนไหวช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและความมั่นใจในตนเองของเด็กก่อนวัยเรียน ขณะที่พวกเขามีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวที่แสดงออก เด็กๆ จะพัฒนาความรู้สึกด้านบวกของร่างกายและการยอมรับประสบการณ์การเคลื่อนไหวยังช่วยให้เด็กรับรู้และเฉลิมฉลองความสามารถทางร่างกายและความสำเร็จของตนเอง ส่งเสริมความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเอง

การบูรณาการกิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหวเป็นวิธีในการพัฒนาสุนทรียภาพในเด็กแบบองค์รวมสามารถสร้างสภาพแวดล้อมทางประสาทสัมผัสที่สมบูรณ์ซึ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยการบูรณาการองค์ประกอบทั้งสองนี้เข้าด้วยกัน ตัวอย่างเช่น ตัวอย่างเช่น การผสมผสานกิจกรรมการเคลื่อนไหวเข้าจังหวะ เช่น การเดินขบวนหรือการปรบมือขณะร้องเพลงหรือฟังเพลง ช่วยให้เด็กพัฒนาความรู้สึกของจังหวะและจังหวะ การบูรณาการนี้ส่งเสริมการรับรู้ของร่างกาย การประสานงาน และการวางแผนการใช้พื้นที่ ในการแสดงออกทางศิลปะผ่านการเคลื่อนไหว นอกจากนี้ยังส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความร่วมมือ และความมั่นใจในตนเอง เมื่อเด็กมีส่วนร่วมในการแสดงเป็นกลุ่มหรือการเคลื่อนไหวร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดเรียนรู้ในด้านการสื่อสาร รวมถึงชื่นชมการมีส่วนร่วมของผู้อื่น กิจกรรมเหล่านี้เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ เช่น ความเห็นอกเห็นใจ การหันกลับและการฟังอย่างกระตือรือร้น ช่วยเพิ่มประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพโดยรวมด้วย

การสร้างหลักสูตรดนตรีและการเคลื่อนไหวช่วยเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาด้านสุนทรียศาสตร์ของเด็ก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องออกแบบหลักสูตรดนตรีและการเคลื่อนไหวที่ครอบคลุมพัฒนาการในด้านต่างๆ หลักสูตรควรประกอบด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยที่หลากหลายซึ่งตอบสนองรูปแบบการเรียนรู้และระยะพัฒนาการที่แตกต่างกัน หลักสูตรควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ดนตรีและการแสดงออกทางการเคลื่อนไหว ส่งเสริมความเป็นอิสระและการแสดงออก สามารถรวมเอากิจกรรมการเล่าเรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ และการแสดงต้นสด เพื่อเสริมสร้างจินตนาการและความเชื่อมโยงทางอารมณ์กับศิลปะ

กิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านสุนทรียศาสตร์ของเด็กเล็กด้วยการบูรณาการองค์ประกอบเหล่านี้เข้ากับการศึกษาปฐมวัย สามารถมอบประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสที่หลากหลายแก่เด็ก ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการพัฒนาแบบองค์รวม ดนตรีกระตุ้นการทำงานของรับรู้และการแสดงออกทางอารมณ์ ในขณะที่การเคลื่อนไหวช่วยเพิ่มการประสานงานทางกายภาพและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการออกแบบหลักสูตรที่ครอบคลุมซึ่งรวบรวมดนตรีและการเคลื่อนไหว นักการศึกษาสามารถมอบเฉพาะความสามารถด้านสุนทรียศาสตร์ของเด็กก่อนวัยเรียน ช่วยให้พวกเขาพัฒนาความซาบซึ้งในศิลปะไปตลอดชีวิต

ความเชื่อมโยงระหว่างศิลปะและการพัฒนาสมองในด้านการศึกษาศุนทรียภาพ

ศิลปะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสมองของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยเด็ก การเชื่อมโยงระหว่างศิลปะและการพัฒนาสมองแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพสามารถส่งเสริมการเติบโตของทักษะทางปัญญา อารมณ์ และสังคมได้อย่างไร การมีส่วนร่วมกับศิลปะช่วยพัฒนาเส้นทางประสาทที่สำคัญซึ่งส่งเสริมการพัฒนารอบด้านและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก

งานวิจัยในด้านประสาทวิทยาศาสตร์แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมศิลปะกระตุ้นพื้นที่ต่างๆ ของสมอง ส่งเสริมการเชื่อมต่อระหว่างเซลล์ประสาทและการเจริญเติบโตทางปัญญา เมื่อเด็กเข้าร่วมกิจกรรมการวาดภาพ ระบายสี ดนตรี หรือการแสดงออกทางศิลปะรูปแบบอื่นๆ พวกเขาจะกระตุ้นพื้นที่สมองที่รับผิดชอบต่อการเคลื่อนไหว การประมวลผลทางประสาทสัมผัส การควบคุมอารมณ์ และการทำงานของสมองส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและการตัดสินใจ (Gazzaniga, Ivry, & Mangun, 2018)

กิจกรรมศิลปะต้องการการบูรณาการระหว่างทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กและการประมวลผลทางสายตา ตัวอย่างเช่น การวาดภาพหรือการปั้นจะกระตุ้นสมองส่วนกล้ามเนื้อมัดเล็กและกลีบข้าง (parietal lobes) ซึ่งมีความสำคัญต่อการประสานงานระหว่างมือและตาและการรับรู้เชิงพื้นที่ การบูรณาการนี้ช่วยเสริมสร้างความสามารถของสมองในการประมวลผลข้อมูลที่ซับซ้อนทำให้เกิดทักษะการแก้ปัญหาและการคิดเชิงวิพากษ์ที่ดีขึ้น (Winner, Goldstein, & Vincent-Lancrin, 2013)

นอกจากการพัฒนาทางปัญญาแล้ว ศิลปะยังส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางอารมณ์และสังคม การแสดงออกทางศิลปะช่วยให้เด็กสำรวจและสื่อสารอารมณ์ของตนเอง ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น กิจกรรมศิลปะเป็นช่องทางที่ปลอดภัยสำหรับการแสดงออก ช่วยให้เด็กประมวลผลและบอกเล่าความรู้สึกของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการควบคุมอารมณ์ (Malchiodi, 2015) นอกจากนี้ โครงการศิลปะที่ทำร่วมกันยังส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์และความร่วมมือทางสังคม เมื่อเด็กเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การวาดภาพฝาผนังหรือดนตรีวง พวกเขาจะได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน แบ่งปันความคิดเห็น และชื่นชม

มุมมองที่หลากหลาย ประสบการณ์เหล่านี้สร้างทักษะทางสังคมและเสริมสร้างความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (Eisner, 2002)

การศึกษาด้านสุนทรียภาพซึ่งครอบคลุมการชื่นชมและการสร้างสรรค์ศิลปะ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความรู้สึกด้านสุนทรียภาพ การเปิดรับศิลปะรูปแบบและสไตล์ต่างๆ ส่งเสริมให้เด็กสังเกต วิเคราะห์ และชื่นชมความงามในสิ่งรอบตัว ความตระหนักรู้ด้านสุนทรียภาพที่เพิ่มขึ้นนี้ช่วยเพิ่มประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสและเสริมสร้างความสามารถในการรับรู้และตีความโลก (Dissanayake, 2015) นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมกับศิลปะยังช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการตีความ เมื่อเด็กวิเคราะห์ภาพวาดหรือดนตรี พวกเขาจะได้เรียนรู้ที่จะระบุรูปแบบ เชื่อมโยงข้อมูล และเข้าใจความหมายที่แฝงอยู่ ทักษะเหล่านี้สามารถนำไปใช้ในด้านวิชาการอื่นๆ ช่วยสนับสนุนการเติบโตทางสติปัญญาโดยรวม (Hetland et al., 2013)

การบูรณาการศิลปะในการศึกษาปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาอย่างรอบด้าน โปรแกรมที่ผนวกศิลปะเข้าในหลักสูตรช่วยให้เด็กมีโอกาสร่วมความคิดสร้างสรรค์ สร้างทักษะทางปัญญาและการเคลื่อนไหว และพัฒนาความสามารถทางอารมณ์และสังคม การศึกษาศิลปะสนับสนุนให้เด็กคิดอย่างสร้างสรรค์ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และแสดงออกอย่างมั่นใจ (Wright, 2012)

ความเชื่อมโยงระหว่างศิลปะและการพัฒนาสมองนั้นลึกซึ้งและหลากหลาย กิจกรรมศิลปะกระตุ้นการเติบโตทางปัญญา เพิ่มความฉลาดทางอารมณ์ และส่งเสริมทักษะทางสังคม การส่งเสริมการชื่นชมสุนทรียภาพและการให้โอกาสในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ การศึกษาศิลปะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอย่างรอบด้านของเด็ก ในขณะที่งานวิจัยยังคงค้นพบพื้นฐานทางประสาทของผลกระทบของศิลปะต่อสมอง ความสำคัญของการบูรณาการศิลปะในการศึกษาปฐมวัยยิ่งเด่นชัดขึ้น

คำถามท้ายบท

ข้อมูลจากสุนทรียภาพและความสัมพันธ์กับการทำงานของสมอง ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

1. สมองของเด็กในช่วงวัยเด็กปฐมวัยมีความยืดหยุ่นอย่างไร
2. การพัฒนาสมองในวัยเด็กมีผลต่อความสามารถในการเรียนรู้อย่างไร
3. ประสบการณ์เชิงบวกในวัยเด็กสามารถสร้างผลกระทบในอนาคตอย่างไร
4. ความสำคัญของสุนทรียภาพในการพัฒนาสมองของเด็กคืออะไร
5. วิธีการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาสมองของเด็กในช่วงวัยเด็กปฐมวัยคืออะไร

บรรณานุกรม

- Abbott, C. (2002). The power of movement in Dalcroze eurhythmics: Teaching technique and its impact on musical expression. *General Music Today*, 15(1), 21-28.
- Anonymous. (2021). <https://www.isp.cz/learning-story/learning-with-an-atelierista-in-our-early-childhood-foundations-ecf/>
- Aristotle (trans. Butcher, S. H.). (1920). *Poetics*. Oxford: Clarendon Press.
- Baibuayoga Health&Happiness (2020).
<https://www.facebook.com/101156454849272/photos/a.102065108091740/187477476217169/?type=3>
- Barnes, T. D. (1985). *The Greek Theatre and Drama: A Bibliography of Secondary Material*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Barnett, W. S., Carolan, M. E., Fitzgerald, J., & Squires, J. H. (2013). *The State of Preschool 2012: State Preschool Yearbook*. National Institute for Early Education Research.
- Baroncelli, L., Braschi, C., Spolidoro, M., Begenisic, T., Maffei, L., & Sale, A. (2010). Brain plasticity and disease: A matter of inhibition. *Neural Plasticity*, 2011, 286073. <https://doi.org/10.1155/2011/286073>
- Black, M. M., Walker, S. P., Fernald, L. C. H., Andersen, C. T., DiGirolamo, A. M., Lu, C., ... Shiffman, J. (2017). Early childhood development coming of age: science through the life course. *The Lancet*, 389(10064), 77–90. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(16\)31389-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(16)31389-7)
- Boas, F. (1911). *The mind of primitive man*. Macmillan.
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2007). *Tools of the mind: The Vygotskian approach to early childhood education*. Merrill/Pearson.
- Brecht, B. (trans. Willett, J.). (1964). *Brecht on Theatre: The Development of an Aesthetic*. London: Methuen Drama.
- Cadwell, L. B. (Ed.). (2003). *Bringing Reggio Emilia Home: An Innovative Approach to Early Childhood Education*. Teachers College Press.
- Cicero. (2001). *De Oratore*. Oxford University Press.
- Craig, E. (1911). *On the Art of the Theatre*. London: William Heinemann.
- Culler, J. (2000). *Literary theory: A very short introduction*. Oxford University Press.
- Di Dio, C., & Gallese, V. (2009). Neuroaesthetics: a review. *Current Opinion in Neurobiology*, 19(6), 682-687.

- Diamond, A. (2002). Normal development of prefrontal cortex from birth to young adulthood: Cognitive functions, anatomy, and biochemistry. *Principles of Frontal Lobe Function*, 466–503. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195134971.003.0023>
- Dissanayake, E. (1992). *Homo Aestheticus: Where Art Comes From and Why*. University of Washington Press.
- Dissanayake, E. (2015). *Art and Intimacy: How the Arts Began*. University of Washington Press.
- Dyson, A. H. (1990). Symbol makers, symbol weavers: How children link play, pictures, and print. *Young Children*, 45(2), 50–69.
- Eisner, E. W. (2002). *The Arts and the Creation of Mind*. Yale University Press.
- Fisher, J. (2008). *The Routledge Companion to Theatre and Performance*. Routledge.
- Fleming, M. (2012). Kodály-inspired place-based music education in remote Indigenous schools. *Australian Journal of Music Education*, (1), 12-20.
- Forman, G. E., Gandini, L., & Edwards, C. P. (1993). *The Hundred Languages of Children: The Reggio Emilia Approach to Early Childhood Education*. New York: Ablex Publishing Corporation.
- Dalcroze, E. J. (2012). *Eurhythmics of Jaques-Dalcroze*. Courier Corporation.
- Gazzaniga, M. S., Ivry, R., & Mangun, G. R. (2018). *Cognitive Neuroscience: The Biology of the Mind* (5th ed.). W.W. Norton & Company.
- Gilmore, J. H., Knickmeyer, R. C., & Gao, W. (2010). Imaging structural and functional brain development in early childhood. *Nature Reviews Neuroscience*, 11(3), 192–202. <https://doi.org/10.1038/nrn2807>
- Gombrich, E. H. (1950). *The Story of Art*. Phaidon Press.
- Greenblatt, S. (2012). *Shakespeare's Freedom*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Greene, M. (1995). *Releasing the Imagination: Essays on Education, the Arts, and Social Change*. San Francisco: Wiley.
- Hanich, J. (2014). *The Routledge Handbook of Emotions and Mass Media*. London: Routledge.
- Heckman, J. J., Pinto, R., & Savelyev, P. A. (2013). Understanding the mechanisms through which an influential early childhood program boosted adult outcomes. *American Economic Review*, 103(6), 2052–2086. <https://doi.org/10.1257/aer.103.6.2052>

- Hetland, L., Winner, E., Veenema, S., & Sheridan, K. M. (2013). *Studio Thinking 2: The Real Benefits of Visual Arts Education*. Teachers College Press.
- Humphrey, C. (2019). *Children, Art, Artists: Contemporary Practices in Aesthetic Education*. Routledge.
- Huttenlocher, P. R. (2002). *Neural Plasticity: The Effects of Environment on the Development of the Cerebral Cortex*. Harvard University Press.
- Ishizu, T., & Zeki, S. (2011). Toward a brain-based theory of beauty. *PLoS ONE*, *6*(7), e21852.
- Jacobsen, T., Schubotz, R. I., Höfel, L., & von Cramon, D. Y. (2006). Brain correlates of aesthetic judgment of beauty. *NeuroImage*, *29*(1), 276-285.
- Jaques-Dalcroze, E. (2003). *Rhythm, Music, and Education*. Kessinger Publishing.
- Kaplan, R. (2017). Art, Science, and the Appreciation of Nature: A Conversation. *Environmental Values*, *26*(6), 667-681.
- Koivunen, A. (2020). *Aesthetic Sensitivity: Foundations, Evaluation, and Management*. Springer.
- Kovacs, A., & MacLennan, J. (2016). Dalcroze eurhythmics in music education: a multifaceted approach. *Canadian Music Educator*, *57*(1), 20-23.
- Johnson, M. B., & Barres, B. A. (2000). Unexpected evidence for active learning in the visual cortex. *Journal of Neuroscience*, *20*(18), 7670-7674. <https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.20-18-07670.2000>
- Kant, I. (1781). *Critique of Pure Reason*.
- Kant, I. (2000). *Critique of Judgment*. Oxford University Press.
- Kawabata, H., & Zeki, S. (2004). Neural correlates of beauty. *Journal of Neurophysiology*, *91*(4), 1699-1705.
- Kawabata, H., & Zeki, S. (2007). The neural correlates of beauty. *Journal of Neurophysiology*, *97*(5), 281-293.
- Kolb, B., & Gibb, R. (2011). Brain plasticity and behaviour in the developing brain. *Journal of the Canadian Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, *20*(4), 265-276.
- Ladefoged, P. (1996). *The sounds of the world's languages*. Blackwell Publishers.
- Lavenex, P., & Banta Lavenex, P. (2013). Building hippocampal circuits to learn and remember: Insights into the development of human memory. *Behavioural Brain Research*, *254*, 8-21. <https://doi.org/10.1016/j.bbr.2013.08.035>

- LeDoux, J. (2000). Emotion circuits in the brain. *Annual Review of Neuroscience*, 23, 155–184. <https://doi.org/10.1146/annurev.neuro.23.1.155>
- Leman, M. (2008). *Embodied Music Cognition and Mediation Technology*. MIT Press.
- Leder, H., Belke, B., Oeberst, A., & Augustin, D. (2004). A model of aesthetic appreciation and aesthetic judgments. *British Journal of Psychology*, 95(4), 489-508.
- Lindquist, G. (1995). The aesthetics of play: A didactic study of play and culture in preschools. *Acta Universitatis Upsaliensis. Uppsala Studies in Education*, 62, 234. <http://dx.doi.org/10.1080/0957514960170102>
- Matthews, J. C. (1994). Mindful body, embodied mind: Somatic knowledge and education. PhD diss., Stanford University.
- Maddock, S. (2017). The Dalcroze method: Foundations and principles. *International Journal of Music Education*, 35(2), 257-268.
- Malchiodi, C. A. (2015). *Creative Interventions with Traumatized Children*. Guilford Press.
- Meaney, M. J. (2010). Epigenetics and the biological definition of gene x environment interactions. *Child Development*, 81(1), 41–79. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2009.01381.x>
- Nadal, M. (2013). The experience of art: Insights from neuroimaging. *Progress in Brain Research*, 204, 135-158.
- National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2017). *Parenting Matters: Supporting Parents of Children Ages 0-8*. National Academies Press.
- Nelson, C. A. (1999). Neural plasticity and human development: The role of early experience in sculpting memory systems. *Developmental Science*, 2(3), 125–131. <https://doi.org/10.1111/1467-7687.00065>
- Nikolajeva, M. (2019). *Children's Literature and Cultural Diversity*. Routledge.
- Wikipedia. (n.d.). https://en.wikipedia.org/wiki/Zolt%C3%A1n_Kod%C3%A1ly
- Noble, K. G., Houston, S. M., Brito, N. H., Bartsch, H., Kan, E., Kuperman, J. M., ... Sowell, E. R. (2015). Family income, parental education and brain structure in children and adolescents. *Nature Neuroscience*, 18(5), 773–778. <https://doi.org/10.1038/nn.3983>
- Orff, C. (2011). *Orff-Schulwerk: Applications for the Classroom*. Schott Music.

- Perry, B. D. (2002). Childhood experience and the expression of genetic potential: What childhood neglect tells us about nature and nurture. *Brain and Mind*, 3(1), 79–100. <https://doi.org/10.1023/A:1016557824657>
- Pinker, S. (1994). *The language instinct: How the mind creates language*. Harper Perennial.
- Ramachandran, V. S., & Hirstein, W. (1999). The science of art: A neurological theory of aesthetic experience. *Journal of Consciousness Studies*, 6(6-7), 15-51.
- Reason, M., & Reynolds, D. (2016). *Kinesthetic Empathy in Creative and Cultural Practices*. Intellect Books.
- Rose, F. (2009). *The Dalcroze Handbook*. Oxford University Press.
- Sarrazin, M. M., & Auner, J. (Eds.). (2012). *Engaging bodies: The politics and poetics of corporeality*. Wesleyan University Press.
- Schiller, F. (1975). *On the Aesthetic Education of Man*.
- Shonkoff, J. P., Boyce, W. T., & McEwen, B. S. (2009). Neuroscience, molecular biology, and the childhood roots of health disparities. *JAMA*, 301(21), 2252–2259. <https://doi.org/10.1001/jama.2009.754>
- Smith, R. A., & Simpson, A. (1991). *Aesthetics and Arts Education*. Chicago: University of Illinois Press.
- Spock, M. (1985). *Teaching as a Lively Art* (2nd ed.). New York: The Anthroposophic Press.
- Thompson, R. A. (2000). The legacy of early attachments. *Child Development*, 71(1), 145–152. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00133>
- Tottenham, N. (2009). A review of amygdala development in human and nonhuman primates. In J. L. Amaral, & R. Adolphs (Eds.), *The Human Amygdala* (pp. 35–54). Guilford Press.
- Vygotsky, L. S. (1974). *The Psychology of Art*. Massachusetts: MIT Press.
- Winner, E., Goldstein, T. R., & Vincent-Lancrin, S. (2013). *Art for Art's Sake? The Impact of Arts Education*. OECD Publishing.
- Wilson, A. (1984). *The Ground on Which I Stand: August Wilson's Speeches*. Edited by T. C. James and W. R. Ferris.
- Wright, S. (2012). *Children, Meaning-Making and the Arts* (2nd ed.). Pearson Australia.
- Zeki, S. (2001). Art and the brain. *Journal of Consciousness Studies*, 8(5-7), 183-201.

- Zelazo, P. D. (2006). The Development of Conscious Control in Childhood. *Trends in Cognitive Sciences*, 10(12), 457–464. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2006.09.001>
- Zwaigenbaum, L., Bryson, S. E., Garon, N., Early, M., & Thibodeau, P. (2015). The clinical assessment of infants and toddlers in primary care settings: Autism and developmental disabilities. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 36(7), 497–508. <https://doi.org/10.1097/DBP.0000000000000185>

บทที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่มีมาแต่กำเนิดของมนุษย์ที่ช่วยให้บุคคลสามารถสร้างแนวคิดใหม่ ๆ สำรวจมุมมองใหม่ ๆ และแสดงออกในรูปแบบที่ไม่เหมือนใคร เด็กปฐมวัยเป็นช่วงเวลาสำคัญของการพัฒนาสมองและการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว มอบโอกาสที่ดีในการปลูกฝังและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถของเด็กในการคิดอย่างมีจินตนาการ สร้างแนวคิดดั้งเดิม และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เป็นนวัตกรรม ครอบคลุมขอบเขตต่างๆ รวมถึงศิลปะ ดนตรี การเล่าเรื่อง การแสดงละคร และการสำรวจทางวิทยาศาสตร์ นักจิตวิทยา Lev Vygotsky กล่าวว่า การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมช่องว่างระหว่างสิ่งที่พวกเขาู้และสิ่งที่พวกเขาสามารถเรียนรู้ได้ เสริมสร้างพัฒนาการทางความคิดและอารมณ์และสังคม โดยมีความสำคัญของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. การกำหนดความคิดสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยเกี่ยวข้องกับความสามารถในการสร้างความคิดดั้งเดิม คิดอย่างแตกต่าง และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วยจินตนาการ ครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ มากมาย รวมถึงการแสดงออกทางศิลปะ การเล่าเรื่อง การแสดงละคร และการสำรวจทางวิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กๆ ได้สำรวจสภาพแวดล้อม ทดลองความคิด และพัฒนาวิธีคิดและการแสดงออกที่ไม่เหมือนใคร

2. การพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ความคิดสร้างสรรค์มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างพัฒนาการทางความคิดในช่วงปฐมวัย การวิจัยชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ช่วยกระตุ้นการเชื่อมต่อของระบบประสาท เพิ่มความจำ และปรับปรุงทักษะการประมวลผลข้อมูล ผ่านการคิดอย่างสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา เด็ก ๆ จะพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เช่น ความสามารถในการประเมินวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลายและปรับกลยุทธ์ให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ (Sawyer, 2011)

3. การแสดงออกทางอารมณ์และการควบคุม ความคิดสร้างสรรค์เป็นทางออกสำหรับเด็กในการแสดงอารมณ์ ความคิด และประสบการณ์ของพวกเขา เด็กๆ สามารถสื่อสารความรู้สึก ความกลัว และความสุขผ่านการแสดงออกทางศิลปะ ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์และความตระหนักรู้ในตนเอง นอกจากนี้ กิจกรรมที่สร้างสรรค์ เช่น ศิลปะบำบัด ยังช่วยลดความเครียด ความวิตกกังวล และปัญหาพฤติกรรมในเด็กเล็ก ส่งเสริมการควบคุมอารมณ์และความยืดหยุ่น (Schaefer, 2017)

4. ทักษะทางสังคมและการสื่อสาร การมีส่วนร่วมในความคิดสร้างสรรค์สนับสนุนการพัฒนาทักษะทางสังคมและการสื่อสารในเด็กปฐมวัย โครงการสร้างสรรค์ที่ทำงานร่วมกัน เช่น กิจกรรมศิลปะกลุ่มหรือละคร ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความร่วมมือ และการเอาใจใส่ เด็ก

เรียนรู้ที่จะแสดงออก ต่อรอง และแบ่งปันความคิดกับเพื่อน ส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวก (Gallas, 1994)

5. วัฒนธรรมและความเป็นตัวของตัวเอง ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กได้สำรวจและแสดงออกถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน ตลอดจนพัฒนาความรู้สึกของตนเอง ด้วยการแสดงออกทางศิลปะ เด็ก ๆ สามารถเชื่อมโยงกับมรดก ประเพณี และคุณค่าทางวัฒนธรรมของพวกเขา ส่งเสริมเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในเชิงบวกและชื่นชมในความหลากหลาย ยิ่งไปกว่านั้น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ช่วยให้เด็กพัฒนาความรู้สึกของสิทธิ์เสรีส่วนบุคคลและความมั่นใจ ช่วยให้พวกเขาแสดงมุมมองและความคิดที่ไม่เหมือนใคร (Bodrova & Leong, 2007)

การเข้าใจและบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยเป็นพื้นฐานในการสนับสนุนการพัฒนาแบบองค์รวม ด้วยการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เด็ก ๆ สามารถเพิ่มความสามารถในการรับรู้ การแสดงออกทางอารมณ์และการควบคุม ทักษะทางสังคม และวัฒนธรรมและความเป็นตัวตนของตนเอง ผู้ปกครอง นักการศึกษา และผู้ดูแลมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและเฉลิมฉลองความคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้สำรวจจินตนาการ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ด้วยการบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ในช่วงปีแรก ๆ เราได้วางรากฐานสำหรับความอยากรู้อยากเห็น นวัตกรรม และการเรียนรู้ตลอดชีวิตตลอดชีวิต

ความสำคัญของการเสริมสร้างพัฒนาการทางความคิด อารมณ์ และสังคม ความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยเป็นส่วนสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวมในเด็ก การปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ในช่วงปีแรก ๆ จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางความคิด อารมณ์ และสังคม ดังนี้

1. ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์จะช่วยกระตุ้นทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหาในเด็กเล็ก โดยการสำรวจวัสดุปลายเปิดและมีส่วนร่วมในการเล่นจินตนาการ เด็ก ๆ จะได้รับการสนับสนุนให้สร้างวิธีแก้ปัญหาที่เป็นนวัตกรรมใหม่ คิดอย่างยืดหยุ่น และพิจารณามุมมองที่หลากหลาย การวิจัยโดย Sawyer (2011) ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในงานแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นทางความคิดและความสามารถในการคิดอย่างแตกต่าง

2. การเพิ่มความจำและการประมวลผลข้อมูล การมีส่วนร่วมในความคิดสร้างสรรค์ เช่น ศิลปะ ดนตรี หรือการเล่าเรื่อง สามารถส่งผลดีต่อความจำและทักษะการประมวลผลข้อมูล กิจกรรมเหล่านี้กระตุ้นส่วนต่างๆ ของสมอง ส่งเสริมการสร้างการเชื่อมต่อของระบบประสาทใหม่ Sawyer (2011) กล่าวว่า การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กเข้ารหัสและเก็บรักษาข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความสามารถทางความคิดของพวกเขา

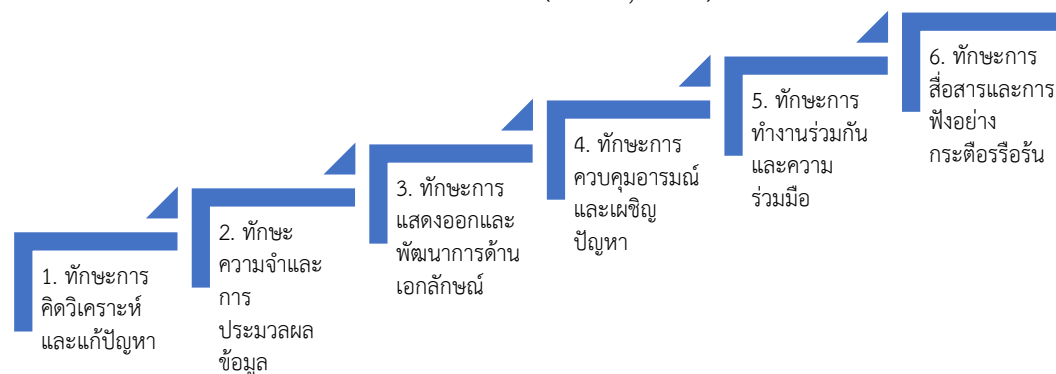
3. การแสดงออกและการพัฒนาเอกลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กมีวิธีการแสดงออก ช่วยให้พวกเขาสามารถสื่อสารความคิด อารมณ์ และความคิดของพวกเขาได้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศิลปะ เช่น การวาดภาพหรือการระบายสี ช่วยให้เด็กสามารถแสดงออก

ทางสายตาได้ ในขณะที่การเล่านิทานและการแสดงละครจะช่วยส่งเสริมการแสดงออกทางคำพูด Schaefer (2017) เน้นว่าการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กพัฒนาความรู้สึกเป็นตัวตน และเห็นคุณค่าในตนเอง เนื่องจากพวกเขาเห็นความคิดและแนวคิดที่แสดงออกในการสร้างสรรค์ของพวกเขา

4. การควบคุมอารมณ์และการเผชิญปัญหา กิจกรรมสร้างสรรค์เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจและจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ตัวอย่างเช่น ศิลปะบำบัดได้รับการพิสูจน์แล้วว่า มีประสิทธิภาพในการช่วยให้เด็กควบคุมอารมณ์ ลดความเครียด และรับมือกับสถานการณ์ที่ท้าทาย การมีส่วนร่วมในความพยายามที่จะสร้างสรรค์ให้ความรู้สึกของการควบคุมและการเสริมอำนาจ ทำให้เด็กสามารถแสดงออกและสำรวจอารมณ์ของตนเองในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเกื้อกูล (Schaefer, 2017)

5. การทำงานร่วมกันและความร่วมมือ การมีส่วนร่วมในโครงการสร้างสรรค์ร่วมกัน เช่น กิจกรรมศิลปะกลุ่มหรือการเล่นสมมติ ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและความร่วมมือ ในระหว่างกิจกรรมเหล่านี้ เด็กๆ จะได้เรียนรู้การแบ่งปันเนื้อหา เจรจาต่อรองความคิด และทำงานร่วมกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายร่วมกัน Gallas (1994) เสนอว่าความพยายามอย่างสร้างสรรค์เปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาทักษะการเห็นอกเห็นใจ การมองโลกในแง่ดี และความร่วมมือ ซึ่งจำเป็นต่อความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี

6. การสื่อสารและการฟังอย่างกระตือรือร้น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดและแนวคิดของตนต่อผู้อื่น ผ่านการแสดงออกทางศิลปะ การเล่าเรื่อง หรือการเล่นละคร เด็กเรียนรู้ที่จะสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งใจฟังเพื่อน และมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนที่มีความหมาย การสื่อสารนี้ส่งเสริมการพัฒนาภาษา การขยายคำศัพท์ และความสามารถในการแสดงความคิดและความคิด (Gallas, 1994)

ภาพที่ 17: ความสำคัญของการเสริมสร้างพัฒนาการทางความคิด อารมณ์ และสังคม
โดย ธวัชชัย ศรีเทพ

การบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยมีประโยชน์อย่างมากต่อพัฒนาการทางความคิด อารมณ์ และสังคมของเด็ก ด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เด็ก ๆ จะพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา เพิ่มความจำและการประมวลผลข้อมูล แสดงและ

ควบคุมอารมณ์ของพวกเขา และปลูกฝังทักษะทางสังคมและการสื่อสาร การเปิดรับและสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ในช่วงปีแรก ๆ เป็นรากฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต นวัตกรรม และความเป็นอยู่ที่ดีแบบองค์รวม โดยสามารถใช้กลยุทธ์ในการบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. จัดหาวัสดุปลายเปิด กลยุทธ์หนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยคือ การจัดหาวัสดุปลายเปิดที่ส่งเสริมการสำรวจ การทดลอง และความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก วัสดุปลายเปิดคือวัสดุที่ไม่มีผลลัพธ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าหรือชุดคำสั่งตัวอย่างของวัสดุปลายเปิด ได้แก่ บล็อก อนุกรมศิลปะ วัตถุธรรมชาติ (เช่น หิน ใบไม้) และชิ้นส่วนที่หลวม วัสดุปลายเปิดช่วยกระตุ้นจินตนาการของเด็กและเปิดโอกาสให้มีการคิดอย่างหลากหลาย เนื่องจากสามารถนำมาใช้ได้หลายวิธีและสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย (Isenberg & Jalongo, 2013) การมีส่วนร่วมกับสื่อเหล่านี้ เด็กๆ มีอิสระที่จะปรับเปลี่ยน ผสมผสาน และเปลี่ยนแปลงตามความคิดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา

ภาพที่ 18: ศิลปะจากเมล็ดพืช

ที่มา <https://www.youngciety.com/article/crafts/art-seeds-for-kids.html>

2. ส่งเสริมการเล่นสมมติ การเล่นสมมติหรือที่เรียกว่าการเล่นตามจินตนาการหรือการแสดงละครเป็นบริบทที่มีคุณค่าสำหรับการบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย การเล่นสมมติเกี่ยวข้องกับเด็กที่สวมบทบาทต่างๆ ใช้จินตนาการ และมีส่วนร่วมในสถานการณ์สมมติ ช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงความคิด อารมณ์ และความคิด ทั้งยังส่งเสริมการเล่าเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ และความคิดที่ยืดหยุ่น การจัดหาอุปกรณ์ประกอบฉาก ชุดแต่งตัว ชุดละคร และวัสดุเฉพาะเรื่องสามารถเพิ่มความสมบูรณ์และความลึกของประสบการณ์การเล่นสมมติ (Bodrova & Leong, 2007) แหล่งข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้เด็กๆ ตีความไปกับการเล่นที่เปี่ยมไปด้วยจินตนาการ และสร้างเรื่องเล่า ตัวละคร และฉากต่างๆ บทบาทสมมุติสนับสนุนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และทักษะทางสังคม เมื่อเด็กเจรจาบทบาท ทำงานร่วมกัน และสื่อสารความคิดของตนกับเพื่อนๆ

ภาพที่ 19: การเล่นบทบาทสมมติ (Role Playing)

ที่มา <https://www.youngciety.com/article/learning/role-playing.html>

3. สนับสนุนความคิดที่แตกต่าง การคิดต่างเป็นองค์ประกอบสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำเนิดความคิด วิธีแก้ไข และมุมมองที่หลากหลาย การสนับสนุนการคิดที่แตกต่างในเด็กปฐมวัยสามารถทำได้ผ่านกลยุทธ์เฉพาะที่กระตุ้นให้เด็กสำรวจความเป็นไปได้ที่แตกต่างกัน ตั้งสมมติฐาน และคิดนอกเหนือขอบเขตแบบเดิม วิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนการคิดที่แตกต่างคือการถามคำถามปลายเปิดที่ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เช่น แทนที่จะถามว่า "นี่คืออะไร" อาจมีคนถามว่า "คุณสามารถใช้เนื้อหานี้ด้วยวิธีต่างๆ อะไรบ้าง" สิ่งนี้กระตุ้นให้เด็กพิจารณาความเป็นไปได้ต่างๆ และคิดอย่างสร้างสรรค์ (Craft, 2013) การให้คุณค่ากับมุมมองทางเลือกและการสนับสนุนให้เด็กๆ แบ่งปันความคิดและการแก้ปัญหาของพวกเขา ยังส่งเสริมการคิดที่แตกต่างและการพัฒนาทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์

พ่อแม่ นักการศึกษา และผู้ดูแลสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นและบ่มเพาะศักยภาพความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเล็กได้โดยการจัดหาสื่อปลายเปิด ส่งเสริมการเล่นสมมติ และสนับสนุนการคิดที่แตกต่าง กลยุทธ์เหล่านี้เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการสำรวจจินตนาการ พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา และแสดงความคิดและมุมมองที่ไม่เหมือนใคร

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยมีความสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการทางความคิด ความเป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์ และทักษะทางสังคม พ่อแม่ นักการศึกษา และผู้ดูแลสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นและบ่มเพาะศักยภาพความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเล็กได้โดยการจัดหาสื่อปลายเปิด ส่งเสริมการเล่นสมมติ และสนับสนุนการคิดที่แตกต่าง การโอบรับและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยเป็นรากฐานสำหรับการเดินทางที่ยาวนานของนวัตกรรมและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์และกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะพื้นฐานของการแสดงออกของมนุษย์ที่ช่วยให้แต่ละบุคคลสามารถสร้างแนวคิดใหม่และมีคุณค่า แนวคิด และการแก้ปัญหา มีบทบาทสำคัญในด้านต่างๆ เช่น ศิลปะ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และธุรกิจ การทำความเข้าใจองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์และกระบวนการสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการส่งเสริมนวัตกรรมและปลดปล่อยศักยภาพทางจินตนาการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

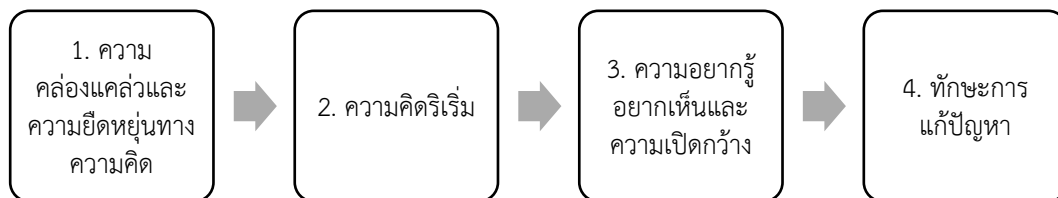
1. องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

1.1 ความคล่องแคล่วและความยืดหยุ่น ความคล่องแคล่ว หมายถึงความสามารถในการสร้างความคิดจำนวนมาก ในขณะที่ความยืดหยุ่นเกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดนอกเหนือขอบเขตแบบเดิมและสำรวจมุมมองที่หลากหลาย (Runco, 2014) องค์ประกอบเหล่านี้ช่วยให้สามารถสร้างความเป็นไปได้ที่หลากหลายและแปลกใหม่และเป็นต้นฉบับ

1.2 ความคิดริเริ่ม ความคิดริเริ่มเป็นองค์ประกอบหลักของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งแสดงถึงความแปลกใหม่และเอกลักษณ์ของความคิดหรือการสร้างสรรค (Amabile, 1983) มันเกี่ยวข้องกับการคิดที่แตกต่าง แยกออกจากแบบแผนที่กำหนดไว้ และนำเสนอแนวคิดหรือการตีความใหม่ๆ

1.3 ความอยากรู้อยากเห็นและการเปิดกว้าง ความคิดที่อยากรู้อยากเห็นและเปิดกว้างช่วยให้บุคคลสามารถตั้งคำถามกับสมมติฐาน ท้าทายความรู้ที่มีอยู่ และแสวงหามุมมองทางเลือก (Csikszentmihalyi, 1996) การเปิดรับประสบการณ์และแนวคิดใหม่ๆ ช่วยเพิ่มโอกาสในการค้นพบความเชื่อมโยงและข้อมูลเชิงลึกใหม่ๆ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นกระบวนการสร้างสรรค์

1.4 การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์มักเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อปัญหาหรือความท้าทาย ความสามารถในการระบุปัญหา กำหนดปัญหาอย่างชัดเจน และเข้าถึงปัญหาจากมุมมองต่างๆ เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างวิธีแก้ปัญหาที่เป็นนวัตกรรมใหม่ (Sawyer, 2012) การแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์เกี่ยวข้องกับการกำหนดประเด็นใหม่ พิจารณามุมมองที่หลากหลาย และมีส่วนร่วมในการคิดซ้ำๆ เพื่อให้ได้วิธีแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพและเป็นต้นฉบับ

ภาพที่ 20: องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
โดย ธวัชชัย ศรีเทพ

2. กระบวนการสร้างสรรค์

2.1 การเตรียมการ โดยทั่วไปแล้วกระบวนการสร้างสรรค์จะเริ่มต้นด้วยขั้นตอนของการเตรียมการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การทำวิจัย และการสำรวจแนวคิดและบริบทที่เกี่ยวข้อง ขั้นนี้ให้รากฐานของความรู้และแรงบันดาลใจในการตั้งเอาระหว่างการสร้างความคิด (Sternberg & Lubart, 1996)

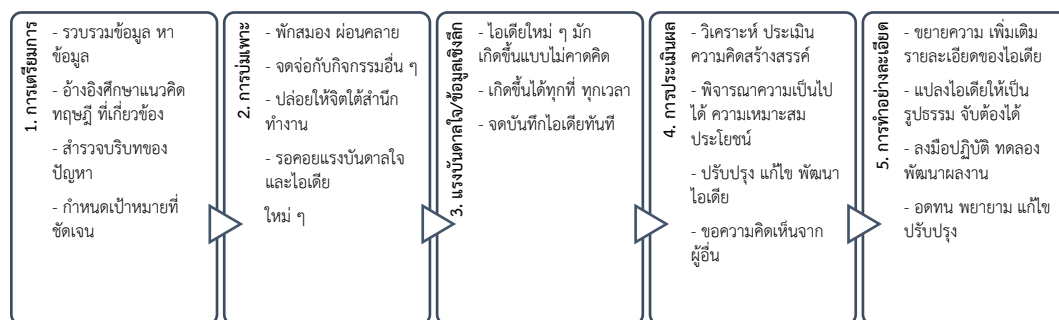
2.2 การบ่มเพาะ เป็นช่วงเวลาของการประมวลผลของจิตใต้สำนึก ในระหว่างที่จิตใจยังคงทำงานเกี่ยวกับปัญหาหรือความคิด แม้ว่าบุคคลนั้นจะไม่ได้จดจ่อกับปัญหานั้นก็ตาม

ขั้นตอนนี้ช่วยให้เกิดการสังเคราะห์และบูรณาการองค์ประกอบที่หลากหลาย ซึ่งนำไปสู่การเชื่อมโยงและความเข้าใจใหม่ (Wallas, 1926)

2.3 แรงบันดาลใจ/ข้อมูลเชิงลึก โดยขั้นตอนแรงบันดาลใจหรือข้อมูลเชิงลึกนั้น จะเกิดขึ้นอย่างไม่รู้ตัวและไม่คาดคิด มักเกิดขึ้นเมื่อจิตใจผ่อนคลายหรือทำกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น เดินเล่น อาบน้ำ หรือฝันกลางวัน (Sawyer, 2012) ทำให้เกิดมุมมองใหม่หรือการแก้ปัญหาได้ดี

2.4 การประเมินผล หลังจากการเกิดขึ้นของแนวคิดหรือการแก้ปัญหา ขั้นตอนการประเมินเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบที่สำคัญและการปรับแต่ง มันเกี่ยวข้องกับการประเมินความมีชีวิตความเป็นไปได้ และคุณค่าของแนวคิด เช่นเดียวกับการแสวงหาความคิดเห็นจากผู้อื่น (Cromptley, 2006) กระบวนการทำซ้ำนี้ช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้

2.5 การทำอย่างละเอียด เกี่ยวข้องกับการขยายและปรับปรุงแนวคิดหรือแนวทางแก้ไขเบื้องต้น เพิ่มรายละเอียด และเปลี่ยนให้เป็นรูปแบบที่จับต้องได้ ขั้นตอนนี้ต้องอาศัยความเพียร ความทุ่มเท และการใช้ทักษะและความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง (Stenberg & Lubart, 1996)

ภาพที่ 21: กระบวนการสร้างสรรค์

โดย ธวัชชัย ศรีเทพ

สรุปได้ว่า การทำความเข้าใจองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์และกระบวนการสร้างสรรค์จะให้ข้อมูลเชิงลึกอันมีค่าเกี่ยวกับวิธีที่แต่ละบุคคลสามารถใช้ศักยภาพในการสร้างสรรค์ของตนได้ โดยการฝึกฝนความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ความอยากรู้อยากเห็น และทักษะการแก้ปัญหา บุคคลสามารถเพิ่มความสามารถในการสร้างสรรค์ของตนได้นอกจากนี้ ด้วยการตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการสร้างสรรค์ แต่ละคนสามารถรักษาความคิดของตนตั้งแต่เริ่มต้นจนบรรลุผล ท้ายที่สุดแล้ว ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้บุคคลสามารถสำรวจขอบเขตอันไกลโพ้น ขับเคลื่อนนวัตกรรม และมีส่วนสำคัญต่อความพยายามของมนุษย์ในด้านต่างๆ

พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมนวัตกรรมและผลักดันความก้าวหน้าในสาขาและอุตสาหกรรมต่างๆ ความสามารถในการคิดนอกกรอบ สร้างแนวคิดที่ไม่เหมือนใคร และรับมือกับความท้าทายจากมุมมองที่แตกต่างกัน เป็นลักษณะพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ดังนี้

1. การเพิ่มพูนทักษะการแก้ปัญหา การพัฒนาเชิงสร้างสรรค์กระตุ้นให้บุคคลค้นหาวิธีแก้ไขปัญหาคือที่แปลกใหม่ จากการศึกษาของ Kim et al. (2018) การแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์เกี่ยวข้องกับการสร้างความคิดที่หลากหลายและการประเมินอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยการบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ บุคคลจะพัฒนาความสามารถในการระบุวิธีแก้ปัญหาที่ไม่เหมือนใครและเอาชนะอุปสรรคด้วยวิธีใหม่ๆ

2. การส่งเสริมนวัตกรรมและความสามารถในการปรับตัว การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์กระตุ้นนวัตกรรมด้วยการกระตุ้นให้ผู้คนตั้งคำถามกับบรรทัดฐานที่มีอยู่ ทำลายข้อสันนิษฐานและสำรวจดินแดนที่ไม่อยู่ในแผนที่ ตามที่ระบุไว้โดย Amabile (1996) ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ บริการ และกระบวนการใหม่ๆ ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนี้ยังช่วยให้บุคคลและองค์กรสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและคว้าโอกาสที่เกิดขึ้นใหม่ได้

3. การปลูกฝังความคิดเชิงวิพากษ์และจินตนาการ พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ช่วยบ่มเพาะทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และบ่มเพาะจินตนาการ ซึ่งจำเป็นต่อการสร้างสรรค์ความคิดสร้างสรรค์ จากข้อมูลของ Craft (2003) กิจกรรมสร้างสรรค์ส่งเสริมให้บุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์ การประเมิน และการสังเคราะห์ ทักษะการรับรู้เหล่านี้ช่วยให้บุคคลสามารถตรวจสอบปัญหาจากมุมมองต่างๆ ทำลายสมมติฐาน และจินตนาการถึงความเป็นไปได้อื่นๆ การกระตุ้นจินตนาการ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ช่วยส่งเสริมการสำรวจแนวคิดและการแก้ปัญหาใหม่ๆ

4. ส่งเสริมการรับความเสี่ยงและความยืดหยุ่น การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ส่งเสริมการรับความเสี่ยงและความยืดหยุ่น ทำให้บุคคลสามารถเอาชนะความกลัวความล้มเหลวและยอมรับความไม่แน่นอนได้ ดังที่ Csikszentmihalyi (1997) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์เต็มใจที่จะเสี่ยงและทนต่อความคลุมเครือ เนื่องจากพวกเขาเข้าใจว่าแนวคิดที่ก้าวล้ำมักเกิดจากการลองผิดลองถูก ความเต็มใจที่จะสำรวจดินแดนที่ไม่จดแผนที่และอดทนเผชิญกับความพ่ายแพ้ นี่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนวัตกรรมและบรรลุความสำเร็จในระยะยาว

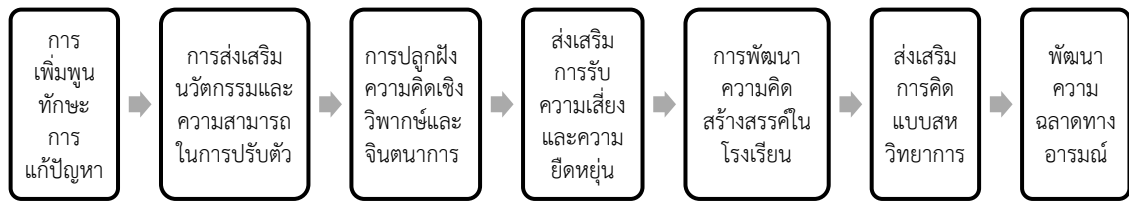
5. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้านการศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมนวัตกรรมและหล่อเลี้ยงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ด้วยการบูรณาการกิจกรรมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการคิดที่แตกต่าง สถาบันการศึกษาสามารถปลูกฝังคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะการแก้ปัญหา ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

6. ส่งเสริมความคิดที่แตกต่าง การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน นักการศึกษาสามารถส่งเสริมสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่กระตุ้น

จินตนาการและความคิดริเริ่มโดยบูรณาการกิจกรรมสร้างสรรค์และส่งเสริมการคิดที่แตกต่าง การศึกษาโดย Runco (2014) พบว่า โปรแกรมการศึกษาที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นำไปสู่ ทักษะการแก้ปัญหาที่ดีขึ้น ความนับถือตนเองที่สูงขึ้น และผลการเรียนที่ดีขึ้น นักเรียนเรียนรู้ที่จะ สร้างวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลายและพิจารณามุมมองทางเลือกโดยเน้นการคิดที่แตกต่าง Craft et al. (2001) กล่าวว่า วิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นงานปลายเปิด การแก้ปัญหา และการระดม สมองช่วยอำนวยความสะดวกในการคิดที่แตกต่าง สิ่งนี้ช่วยให้นักเรียนสร้างวิธีแก้ปัญหาที่ หลากหลาย ส้ารวจมุมมองที่แตกต่าง และพัฒนาแนวทางใหม่ๆ เพื่อรับมือกับความท้าทายต่างๆ นอกจากนี้ Cropley (2006) ได้เน้นย้ำถึงวิธีการสอนที่สร้างสรรค์ว่า ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนมี ส่วนร่วมในการคิดขั้นสูง เช่น การสังเคราะห์ข้อมูล การประเมินทางเลือก และการเชื่อมโยง ระหว่างวิชาต่างๆ วิธีการแบบองค์รวมนี้ช่วยเพิ่มความสามารถของนักเรียนในการคิดวิเคราะห์ และส่งเสริมความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับแนวคิดที่ซับซ้อน เกิดทักษะการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ ทำให้นักเรียนสามารถประเมินข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา และตัดสินใจอย่างรอบรู้

7. ส่งเสริมการคิดแบบสหวิทยาการ บูรณาการศิลปะและวิทยาศาสตร์ การบูรณาการ ศิลปะและวิทยาศาสตร์ในการศึกษาเป็นพื้นฐานที่อุดมสมบูรณ์สำหรับการพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ Robinson (2011) กล่าวว่า การผสมผสานการศึกษาด้านศิลปะเข้ากับสาขาวิชา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ (STEM) สามารถส่งเสริมการคิดแบบสห วิทยาการและเพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงนวัตกรรม การผสมผสานทักษะความคิด สร้างสรรค์และการวิเคราะห์ช่วยให้นักเรียนคิดแบบองค์รวมและรับมือกับความท้าทายที่ซับซ้อน จากมุมมองที่หลากหลาย การผสมผสานนี้ยังบ่มเพาะทักษะการทำงานร่วมกัน การสื่อสาร และ ความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการส่งเสริมโซลูชันที่เป็นนวัตกรรมใหม่ Fiske (1999) กล่าวว่า การศึกษาศิลปะช่วยให้นักเรียนได้สำรวจรูปแบบการแสดงออกที่แตกต่างกัน ส่งเสริม ความเข้าใจองค์รวมของความรู้ ด้วยการรวมสาขาวิชาศิลปะและวิทยาศาสตร์เข้าด้วยกัน นักเรียน จะได้พัฒนามุมมองที่กว้างขึ้น ช่วยอำนวยความสะดวกในการเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดที่ดูเหมือน ไม่เกี่ยวข้องกัน และส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาที่เป็นนวัตกรรมใหม่ และยังเป็น การปลูกฝังความฉลาดทางอารมณ์และการเอาใจใส่ผ่านกิจกรรมด้านศิลปะ จากข้อมูลของ Eisner (2002) พบว่า การมีส่วนร่วมในความพยายามที่จะสร้างสรรค์ เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรี และการ ละคร ช่วยให้นักเรียนสามารถแสดงออกและเข้าใจอารมณ์ พัฒนาการรับรู้ตนเอง และเห็นอกเห็น ใจกับประสบการณ์ของผู้อื่น ความฉลาดทางอารมณ์นี้ช่วยเพิ่มความคิดสร้างสรรค์โดยให้นักเรียน เข้าใจอารมณ์ มุมมอง และประสบการณ์ของมนุษย์อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น นำไปสู่การแก้ปัญหาที่ สร้างสรรค์และเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น

ภาพที่ 22: พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย
โดย ธวัชชัย ศรีเทพ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ส่งผลดีต่อผลการเรียนของนักเรียนในหลากหลายวิชา ดังนี้

Kyriacou (2014) กล่าวว่า วิธีการสอนที่สร้างสรรค์ส่งผลเชิงบวกอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้วยการรวมความคิดสร้างสรรค์เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ นักการศึกษาจะดึงดูดความสนใจและแรงจูงใจของนักเรียน ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมที่เพิ่มขึ้น การรักษาความรู้ที่สูงขึ้น และผลการเรียนที่ดีขึ้น

Sawyer (2012) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ช่วยให้นักเรียนแสดงความคิด อารมณ์ และความเป็นปัจเจกของตนเอง กระบวนการนี้ช่วยเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง ความมั่นใจ และการบรรลุผลส่วนบุคคล ด้วยการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนจะพัฒนาความรู้สึกเป็นตัวตน ค้นพบจุดแข็งที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และได้รับความกล้าหาญที่จะโอ้อวดความคิดริเริ่มของพวกเขา ส่งเสริมการแสวงหาความคิดสร้างสรรค์ตลอดชีวิต

สรุปได้ว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในด้านการศึกษาคือเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการบ่มเพาะนวัตกรรมและส่งเสริมนักเรียนให้เป็นผู้นำในอนาคตและผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง ด้วยการส่งเสริมการคิดที่แตกต่าง การบูรณาการศิลปะและวิทยาศาสตร์ และการส่งเสริมการเติบโตส่วนบุคคล สถาบันการศึกษาสามารถจัดเตรียมทักษะและความคิดที่จำเป็นให้กับนักเรียนเพื่อรับมือกับความท้าทายที่ซับซ้อน เปิดรับนวัตกรรม และมีส่วนร่วมที่มีความหมายต่อสังคม

ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนามนุษย์ และการระบุและบ่มเพาะศักยภาพความคิดสร้างสรรค์ในเด็กเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเจริญเติบโตทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคม เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์มีลักษณะเฉพาะที่ทำให้พวกเขาแตกต่างจากเพื่อน รวมถึงรูปแบบการคิด จินตนาการ ความอยากรู้อยากเห็น และแนวโน้มที่จะคิดแตกต่าง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์แสดงความสามารถที่โดดเด่นสำหรับการคิดที่แตกต่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความคิด มุมมอง และแนวทางแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย การคิดแบบแตกต่างเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการรู้คิดอย่างสร้างสรรค์ และมีลักษณะเด่นคือความ

คล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความประณีต (Guilford, 1967) การวิจัยแสดงให้เห็นอย่างต่อเนื่องว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นเก่งในงานที่ต้องใช้ทักษะการคิดที่แตกต่าง (Runco, 2014) ความสามารถของพวกเขาในการสร้างความคิดที่หลากหลายช่วยให้พวกเขาเผชิญกับความท้าทายด้วยใจที่เปิดกว้างและสำรวจความเป็นไปได้ที่แปลกใหม่ คุณลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ การคิดต่างเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์ และเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์มักจะแสดงความสามารถที่โดดเด่นในการมีส่วนร่วมในการคิดประเภทนี้ การคิดที่แตกต่างเกี่ยวข้องกับการสร้างความคิดที่หลากหลาย

2. คิดคล่องแคล่ว เป็นลักษณะสำคัญของการคิดที่แตกต่าง ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการสร้างความคิดหรือการตอบสนองในปริมาณมาก เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์แสดงให้เห็นถึงความคล่องแคล่วในระดับสูง สร้างความคิดมากมายอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อปัญหาหรืองานที่กำหนด (Guilford, 1967) พวกเขาไปไกลกว่าการตอบสนองแบบดั้งเดิมหรือที่คาดไว้และแสดงให้เห็นถึงความสมบูรณ์ในกระบวนการสร้างความคิดของพวกเขา

3. คิดยืดหยุ่น หมายถึงความสามารถในการพิจารณามุมมองที่หลากหลายและปรับความคิดให้เข้ากับสถานการณ์หรือบริบทต่างๆ เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์มักจะแสดงรูปแบบการคิดที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมองต่างๆ ได้อย่างง่ายดาย (Cropley, 2006) พวกเขาเข้าถึงปัญหาจากมุมมองต่างๆ สำรวจความเป็นไปได้ที่แปลกใหม่และยอมรับวิธีแก้ปัญหามากกว่าหนึ่ง

4. คิดริเริ่ม เป็นมิติที่สำคัญของการคิดที่แตกต่าง ซึ่งบ่งบอกถึงความสามารถในการสร้างความคิดที่ไม่เหมือนใครและแปลกใหม่ เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์เก่งในการผลิตความคิดที่แตกต่างจากกระแสหลักหรือคำตอบทั่วไป (Runco, 2014) ความคิดของพวกเขาจะทำนายบรรทัดฐานทั่วไป ส่งผลให้มีมุมมองที่แปลกใหม่ในเรื่องหรือความท้าทายต่างๆ

4. คิดรอบคอบ หมายถึงความสามารถในการพัฒนาและขยายความคิดเริ่มต้น การเพิ่มรายละเอียด ความแตกต่าง และการปรับแต่ง เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์แสดงความสามารถที่โดดเด่นในด้านความรอบคอบ ประณีต แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการพัฒนาความคิดของพวกเขาต่อไป สร้างแนวคิดที่ซับซ้อนและซับซ้อน (Torrance, 1974) ความสามารถในการเจาะลึกเข้าไปในความคิดเริ่มต้นของพวกเขาแสดงให้เห็นถึงความลึกซึ้งของความรู้ความเข้าใจและความเต็มใจที่จะสำรวจมิติต่างๆ

5. ความเสี่ยง เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์มีแนวโน้มที่จะเสี่ยงในการคิดและแนวทางการแก้ปัญหา พวกเขาไม่กลัวที่จะท้าทายภูมิปัญญาดั้งเดิมและสำรวจแนวคิดที่แปลกใหม่ ความเต็มใจที่จะรับความเสี่ยงนี้มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการคิดที่แตกต่าง เนื่องจากจะช่วยให้เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สามารถหลุดพ้นจากกรอบความคิดที่เข้มงวด และค้นพบเส้นทางใหม่ๆ ที่ยังไม่ได้สำรวจ (Sawyer, 2012)

6. ความยืดหยุ่นทางปัญญา คุณลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของรูปแบบการคิดของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์คือความยืดหยุ่นทางความคิด ความยืดหยุ่นทางความคิดหมายถึงความสามารถในการสลับระหว่างกระบวนการรับรู้ มุมมอง และกลยุทธ์ต่างๆ เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ใหม่หรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง (Diamond, 2013) เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์

แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจโดยธรรมชาติที่จะสำรวจมุมมองที่หลากหลาย พิจารณาความเป็นไปได้ที่หลากหลาย และปรับความคิดของพวกเขาตามข้อมูลใหม่ (Beghetto & Kaufman, 2009) ความยืดหยุ่นนี้ช่วยให้พวกเขาสามารถแก้ไขปัญหาจากมุมมองต่างๆ และคิดค้นวิธีแก้ปัญหาที่เป็นนวัตกรรมได้

7. การคิดแบบเชื่อมโยง เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์มักจะมีส่วนร่วมในการคิดแบบเชื่อมโยง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงที่คาดไม่ถึงระหว่างความคิด แนวคิด หรือขอบเขตที่ดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องกัน พวกเขามีความถนัดในการดึงเอาความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายมาสร้างความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบที่ไม่เหมือนใคร (Cropley, 2006) การคิดแบบเชื่อมโยงช่วยให้เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ก้าวข้ามขอบเขตเดิมๆ และพัฒนาความเข้าใจและมุมมองที่เป็นต้นฉบับ (Sawyer, 2012) รูปแบบการคิดนี้ส่งเสริมการสำรวจดินแดนที่ไม่ชัดเจนที่และการสร้างแนวคิดใหม่ ๆ

8. ความอดทนต่อความคลุมเครือ เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์มีความอดทนต่อความคลุมเครือสูงกว่าเด็กรุ่นเดียวกัน พวกเขาสบายใจที่จะเปิดรับความไม่แน่นอน ความคลุมเครือ และความซับซ้อนในสถานการณ์การแก้ปัญหา (Urban & Jellen, 2020) ความอดทนต่อความกำกวมนี้ช่วยให้พวกเขาสำรวจการตีความ มุมมอง และวิธีแก้ปัญหาที่เป็นไปได้มากมายโดยไม่รู้สึกหนักใจหรือหาทางปิดก่อนเวลาอันควร (Runco, 2014) ความสามารถในการนำทางและยอมรับความไม่แน่นอนทำให้ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์และยอมรับแนวทางที่แปลกใหม่

คิดที่แตกต่าง (Divergent Thinking)	คิดคล่องแคล่ว (Fluency)	คิดยืดหยุ่น (Flexibility)
คิดริเริ่ม (Originality)	คิดรอบคอบ (Elaboration)	ความเสี่ยง (Risk-Taking)
ความยืดหยุ่นทางปัญญา (Cognitive Flexibility)	การคิดแบบเชื่อมโยง (Associative Thinking)	ความอดทนต่อความคลุมเครือ (Tolerance for Ambiguity)

ภาพที่ 23: ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์
โดย รัชชัย ศรีเทพ

โดยการคิดต่าง ๆ เหล่านี้เป็นลักษณะสำคัญของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งรวมถึงความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ความรอบคอบ และการกล้าเสี่ยง เด็กเหล่านี้มีความสามารถที่โดดเด่นในการสร้างความคิดที่หลากหลาย พิจารณามุมมองที่หลากหลาย และสร้างวิธีแก้ปัญหาที่ไม่เหมือนใครและเป็นนวัตกรรมใหม่ การตระหนักและปลูกฝังความคิดที่แตกต่างในเด็กเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการส่งเสริมศักยภาพความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมพัฒนาการโดยรวม

นอกจากนี้จินตนาการมีส่วนสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก คุณลักษณะเหล่านี้ช่วยให้เด็กมองเห็นความเป็นไปได้ใหม่ๆ คิดเกินขอบเขตของความเป็นจริง กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ โดยจินตนาการเป็นกระบวนการทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพแนวคิด และแนวคิดที่ไม่ได้มาจากประสาทสัมผัสโดยตรง ช่วยให้เด็กสามารถจัดการและเปลี่ยนแปลงข้อมูลทางจิตใจ นำไปสู่การสร้างความคิดและมุมมองที่ไม่เหมือนใคร (Sawyer, 2011) จินตนาการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากเป็นเวทีสำหรับความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา (Russ, 2016) การวิจัย พบว่า เด็กที่มีความสามารถในการจินตนาการสูงมักจะแสดงความคิดสร้างสรรค์ในระดับที่สูงขึ้น (Rogers, 2017) พวกเขามีส่วนร่วมในการเล่นสมมุติที่พวกเขาสร้างโลก ตัวละคร และสถานการณ์ในจินตนาการ เด็กๆ จะพัฒนาทักษะทางความคิดและอารมณ์ ขยายความคิดสร้างสรรค์ และเรียนรู้ที่จะปรับตัวและคิดอย่างยืดหยุ่นผ่านการเล่นที่สร้างสรรค์เช่นนี้ (Bodrova & Leong, 2007)

ความคิดแนวแฟนตาซี หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นและสำรวจความคิดที่แยกออกจากความเป็นจริง ช่วยให้เด็กๆ หลุดพ้นจากข้อจำกัดในชีวิตประจำวัน ก้าวข้ามขอบเขต และจินตนาการถึงสถานการณ์และแนวคิดที่ไร้ขีดจำกัด (Minsky, 1980) เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์มักจะแสดงชีวิตที่เต็มไปด้วยจินตนาการ ซึ่งกระตุ้นจินตนาการของพวกเขาและอำนวยความสะดวกในการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ แฟนตาซีส่งเสริมให้เด็กคิดนอกเหนือขีดจำกัดแบบเดิม ส่งเสริมความยืดหยุ่นทางความคิดและความคิดริเริ่ม (Sternberg & Lubart, 1996) เมื่อมีส่วนร่วมในจินตนาการ เด็กๆ สามารถสำรวจมุมมองที่แปลกใหม่ ทดลองวิธีแก้ปัญหาทางเลือก และพิจารณาความเป็นไปได้ที่หลากหลาย ความสามารถในการคิดที่แตกต่างนี้เป็นส่วนสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

การส่งเสริมจินตนาการและแฟนตาซี ผู้ปกครองและนักศึกษามีบทบาทสำคัญในการบ่มเพาะจินตนาการและจินตนาการของเด็กเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การให้โอกาสในการเล่นตามจินตนาการ การเล่าเรื่อง และการเปิดรับวรรณกรรม ศิลปะ และสื่อที่หลากหลายสามารถเพิ่มความสามารถในการจินตนาการของเด็ก (Bodrova & Leong, 2007) การส่งเสริมการเล่นแบบปลายเปิดและจัดหาสื่อที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ เช่น บล็อกตัวต่อหรืออุปกรณ์ศิลปะ สามารถสนับสนุนการพัฒนาจินตนาการและจินตนาการ (Singer & Singer, 2005) นอกจากนี้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ให้คุณค่าและส่งเสริมการคิดเชิงจินตนาการช่วยให้เด็กแสดงความคิดได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องกลัวการตัดสิน สิ่งนี้ส่งเสริมความรู้สึกปลอดภัยทางจิตใจและกระตุ้นให้เด็ก ๆ สำรวจและแบ่งปันการสร้างสรรค์ในจินตนาการของพวกเขา (Amabile, 1996)

การที่เด็กมีจินตนาการเป็นลักษณะพื้นฐานของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ พวกเขาให้กรอบการรับรู้สำหรับการสร้างความคิดใหม่ การคิดนอกเหนือขอบเขตแบบเดิมๆ และการสำรวจความเป็นไปได้ที่แปลกใหม่ ด้วยการตระหนักและบ่มเพาะจินตนาการผ่านการเล่น การเปิดรับสิ่งเร้าที่หลากหลาย และสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน เราสามารถบ่มเพาะศักยภาพความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมพัฒนาการโดยรวมของพวกเขาได้

นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องความอยากรู้อยากเห็น โดยความอยากรู้อยากเห็นในเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะแสดงความรู้สึกอยากรู้อยากเห็นอย่างมากและความปรารถนาโดยกำเนิดที่จะสำรวจและทำความเข้าใจโลกรอบตัวพวกเขา ความอยากรู้อยากเห็นสามารถกำหนดได้ว่าเป็นแรงจูงใจที่แท้จริงในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ และความท้าทายใหม่ ๆ (Loewenstein, 1994) ลักษณะนี้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและการแสดงออกของความคิดสร้างสรรค์ในเด็ก การวิจัยพบว่าความอยากรู้อยากเห็นเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหา จากข้อมูลของ Litman (2005) ความอยากรู้อยากเห็นส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางปัญญา ทำให้บุคคลทุ่มเทความพยายามมากขึ้นในการเรียนรู้และงานแก้ปัญหา เด็กที่อยากรู้อยากเห็นมีแนวโน้มที่จะแสวงหาข้อมูลใหม่ๆ ถามคำถาม และสำรวจมุมมองต่างๆ ซึ่งช่วยเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้โดยรวมและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ (Kidd & Hayden, 2015) นอกจากนี้ ความอยากรู้อยากเห็นยังทำหน้าที่เป็นแรงผลักดันที่อยู่เบื้องหลังการสร้างสรรคแนวคิดและการแก้ปัญหาใหม่ๆ ดังที่ Csikszentmihalyi (1996) เสนอว่า ความอยากรู้อยากเห็นจะกระตุ้นให้แต่ละคนเจาะลึกลงไปในเรื่อง ซึ่งนำไปสู่การค้นพบและข้อมูลเชิงลึกที่สามารถกระตุ้นกระบวนการสร้างสรรค์ ความอยากรู้อยากเห็นโดยธรรมชาติของเด็กที่สร้างสรรค์จะผลักดันให้พวกเขาสำรวจสิ่งที่ยู่นอกเหนือพื้นผิว ทำทนายสมมติฐาน และสร้างการเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดที่ดูเหมือนไม่เกี่ยวข้อง ซึ่งก่อให้เกิดความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ การปลูกฝังความอยากรู้อยากเห็นในเด็กมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์ของพวกเขา ผู้ปกครองและนักการศึกษาสามารถสนับสนุนและบ่มเพาะความอยากรู้อยากเห็นโดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการสำรวจ ให้โอกาสสำหรับการเรียนรู้ตามการค้นพบ และให้คุณค่ากับการตั้งคำถามและการสอบถาม การให้เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ได้ทำตามความสนใจ มีส่วนร่วมในโครงการปลายเปิด และสำรวจหัวข้อที่หลากหลายสามารถส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของพวกเขาและเพิ่มพูนความสามารถในการสร้างสรรค์ของพวกเขา (Kang et al., 2021)

สรุปความอยากรู้อยากเห็นเป็นลักษณะพื้นฐานของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ ความปรารถนาโดยธรรมชาติของพวกเขาที่จะสำรวจ ตั้งคำถาม และแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ผลักดันการเติบโตทางสติปัญญาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การตระหนักและส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นในเด็กสามารถนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพความคิดสร้างสรรค์ของพวกเขา และจัดหาเครื่องมือในการเติบโตในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การสร้างสรรคผ่านการเล่นและกิจกรรมทางศิลปะ

ความคิดสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนามนุษย์ มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหา นวัตกรรม และการแสดงออกส่วนบุคคล ในการศึกษาปฐมวัย การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเล่นและกิจกรรมศิลปะมีความสำคัญอย่างยิ่ง กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งเสริมการชื่นชมในสุนทรียภาพ แต่ยังสนับสนุนการพัฒนาทางปัญญา อารมณ์ และสังคมอีกด้วย

การเล่นเป็นส่วนหนึ่งของวัยเด็กที่เป็นธรรมชาติและจำเป็น มอบพื้นฐานสำหรับความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงจินตนาการ ผ่านการเล่น เด็กๆ ได้สำรวจสิ่งแวดล้อม ทดลองกับแนวคิดใหม่ๆ และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การเล่นเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กๆ ที่จะเสี่ยง ทำผิดพลาด และเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Bodrova & Leong, 2007) มีรูปแบบการเล่นหลากหลายที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่

1. การเล่นสมมติ เมื่อเด็กๆ เล่นสมมติ พวกเขาใช้จินตนาการในการสร้างสถานการณ์และบทบาท การเล่นแบบนี้กระตุ้นให้พวกเขาคิดสร้างสรรค์และพัฒนาทักษะการเล่าเรื่อง
2. การเล่นสร้างสรรค์ กิจกรรมเช่นการสร้างด้วยบล็อกหรือการสร้างสิ่งต่างๆ ด้วยวัสดุต่างๆ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กๆ โดยอนุญาตให้พวกเขาทดลองกับการออกแบบและการก่อสร้าง
3. การเล่นทางศิลปะ การวาดภาพ ระบายสี และการปั้น ช่วยให้เด็กๆ ได้แสดงออกความคิดและอารมณ์อย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมเหล่านี้ยังเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็กและการรับรู้ทางสายตา

กิจกรรมศิลปะเป็นสื่อกลางที่ทรงพลังสำหรับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในเด็ก พวกเขาเปิดโอกาสในการแสดงออกตนเอง การทดลอง และการชื่นชมในสุนทรียภาพ การมีส่วนร่วมในศิลปะช่วยให้เด็กๆ ได้สำรวจวัสดุต่างๆ เทคนิค และแนวคิดต่างๆ ซึ่งสามารถนำไปสู่การคิดเชิงนวัตกรรมและการแก้ปัญหา (Edwards, 2006) กิจกรรมศิลปะที่สำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่

1. การวาดภาพและระบายสี กระตุ้นให้เด็กๆ ได้แสดงออกความคิดและอารมณ์ทางสายตา พวกเขาช่วยพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็กและการประสานงานระหว่างมือและตา
2. การปั้นและการสร้างแบบจำลอง การทำงานกับดินเหนียว ดินน้ำมัน หรือวัสดุที่ยืดหยุ่นอื่นๆ ช่วยให้เด็กๆ สร้างรูปทรงสามมิติ ซึ่งเพิ่มการรับรู้ทางเชิงพื้นที่และการคิดเชิงสร้างสรรค์
3. การทำสื่อผสม การผสมผสานวัสดุและเนื้อสัมผัสต่างๆ ในงานศิลปะเดียวกันกระตุ้นให้เด็กๆ คิดนอกกรอบและสำรวจความเป็นไปได้ใหม่ๆ ทางศิลปะ

การศึกษาด้านสุนทรียภาพเน้นการชื่นชมและการสร้างสรรค์ความงามในรูปแบบต่างๆ ผ่านการเล่นและกิจกรรมศิลปะ เด็กๆ พัฒนาความรู้สึกด้านสุนทรียภาพ ซึ่งช่วยเพิ่มประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสของพวกเขาและเสริมสร้างความสามารถในการรับรู้และตีความโลกที่อยู่รอบตัว (Eisner, 2002) การบูรณาการสุนทรียภาพในการเล่นและกิจกรรมศิลปะ ประกอบด้วย

1. การเปิดรับศิลปะรูปแบบหลากหลาย การแนะนำเด็กๆ ให้รู้จักกับสไตล์ศิลปะ วัฒนธรรม และสื่อที่หลากหลายช่วยให้พัฒนาการชื่นชมความหลากหลายในศิลปะและสุนทรียภาพ
2. การส่งเสริมการสังเกตและการไตร่ตรอง การสอนเด็กๆ ให้สังเกตสิ่งรอบตัวและไตร่ตรองถึงประสบการณ์ทางศิลปะของพวกเขาส่งเสริมความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นของความงามและสุนทรียภาพ

3. การจัดสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส โดยมีวัสดุและเครื่องมือหลากหลายที่เข้าถึงได้ กระตุ้นให้เด็กๆ สำรวจและทดลองอย่างสร้างสรรค์

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเล่นและกิจกรรมศิลปะมอบประโยชน์มากมายสำหรับการพัฒนาโดยรวมของเด็ก ประโยชน์เหล่านี้ได้แก่

1. การพัฒนาทางปัญญา กิจกรรมสร้างสรรค์กระตุ้นกระบวนการทางปัญญา เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ
2. การพัฒนาทางอารมณ์ การมีส่วนร่วมในศิลปะสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กๆ ประมวลผลและสื่อสารอารมณ์ของตนเอง นำไปสู่การควบคุมอารมณ์และความยืดหยุ่นที่ดีขึ้น
3. การพัฒนาทางสังคม โครงการเล่นและศิลปะร่วมกันส่งเสริมทักษะทางสังคม การทำงานเป็นทีม และความเห็นอกเห็นใจ
4. ความรู้สึกด้านสุนทรียภาพ การพัฒนาการชื่นชมความงามและสุนทรียภาพช่วยเพิ่มประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสของเด็กๆ และเสริมสร้างคุณภาพชีวิตโดยรวม

ความคิดสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเล่นและกิจกรรมศิลปะเป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาปฐมวัย กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งเสริมการชื่นชมในสุนทรียภาพ แต่ยังสนับสนุนการพัฒนาทางปัญญา อารมณ์ และสังคมอีกด้วย โดยการให้โอกาสในการเล่นอย่างจินตนาการและการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ครูสามารถช่วยเด็กๆ พัฒนาทักษะและทัศนคติที่จำเป็นสำหรับความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมตลอดชีวิต เมื่อการวิจัยยังคงสำรวจผลกระทบของการเล่นและศิลปะต่อการพัฒนาความสำคัญของการบูรณาการกิจกรรมเหล่านี้ในการศึกษาปฐมวัยยิ่งเห็นได้ชัดเจนขึ้น

คำถามท้ายบท

ข้อมูลจากความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

1. ให้นักศึกษาสะท้อนประสบการณ์ของตนเองหรือจากการสังเกตเด็กที่มีลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ อธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
2. ความสำคัญของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยคืออะไร
3. วิธีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยมีอะไรบ้าง
4. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยมีผลต่อพัฒนาการทางความคิดและอารมณ์อย่างไร
5. วิธีการประเมินผลหลังจากการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยมีอะไรบ้าง

บรรณานุกรม

- Anika. (2562). <https://www.youngciety.com/article/crafts/art-seeds-for-kids.html>
- Amabile, T. M. (1983). *The Social Psychology of Creativity*. Springer.
- Amabile, T. M. (1996). *Creativity in context: Update to The social psychology of creativity*. Westview Press.
- Beghetto & B. Sriraman (Eds.), *Creative Contradictions in Education* (pp. 41-52). Springer.
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2007). *Tools of the mind: The Vygotskian approach to early childhood education*. Merrill/Prentice Hall.
- Craft, A., Jeffrey, B., & Leibling, M. (2001). *Creativity in education*. Continuum.
- Craft, A. (2003). Creative activity and creative development. In A. Craft, B. Jeffrey, & M. Leibling (Eds.), *Creativity in education* (pp. 15-23). Continuum.
- Craft, A. (2013). *Childhood in a digital age: Creative challenges for educational futures*. Routledge.
- Cropley, A. J. (2006). In praise of convergent thinking. *Creativity Research Journal*, 18(3), 391-404.
- Csikszentmihalyi, M. (1996). *Creativity: Flow and the Psychology of Discovery and Invention*. Harper Perennial.
- Csikszentmihalyi, M. (1997). *Creativity: Flow and the psychology of discovery and invention*. Harper Perennial.
- Diamond, A. (2013). Executive functions. *Annual Review of Psychology*, 64, 135-168.
- Edwards, C. P. (2006). *The Hundred Languages of Children: The Reggio Emilia Approach to Early Childhood Education*. Ablex Publishing Corporation.
- Eisner, E. W. (2002). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press.
- Fiske, H. (1999). Beyond the divide of arts and sciences: Towards a transdisciplinary approach to learning and teaching. *Studies in Higher Education*, 24(2), 211-223.
- Gallas, K. (1994). *The languages of learning: How children talk, write, dance, draw, and sing their understanding of the world*. Teachers College Press.
- Guilford, J. P. (1967). *The nature of human intelligence*. McGraw-Hill.
- Isenberg, J. P., & Jalongo, M. R. (Eds.). (2013). *Creative expression and play in the early childhood curriculum*. Routledge.

- Kang, M. J., Hwang, H. J., & Kim, K. (2021). Cultivating children's curiosity and creativity through STEAM education. *Gifted Education International*, 37(2), 113-129.
- Kidd, C., & Hayden, B. Y. (2015). *The psychology and neuroscience of curiosity*. *Neuron*, 88(3), 449-460.
- Kim, K. H., Nam, Y., & von Oehsen, A. (2018). A meta-analysis of the effects of creativity training on creativity performance. *Creativity Research Journal*, 30(2), 101-110.
- Krumam. (2561). <https://www.youngciety.com/article/learning/role-playing.html>
- Kyriacou, C. (2014). Can we be creative in mathematics education? The effects of creative teaching on pupils' mathematical achievement. *British Journal of Educational Studies*, 62(1), 37-58.
- Litman, J. A. (2005). Curiosity and the pleasures of learning: Wanting and liking new information. *Cognition & Emotion*, 19(6), 793-814.
- Loewenstein, G. (1994). The psychology of curiosity: A review and reinterpretation. *Psychological Bulletin*, 116(1), 75-98.
- Minsky, M. (1980). K-lines: A theory of memory. *Cognitive Science*, 4(2), 117-133.
- Robinson, K. (2011). *Out of our minds: Learning to be creative*. Capstone.
- Rogers, C. (2017). The role of imagination and play in children's creativity. In R. L. Beghetto & B. Sriraman (Eds.), *Creative Contradictions in Education* (pp. 41-52). Springer.
- Runco, M. A. (2014). *Creativity: Theories and themes: Research, development, and practice*. Academic Press.
- Russ, S. W. (2016). *Play and creativity: Developmental issues*. In J. C.
- Sawyer, R. K. (2011). *Explaining creativity: The science of human innovation*. Oxford University Press.
- Sawyer, R. K. (2012). *Explaining creativity: The science of human innovation*. Oxford University Press.
- Schaefer, C. E. (Ed.). (2017). *Foundations of play therapy*. Wiley.
- Singer, D. G., & Singer, J. L. (2005). *Imagination and play in the electronic age*. Harvard University Press.
- Sternberg, R. J., & Lubart, T. I. (1996). Investing in creativity. *American Psychologist*, 51(7), 677-688.
- Torrance, E. P. (1974). *Torrance Tests of Creative Thinking: Norms-Technical Manual*. Personnel Press.

Wallas, G. (1926). *The Art of Thought*. Harcourt, Brace & Company.

Urban, K. K., & Jellen, H. G. (2020). *Ambiguity tolerance: Conceptualization, measurement, and implications for creativity*. In K. H.

บทที่ 4 การสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ

ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่สำคัญสำหรับพัฒนาการของเด็ก เนื่องจากเป็นการวางรากฐานสำหรับการเจริญเติบโตทางร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ประสบการณ์ทางสุนทรียะมีอิทธิพลอย่างมากต่อพัฒนาการของเด็ก ประสบการณ์ด้านสุนทรียะครอบคลุมรูปแบบต่างๆ ของศิลปะ ความงาม และการกระตุ้นทางประสาทสัมผัส และมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และความเป็นอยู่โดยรวมของเด็ก

ประสบการณ์สุนทรียะในวัยเด็กเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมกับประสาทสัมผัสและสำรวจโลกรอบตัวพวกเขา การเปิดรับศิลปะรูปแบบต่างๆ เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรี การเต้นรำ และการเล่าเรื่อง ช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสและเพิ่มการผสมผสานทางประสาทสัมผัส Malloch & Trevarthen (2009) กล่าวว่า ประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสในเด็กปฐมวัยช่วยในการพัฒนาวิถีประสาทและการทำงานของรับรู้ ซึ่งนำไปสู่การรับรู้และความเข้าใจสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น สัมผัสกับประเพณี ค่านิยม และการปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ส่งเสริมความรู้สึกซาบซึ้งในความหลากหลาย จากการสัมผัสกับรูปแบบศิลปะที่หลากหลายและการแสดงออกทางวัฒนธรรม เด็ก ๆ จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับมุมมองที่แตกต่างและพัฒนาความเคารพต่อวัฒนธรรมอื่น ๆ การมีส่วนร่วมกับศิลปะจากภูมิภาคต่างๆ ช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ และบริบททางสังคม จะช่วยขยายขอบเขตการเรียนรู้ของเด็กๆ และส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Kress (2011) ที่กล่าวว่า การเน้นบทบาทของทัศนศิลป์ในการช่วยให้เด็กรู้จักและชื่นชมความหลากหลายทางวัฒนธรรม

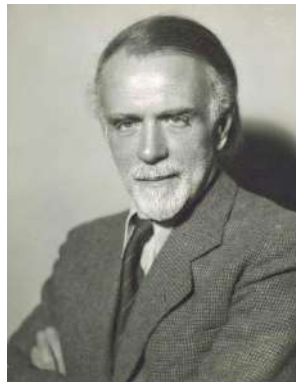
นอกจากนี้ประสบการณ์สุนทรียะช่วยกระตุ้นอารมณ์และเป็นเวทีสำหรับเด็กในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมกับรูปแบบศิลปะช่วยให้เด็กได้สำรวจและเข้าใจอารมณ์ของตนเอง พัฒนาความเห็นอกเห็นใจ และแสดงความคิดและความรู้สึกในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเกื้อกูล Fancourt et al. (2020) กล่าวว่า การส่งเสริมทางศิลปะส่งผลดีต่อความสุขทางอารมณ์ ความนับถือตนเอง และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในเด็กอีกด้วย

การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ทางสุนทรียะช่วยหล่อเลี้ยงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็ก ซึ่งจำเป็นสำหรับการแก้ปัญหา การคิดเชิงวิพากษ์ และนวัตกรรม กิจกรรมทางศิลปะ เช่น ระบายสี วาดรูป และเล่นเสริมจินตนาการ กระตุ้นให้เด็กสำรวจความคิด คตินอกกรอบ และพัฒนามุมมองที่ไม่เหมือนใคร Csikszentmihalyi (1996) เสนอว่า ประสบการณ์ทางสุนทรียะทำให้เกิดสภาวะ "ลื่นไหล" ซึ่งเด็ก ๆ จะมีสมาธิอย่างลึกซึ้งและความรู้สึกเติมเต็มผ่านความพยายามสร้างสรรค์ของพวกเขา

ดังนั้นการสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียะในเด็กปฐมวัยมีความสำคัญสูงสุดต่อพัฒนาการของเด็กโดยรวม ประสบการณ์เหล่านี้ช่วยเพิ่มการกระตุ้นทางประสาทสัมผัส ส่งเสริมความสุขทางอารมณ์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ และพัฒนาการรับรู้ทางวัฒนธรรม โดยการให้โอกาสเด็กได้มีส่วนร่วมกับรูปแบบศิลปะที่หลากหลาย ผู้ปกครอง นัก

การศึกษา และผู้ดูแลสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์และกระตุ้นซึ่งหล่อเลี้ยงความอยากรู้อยากเห็นโดยกำเนิดของเด็กและสนับสนุนการเติบโตโดยรวมของพวกเขา เป็นสิ่งสำคัญสำหรับสังคมที่จะต้องตระหนักถึงความสำคัญของประสบการณ์ทางสุนทรียะและจัดลำดับความสำคัญของการรวมเข้ากับโปรแกรมการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับดนตรี เพลงและการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย การสอนดนตรีตามแนวคิดของ Kodály

ภาพที่ 24: Zoltán Kodály

ที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/Zolt%C3%A1n_Kod%C3%A1ly

แนวคิดของ Kodály ถือเป็นแนวทางที่มีชื่อเสียงซึ่งเน้นการทำดนตรีอย่างกระตือรือร้นและการพัฒนาทักษะทางดนตรีแบบองค์รวม พัฒนาโดยนักแต่งเพลงและนักการศึกษาชาวฮังการี Zoltán Kodály ในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 ปรัชญาการศึกษานี้มีผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อการสอนดนตรีทั่วโลก ด้วยการผสมผสานการร้องเพลง การเคลื่อนไหว และวิธีการตามลำดับเพื่อความรู้อย่างดนตรี แนวคิดของ Kodály จึงนำเสนอกรอบการทำงานที่ครอบคลุมซึ่งบ่มเพาะความรักและความเข้าใจในดนตรีตลอดชีวิต

แนวคิดของ Kodály มีรากฐานมาจากประเพณีทางดนตรีอันยาวนานของฮังการีและแนวคิดที่มีวิสัยทัศน์ของ Zoltán Kodály พร้อมด้วยเพื่อนร่วมงานของเขา Béla Bartók ลงมือวิจัยภาคสนามอย่างครอบคลุม รวบรวมและบันทึกเพลงพื้นบ้านภายในประเทศ Kodály สร้างระบบการศึกษาด้านดนตรีที่จะทำให้เด็กทุกคนสามารถเข้าถึงดนตรีได้ โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม แนวคิดของเขาถูกนำมาใช้ครั้งแรกในโรงเรียนของฮังการี และค่อยๆ ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

ซอลทาน โคดาเย (Zoltan Kodaly) เป็นนักประพันธ์ชาวฮังการี ซึ่งในระยะต่อมามีชื่อเสียงในฐานะนักวิชาการทั้งทางดนตรีและสาขาอื่นๆ คือ นักค้นคว้าทางดนตรีพื้นบ้าน นักภาษาศาสตร์ นักการศึกษา และนักปรัชญา โคดาเย เกิดที่เมืองเคชเคเมต (Kecskemet) โดยอาศัยอยู่ในเมืองเล็กๆ ที่มีธรรมชาติและความเป็นอยู่แบบชาวฮังการีแท้ๆ จึงทำให้เขามีความ

ซาบซิ่ง รักและสนใจในวัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพลงพื้นเมือง ตั้งแต่เล็กโคคายอยู่ในสภาพแวดล้อมทางดนตรีมาตลอด เพราะบิดาของโคคายเป็นนักดนตรีสมัครเล่นฝีมือดีคนหนึ่ง หลังจากจบโรงเรียนมัธยม โคคายเป็นนักเรียนวิชาประพันธ์เพลง ที่สถาบันดนตรีที่มีชื่อเสียงของฮังการี คือ สถาบันดนตรี ฟรานซิสซท์ (Franz Liszt Academy of Music) โดยศึกษาที่มหาวิทยาลัยในนครบูดาเปส ซึ่งได้เรียนด้านภาษาศาสตร์ควบคู่ไปด้วย ได้รับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (Ph.D.) โคคายเป็นความต้องการที่จะรักษาความเป็นวัฒนธรรมฮังการี จึงได้พยายามประพันธ์เพลงและเก็บรวบรวมบทเพลงพื้นบ้านร่วมกับเบลา บาร์ธ็อก (Bela Bartok) เพื่อใช้ในการสอนดนตรีภายในประเทศ

ในปัจจุบันแนวทางการสอนดนตรีตามหลักโคคายเป็นที่นิยมทั่วโลก เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา บราซิล เกาหลีใต้ เป็นต้น

หลักการสำคัญแนวคิดของ Kodály ได้รับการสนับสนุนจากหลักการพื้นฐานหลายประการ ซึ่งเป็นพื้นฐานของกรอบการสอน ประกอบด้วย

1. การร้องเพลงถือเป็นรากฐานของการศึกษาดนตรีในแนวคิด Kodály นักเรียนพัฒนาทักษะทางดนตรีที่สำคัญผ่านการร้องเพลง เช่น ความแม่นยำของระดับเสียง จังหวะ และน้ำเสียง การร้องเพลงยังส่งเสริมความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับดนตรี ทำให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดทางดนตรี และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

2. การพัฒนาทักษะ แนวคิดของ Kodály ใช้วิธีการสอนอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับในการเรียนดนตรี ซึ่งจะมีการแนะนำทักษะอย่างค่อยเป็นค่อยไป นักเรียนจะเริ่มต้นด้วยองค์ประกอบทางดนตรีที่เรียบง่ายและค่อยๆ เพิ่มความยาก เพื่อให้มั่นใจว่ามีรากฐานที่มั่นคงก่อนที่จะก้าวไปสู่แนวคิดที่ซับซ้อนมากขึ้น ความก้าวหน้าอย่างเป็นระบบนี้ช่วยเพิ่มความเข้าใจและความเชี่ยวชาญในทักษะทางดนตรี

3. การสร้างประสบการณ์ดนตรีอย่างกระตือรือร้นเป็นหัวใจของแนวคิด Kodály นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการร้องเพลง การเคลื่อนไหว การเล่นเครื่องดนตรี และการแสดงดนตรีสด แนวทางปฏิบัติจริง กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเรียนรู้ดนตรี ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออก

4. การฝึกโสตประสาท หรือการฝึกหุ้บหยาบที่สำคัญในแนวคิดของ Kodály ด้วยการพัฒนาความกระตือรือร้นในการฟังดนตรี นักเรียนจะเรียนรู้ที่จะจดจำรูปแบบจังหวะ ช่วงเวลา และโทนเสียงที่ไพเราะและจังหวะ ทักษะการฟังช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดทางดนตรี ปรับปรุงความสามารถในการอ่านสายตา และพัฒนาความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับดนตรี

ธวัชชัย ศรีเทพ (2564) กล่าวว่า การสอนดนตรีตามแนวคิดของ Kodály เป็นอีกแนวทางหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและลงมือทำ ในลักษณะของการสะสมองค์ความรู้ เน้นกิจกรรมการร้องเป็นหลัก สอดแทรกองค์ประกอบดนตรีส่วนต่างๆ เข้าด้วยกัน และสามารถนำความรู้ ความเข้าใจทั้งหมดมาต่อยอดสู่การเล่นเครื่องดนตรีในขั้นต่อไป (Chosky, 2000) โดยมีจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กในระดับปฐมวัยควรครอบคลุมถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การฟังเสียงธรรมชาติ การฟังเสียงดนตรี
2. การร้องเพลง โดยเน้นคุณภาพการร้องเพลงให้ไพเราะตั้งแต่ต้น
3. การเคลื่อนไหวร่างกายเข้ากับจังหวะดนตรี
4. การแสดงออกถึงความสม่ำเสมอของจังหวะ
5. การแยกแยะลักษณะของระดับเสียง และลักษณะของเสียงในเรื่องความดัง-ค่อยและความรู้สึกต่างๆ ของดนตรี
6. การสร้างสรรค์ด้านการเคลื่อนไหว การตบจังหวะ และการสร้างสรรค์ด้านทำนอง
7. การอ่านสัญลักษณ์หรือภาพสื่อความหมายเกี่ยวกับเสียง และดนตรี

เนื้อหาในการจัดกิจกรรมดนตรีตามแนวคิดของ Kodály

ควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม ได้แก่ การเรียนรู้ กับเสียงรอบๆ ตัว จังหวะของการพูด การเดิน ความเร็ว-ช้า ความสม่ำเสมอของจังหวะ และเนื้อหาดนตรีในระดับพื้นฐาน เช่น การรักษาจังหวะให้สม่ำเสมอ จังหวะเน้น จังหวะเบา ความดัง-ค่อย ความ สูง-ต่ำ จังหวะหยุด จังหวะของทำนอง และสัญลักษณ์ที่ใช้ในการอ่านซึ่งเป็นสัญลักษณ์ง่ายๆ สื่อ ความหมายอย่างชัดเจนมิใช่เป็นสัญลักษณ์ดนตรี ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมในทุกด้านดีพอสมควรแล้ว การให้สาระดนตรีขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมเด็กอนุบาลจะต้องเรียนรู้และฝึกฝนประสบการณ์ โดยจะต้องสร้างกิจกรรมให้เด็กมีเข้าใจและสามารถอธิบายความเป็นดนตรีได้ ซึ่งสามารถสรุปเป็นเนื้อหาทางด้านดนตรี 10 ด้าน ดังนี้ (Chosky, 2000)

1. ดนตรีสามารถเป็นความดัง-เบา (loud-soft) เด็กจะต้องแยกความดังของเสียงที่ได้ยิน และระบุว่าเสียงนั้นเป็นเสียงดัง หรือเสียงเบา รวมถึงต้องสร้างเสียงให้มีความดัง-เบาได้ด้วยตนเอง ผ่านการร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว รวมถึงการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น
2. ดนตรีสามารถเป็นความเร็ว-ช้า (fast-slow) เด็กจะต้องแยกความเร็ว-ช้า และระบุว่าบทเพลงที่ได้ยินหรือการเล่นนั้นมีลักษณะความเร็วของบทเพลงเป็นอย่างไร ต้องสร้างเสียงให้มีความเร็ว-ช้า ได้ด้วยตนเอง ผ่านการร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว รวมถึงการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น
3. ขนาดของอุปกรณ์ต่างมีผลต่อการเกิดขึ้นของเสียง (timbre) เด็กจะต้องสังเกตที่มาของเสียง ให้ความเห็นเกี่ยวกับขนาด ชนิดของอุปกรณ์ต่างๆที่จะทำให้เกิดเสียง และเรียนรู้กลไกของการเกิดเสียง
4. เสียงและความเงียบสามารถเป็นความสั้น-ยาว (long-short) เด็กจะต้องแยกความสั้น-ยาว ของเสียงที่ได้ยิน และระบุว่าเสียงนั้นเป็นเสียงสั้น-ยาว รวมถึงต้องสร้างเสียงให้มีความสั้น-ยาว ได้ด้วยตนเอง ผ่านการร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว รวมถึงการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น
5. ความคงที่ของบทเพลง (beat) เด็กจะต้องระบุว่าบทเพลงที่ได้ยินนั้นมีจังหวะคงที่มีลักษณะเป็นอย่างไร เช่น ช้าหรือเร็ว และจะต้องร้อง เล่น เคลื่อนไหว รวมถึงเล่นเครื่องดนตรีให้มีจังหวะที่คงที่กับบทเพลง

6. การเน้นจังหวะ (accent) เด็กจะต้องแยกความดังของเสียงที่ได้ยินและระบุว่าเสียงไหนที่มีความดังมากกว่าปกติ จากการร้อง การเต้น การเคลื่อนไหว รวมถึงการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น

7. บทเพลงเป็น (Stepping/Marching) เพลงเดิน หรือ (Galloping/Skipping) กระโดด (simple vs. compound duple meter) เด็กจะต้องระบุว่าบทเพลงที่ได้ยินนั้นมีลักษณะจังหวะของบทเพลงเป็นอย่างไร จะต้องใช้การฟังบทเพลงและการทำกิจกรรมการเคลื่อนไหว เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจในบทเพลงแต่ละประเภท

8. มีช่องว่างสำหรับการหยุดพักหายใจ (phrase) เด็กจะต้องสามารถหยุดหายใจหรือหยุดรอเพื่อเตรียมตัวสำหรับปฏิบัติได้ การร้อง การเต้น การเคลื่อนไหว รวมถึงการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น

9. ในเพลงบางท่อนมีการเล่นซ้ำกันและเล่นต่างกัน (form) เด็กจะต้องสังเกตว่าลักษณะของบทเพลงมีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ สังเกตจากการร้อง การเต้น การเคลื่อนไหว รวมถึงการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น

10. เสียงมีทั้งเสียงสูง-ต่ำ (melody) เด็กอนุบาลจะต้องสามารถแยกเสียงสูง-ต่ำ ที่ได้ยินและระบุว่าเสียงนั้นเป็นเสียงสูง-ต่ำรวมถึงต้องสร้างเสียงให้มีเสียงสูง-ต่ำ ได้ด้วยตนเอง ผ่านการร้อง การเต้น การเคลื่อนไหว รวมถึงการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น

สื่อสำคัญที่ใช้ในการสอนดนตรีตามแนวคิดของ Kodály

1. เกมการละเล่น เพลงกล่อมเด็ก บทกลอนต่างๆ
2. บทเพลงพื้นบ้าน เป็นส่วนสำคัญของแนวคิด Kodály เพลงพื้นบ้านนำเสนอตรรกทางดนตรีที่

หลากหลาย โดยผสมผสานจังหวะ ท่วงทำนอง และการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เพลงเหล่านี้ใช้เป็นเครื่องมือในการสำรวจดนตรี ช่วยให้นักเรียนเข้าใจองค์ประกอบทางดนตรี พัฒนาความรู้สึกของสไตล์ดนตรี และชื่นชมวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

3. บทเพลงที่มีคุณภาพ ผ่านการประพันธ์เป็นอย่างดี การเลือกบทเพลงคลาสสิกมาใช้ประกอบการสอนดนตรี กำหนดให้เลือกเพลงจากนักประพันธ์ เช่น Mozart Haydn Beethoven Brahms Schumann รวมทั้งนักประพันธ์ท่านอื่นๆจากยุคบาโร้ค ยุคคลาสสิก ยุครอแมนติก และยุคสมัยใหม่ เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการสอนดนตรีตามแนวคิดของ Kodály

1. ระบบโดเคลื่อนที่ (movable do solfege - England) เป็นระบบที่ช่วยให้การร้องโน้ตในแต่ละบันไดเสียงมีความแม่นยำมากขึ้น เสียงที่ได้จะเป็นไปตามโครงสร้างของบันไดเสียง โดยกำหนดให้โน้ตตัวแรกของแต่ละบันไดเสียงร้องว่า โด สำหรับบันไดเสียงชนิด เมเจอร์ และ ลา สำหรับบันไดเสียงชนิด ไมเนอร์

ภาพที่ 25: ระบบโดเคลื่อนที่ (movable do solfege - England)

ที่มา: <https://ebrary.net/170602/education/tonal>

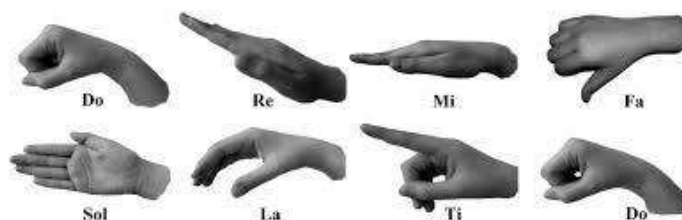
2. จังหวะตามพยางค์ (Rhythm syllables - Emile-Joseph Cheve) เป็นการใช้คำพูดเพื่อแทนค่าโน้ต จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเรื่องความสั้น-ยาวของเสียงมากขึ้น เช่น สัม = โน้ตตัวดำ

ta		ta-ah-ah	♪
ti-ti	▣	ta-ah-ah-ah	♩
tri-o-la	▢▢	syn-co-pa	▮ ▮
tiri-tiri	▣▣	tai ti	▮
tiri-ti	▣	ti tai	▮
ti-tiri	▣▣	tim-ri	▣▣
ta-ah	♪	ri-tim	▣

ภาพที่ 26: จังหวะตามพยางค์

ที่มา: <https://courses.lumenlearning.com/suny-music-and-the-child/chapter/chapter-4-approaches-to-music-education-2/>

3. สัญลักษณ์มือ (System of hand signs - Curwen) เป็นการอ่านโน้ตในอากาศโดยไม่ใช้บรรทัด 5 เส้น การใช้สัญลักษณ์มือจะใช้ควบคู่ไปกับการร้อง จะช่วยให้ผู้ร้องมีความเข้าใจเรื่องเสียงในระดับตัวโน้ตต่างๆ มากขึ้น

ภาพที่ 27: สัญลักษณ์มือ

ที่มา: <http://icb.ifcm.net/movable-fixed-arent-movable-used-basis-musicianship-training/>

4. การเคลื่อนไหวร่างกาย (Aspects of Eurhythmics - Emile Jacques Dalcroze) คือการให้ผู้เรียนดนตรีได้มีโอกาสเรียนรู้จังหวะของดนตรี โดยใช้อารมณ์และความรู้สึกของผู้เรียน

แสดงออกมาในรูปแบบ ลักษณะของการเคลื่อนไหวของร่างกาย เช่น การเดิน การวิ่ง และการกระโดด ไปตามความรู้สึกและอารมณ์ที่มีต่อเสียงดนตรี

ภาพที่ 28: การเคลื่อนไหวร่างกาย

ที่มา: <https://jenikirbyhistory.getarchive.net/media/the-new-spirit-in-drama-and-art-1912-14775420851-a59db1>

5. ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามช่วงวัย (Child-developmental - Rousseau and Pestalozzi) การจัดกิจกรรมจะต้องถูกออกแบบโดยคำนึงพัฒนาการของนักเรียนตามช่วงวัยอายุเป็นสำคัญ และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของนักเรียนไปพร้อมกัน

ภาพที่ 29: Child-developmental - Rousseau and Pestalozzi

ที่มา: <https://www.communityplaythings.co.uk/learning-library/articles/johann-heinrich-pestalozzi>

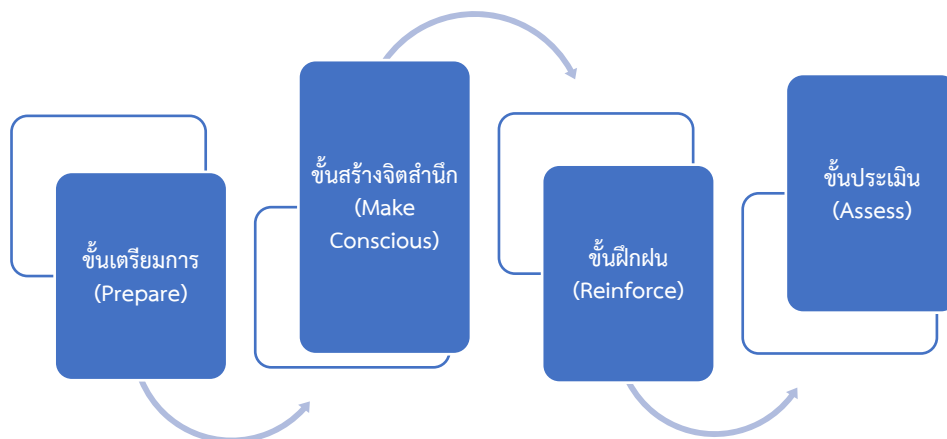
การสอนดนตรีแนวคิดของ Kodály ในระดับชั้นปฐมวัย ควรใช้เทคนิควิธีสอนต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด เทคนิควิธีพื้นฐานที่ใช้กับผู้เรียนในระดับปฐมวัย ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นคว้าสำรวจสิ่งต่างๆรอบตัวเอง ใช้การปฏิบัติเป็นหลัก (Active Learning) โดยผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำอย่างเต็มที่ มีผู้สอนคอยให้คำแนะนำ บนพื้นฐานความคิดของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หลังจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ การเรียนดนตรี

เป็นการเรียนย้ำซ้ำทวน ดังนั้น การทำกิจกรรมจึงจำเป็นต้องมีความหลากหลายเพื่อย้ำซ้ำทวนเนื้อหาสาระของดนตรีให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างแท้จริง

การร้องเป็นกิจกรรมที่ควรเน้นเสมอควบคู่ไปกับสมาธิในการฟัง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาส พัฒนาแนวคิดด้านทำนอง และจังหวะที่ดีตั้งแต่เริ่มเรียนดนตรี การสร้างเรื่องราวในลักษณะนิทานเพลง หรือนิทานที่เกี่ยวข้องกับดนตรีเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้เป็นอย่างดี กิจกรรมดนตรีจึงควรสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับนิทาน การแสดงละคร ในลักษณะต่างๆ ด้วย

กระบวนการสอนดนตรีตามแนวคิดของ Kodály

การสอนดนตรีตามแนวคิดของ Kodály เป็นแนวทางของการจัดกิจกรรมที่มีแบบรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน เป็นขั้นตอน เนื้อหาของกิจกรรมเริ่มจากง่ายไปยาก ทำให้ผู้เรียนสามารถซึมซับองค์ประกอบดนตรีแบบต่างๆ ได้โดยไม่ใช้การท่องจำเนื้อหา มีกระบวนการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ด้านดนตรี 4 ขั้น ดังนี้

ภาพที่ 30: กระบวนการสอนดนตรีตามแนวคิดของ Kodály
โดย รัชชัย ศรีเทพ

ขั้นเตรียมการ (Prepare) เป็นขั้นที่ต้องการให้นักเรียนร้องเพลงและจดจำเนื้อเพลงได้ โดยผู้สอนจะสอนทีละวรรค ร้องซ้ำย้ำทวนจนนักเรียนร้องเพลงได้ และยังมีการเล่นเกมส์ แสดงท่าทาง เคลื่อนไหว เต้นรำ ฯลฯ

ขั้นสร้างจิตสำนึก (Make Conscious) เป็นขั้นที่ครูพานักเรียนสู่ค้นพบองค์ประกอบของเนื้อหาทางดนตรีที่มีอยู่ในเพลงที่นักเรียนรู้จัก ผ่านการถามคำถามที่ได้รับคำแนะนำจากครู (ค้นพบ ตีตบ้ายก่ากับ จดบันทึก)

ขั้นฝึกฝน (Reinforce) กลับไปที่เพลงหลักที่ใช้ในขั้นตอนการเตรียมการและค้นหาองค์ประกอบใหม่ของเนื้อหาทางดนตรีที่มีอยู่ในนั้น ฝึกฝนผ่านการทำซ้ำย้ำทวน

ขั้นประเมิน (Assess) คำนวณองค์ประกอบใหม่ในเพลงที่ไม่รู้จักหรือสร้าง (ต้นสดหรือเรียบเรียง) โดยใช้องค์ประกอบใหม่

จากกระบวนการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ด้านดนตรี สามารถจัดกิจกรรมในแต่ละคาบจะประกอบด้วย 7 ข้อหัว ดังนี้

1. การทักทาย (Greeting) เป็นบทเพลงที่ใช้สำหรับการทักทายช่วงต้น บทเพลงจะมีความหมายที่สื่อถึงการทักทาย สวัสดิ์

2. การร้องรายบุคคล (Individual Singing) เป็นร้องเพลงทักทายทีละคน เพื่อทักทายครูหรือเพื่อนร่วมชั้นในการทำกิจกรรมทุกครั้ง

3. จังหวะ (Beat) เป็นการฝึกฝนเรื่องของจังหวะให้มีความมั่นคง สม่่าเสมอ

4. เกม (Game) การเล่นเกมโดยทั่วไป เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เช่น การเล่นเกมวงกลม

5. ทักษะด้านดนตรี (Skill) เกิดจากการเรียนรู้เนื้อหาหลัก ผู้สอนต้องการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาทั้งหมด 10 ด้าน ประกอบด้วย 1. ความดัง -เบา (loud-soft) 2.ความเร็ว-ช้า (fast-slow) 3.ความแตกต่างของเสียง (timbre) 4.ความสั้น-ยาว (long-short) 5.ความคงที่ของบทเพลง (beat) 6.การเน้นจังหวะ (accent) 7.อัตราจังหวะ (simple vs. compound duple meter) 8. ประโยคเพลง (phrase) 9.การเล่นซ้ำกันและเล่นต่างกัน (form) และ 10.เสียงสูง-ต่ำ (melody)

6. เกม (Game) การเล่นเกมที่ต่อเนื่องจากครั้งก่อนหน้า ทบทวนความเข้าใจในการเล่น เกม

7. ปิดกิจกรรม (Closure) กิจกรรมสุดท้ายก่อนเลิกชั้นเรียน ผู้สอนสามารถใช้การร้องเพลง เล่นิทาน หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่แสดงถึงจบกิจกรรม เช่น ร้องเพลงลาก่อน เป็นต้น

สรุปได้ว่าแนวคิด Kodály มีอิทธิพลอย่างมากในการศึกษาดนตรี โดยมีการบูรณาการองค์ประกอบทางดนตรีที่หลากหลายและมอบประสบการณ์การศึกษาดนตรีที่ครอบคลุม แนวคิดของ Kodály หล่อเลี้ยงการพัฒนาแบบองค์รวมของนักเรียน ส่งเสริมความรู้ทางดนตรี ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ และความเข้าใจในวัฒนธรรม ส่งเสริมนักเรียนให้เป็นนักดนตรีที่รอบรู้ เน้นการร้องเพลงเป็นกิจกรรมหลักเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการทำดนตรีได้โดยไม่คำนึงถึงประสบการณ์ทางดนตรีหรือพื้นหลังมาก่อน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับการดนตรีในระดับส่วนตัวและส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของในชุมชนดนตรี โดยมีพื้นฐานด้านการสอนมาจากการวิจัยที่กว้างขวาง วิธีการสอนตามลำดับและเป็นระบบ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญา อำนวยความสะดวกในการจัดหาและเก็บรักษาความรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดนี้ยังคงพัฒนาและปรับเปลี่ยนตามการวิจัยที่กำลังดำเนินอยู่ เพื่อให้มั่นใจว่ามีความเกี่ยวข้องในบริบทการศึกษา ดังตารางนี้

กระบวนการสอน	กิจกรรม	ขั้นตอนกิจกรรม
ขั้นเตรียมการ (Prepare)	การทักทาย (Greeting) การร้องรายบุคคล (Individual Singing) จังหวะ (Beat)	ขั้นนำ
ขั้นสร้างจิตสำนึก (Make Conscious)	ทักษะด้านดนตรี (Skill) เกม (Game)	ขั้นสอนหรือขั้น กิจกรรมหลัก
ขั้นฝึกฝน (Reinforce)	ทักษะด้านดนตรี (Skill) เกม (Game)	
ขั้นประเมิน (Assess)	เกม (Game) ถาม-ตอบ เล่านิทาน	ขั้นสรุป

การวัดและประเมินผลทางดนตรี

การวัดและประเมินผลทางดนตรีเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการทางการเรียนทักษะในวิชาดนตรี การวัดและการประเมินผลการเรียนให้ทราบว่า เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ไปแล้ว นักเรียนมีความสามารถ มากน้อยเพียงใด และได้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ สำหรับผู้สอนเองการวัดและประเมินผลทำให้ทราบด้วยว่ากระบวนการเรียนการสอนนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ มีสิ่งใดที่ควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อทำให้การเรียนการสอนในครั้งต่อไปพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น การวัดและประเมินผลจึงควรมีหลักการ มีระบบ มีการจัดการที่ครอบคลุม มีความรัดกุม ความสะดวก และให้ผลตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ การวัดและประเมินผลดนตรี จึงเป็นเรื่องสำคัญและสามารถทำให้เกิดประโยชน์ได้ในหลายแง่มุม

ในกระบวนการเรียนดนตรีแบบขั้นเรียนจึงใช้การประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Evaluation) เป็นหลัก เพื่อสังเกตถึงความสามารถของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป จตุภูมิ เขตจตุรัส (2560) กล่าวว่า การประเมินเพื่อพัฒนา (formative assessment) หรือการประเมินในชั้นเรียน (classroom assessment) ที่จัดทำโดยครูและนักเรียนในระหว่างการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับปรับปรุงการ สอนของครู และปรับปรุงผู้เรียน การที่จะทำการประเมินประสบความสำเร็จต้องเกิดจากความร่วมมือของครูกับนักเรียน กล่าวคือ ภายหลังจากการประเมินครูต้องให้ข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจนแก่นักเรียนและต้องกระตุ้นให้นักเรียนรับผิดชอบการเรียนของตนเองโดยใช้วิธีการประเมินตนเองว่าทำได้ตามเป้าหมายของการเรียนรู้หรือไม่ ถ้ายังไม่สำเร็จนักเรียนต้องร่วมมือกับครูเพื่อให้ทราบว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้สามารถแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน ทั้งนี้ครูก็อาจต้องปรับเปลี่ยนการสอน จนกระทั่งนักเรียนสามารถเข้าใจหรือรอบรู้ตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ วิจารย์ พานิช (2557) ได้นำเสนอยุทธศาสตร์ในการใช้การประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) ให้เกิดผลเต็มที่ 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1. กำหนด

วัตถุประสงค์และเกณฑ์ความสำเร็จในการเรียนรู้ 2. หาหลักฐานของความสำเร็จในการเรียนรู้ 3. ให้คำแนะนำป้อนกลับเพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 4. นักเรียนเป็นครูซึ่งกันและกัน และ 5. นักเรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตน ซึ่งจะเป็นกรอบในการออกแบบการวัดและประเมินผล

โดยการออกแบบวัดและประเมินผลแบบการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Evaluation) อยู่บนโครงสร้างการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ (SOLO Taxonomy) (กมลรัตน์ ฉิมพาลี, 2561) โดยมีการกำหนดระดับผลการศึกษาของผู้เรียน โดยไม่มุ่งเน้นเฉพาะแค่การสอนและการให้คะแนนจากผลงานแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นกระบวนการประเมินผลที่ให้ความสำคัญว่าผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้อย่างไร และผู้สอนมีวิธีการอย่างไรที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการทางปัญญาที่มีความซับซ้อนและก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น แบบของ SOLO Taxonomy ประกอบด้วยระดับความเข้าใจ 5 ระดับ ดังนี้

1. pre-structural (ระดับโครงสร้างขั้นพื้นฐาน) คือ ในระดับนี้ผู้เรียนจะยังคงไม่เข้าใจและยังคงใช้วิธีการง่าย ๆ ในการทำความเข้าใจสาระเนื้อหา เช่น ผู้เรียนรับทราบแต่ยังคงพลาดประเด็นที่สำคัญบางอย่างไป

2. Uni-structural (ระดับมุมมองเดียว) คือ การตอบสนองของผู้เรียนจะมุ่งไปที่มุมมองที่เกี่ยวข้องเพียงมุมมองเดียว เช่น ทำตามคำสั่งง่าย ๆ ได้ จำได้ ระบุได้

3. multi-structural (ระดับหลายมุมมอง) คือ การตอบสนองของผู้เรียนจะมุ่งเน้นไปที่หลายๆมุมมองโดยการปฏิบัติต่อผู้เรียนจะเป็นไปอย่างอิสระ เช่น สามารถอธิบายได้ ยกตัวอย่างได้ หรืออาจเชื่อมโยงได้

4. Relational (ระดับเห็นความสัมพันธ์) คือ การที่สามารถบูรณาการความสัมพันธ์ต่างๆ เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เช่น ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ เปรียบเทียบ แสดงความสัมพันธ์ อธิบายเชิงเหตุผล หรือนำไปใช้ได้

5. Extended abstract (ระดับขยายนามธรรม) คือ จากขั้นบูรณาการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เข้าด้วยกัน จากนั้นจึงมาสู่การสร้างเป็นแนวคิดนามธรรมขั้นสูง หรือการสร้างทฤษฎีใหม่ เช่น การสร้างสรรค์ สะท้อนแนวคิดสร้างทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงเป็นการวัดที่วัดผลการเรียนรู้ การสอน การให้คะแนนจากผลงานกระบวนการประเมินผลที่ให้ความสำคัญกับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับนักเรียนอายุ 5-6 ปี ประกอบด้วย ทักษะด้านการร้อง การอ่าน การเขียน และการสร้างสรรค์ (Houlahan&Tacka, 2015) นอกจากนี้ วิทยารณ จำเนียรพันธ์ (2553) กล่าวถึงทักษะทางดนตรีที่นักเรียนควรได้รับการส่งเสริม ประกอบด้วย การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ การอ่าน และการบันทึกโน้ต โดยผู้สอนสามารถนำเอาทักษะทางดนตรีมาเป็นหัวข้อหลักของการวัดและประเมินผลทางดนตรี การประเมินผลด้วยวิธีนี้จึงน่าจะเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนทักษะดนตรี เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถของนักเรียน ซึ่งผู้สอนสามารถประเมินและปรับปรุงแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้ทันท่วงที ซึ่งในปัจจุบันได้มีการวัดและประเมินผลรูปแบบหนึ่งที่อนุญาตให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการวัดและประเมินตนเองได้ ซึ่งส่งผลดีหลายอย่างในกระบวนการเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการเรียนด้าน ทักษะทางดนตรี เช่น

นักเรียนได้มีการจัดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง รู้ถึงกระบวนการเรียน ข้อดี ข้อด้อยของตนเอง เห็นถึงเนื้อหาและผลลัพธ์ทางการเรียนที่ตนจะต้องไปถึง อันเป็นผลดีต่อการจัดการทางการเรียน และลดเวลาในการประเมินของครูผู้สอนอีกด้วย วิธีการนี้คือ การวัดและประเมินผลแบบรูบริก (Rubrics) (กึ่งกาญจน์ สิริสุนทร, 2547) โดยรูบริกจะประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ ช่วงชั้นความสามารถหรือเกณฑ์ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติทักษะต่างๆของผู้เรียน และระดับคุณภาพหรือระดับคะแนน เกณฑ์จะบอกผู้สอนหรือผู้ประเมินว่าการปฏิบัติงานหรือผลงานนั้น ๆ จะต้องครอบคลุมพิจารณาถึงสิ่งใดบ้าง ระดับคุณภาพหรือระดับคะแนนจะบอกว่า การปฏิบัติทักษะนั้นๆสมควรจะได้รับระดับคุณภาพหรือระดับคะแนนใดของเกณฑ์แต่ละตัว (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2544) รูบริกจึงเป็นเหมือนการกำหนดลักษณะเฉพาะ ที่ผู้เรียนและผู้สอนได้ตั้งข้อตกลงร่วมกัน ก่อนการเรียนและระหว่างการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การประเมินผลทางดนตรีนักเรียนจะแสดงออกถึงประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นในภาพรวมทั้งหมด อาจเป็นการแสดงดนตรีผ่านการร้อง การเล่นเครื่องดนตรี ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ที่ได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเองโดยมีครูให้คำแนะนำ ผลที่ได้จากการประเมินนี้ จะช่วยให้ครูได้ทราบถึงความสามารถของนักเรียน เห็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในนักเรียน และครูยังทราบถึงจุดบกพร่องที่ควรได้รับการแก้ไข ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ทันที แต่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยหาเพิ่มเติมเทคนิคการสอน การอธิบายหรือสาธิตให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้นในทันทีหรือในการเรียนต่อไป

การสอนดนตรีตามแนวคิดของ Carl Orff

ภาพที่ 31: Carl Orff

ที่มา: <https://th.salvemusic.com.ua/carl-orff-karl-orf-biografiya-kompozitora/>

หลักการสอนดนตรีตามแนว Carl Orff เป็นพื้นฐานทางดนตรีที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กได้สร้างเสริมประสบการณ์ดนตรีและชอบดนตรี เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูผู้สอนจะกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับช่วงวัยของเด็ก ให้ดนตรีได้ซึมซาบไปในจิตใจของเด็ก โดยผ่านกิจกรรมที่เรียบง่ายและสร้างสรรค์ เป็นการนำศักยภาพที่มีอยู่ในธรรมชาติของเด็กนำมาแสดงออกทาง

ดนตรีอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ดนตรีแทรกซึมเข้าไปในจิตใจของเด็ก เด็กเรียนรู้จากการลงมือทำ เริ่มเรียนจากง่ายไปยาก เพื่อให้เด็กรู้จักลำดับขั้นตอน เด็กจะรู้เสียงก่อนแล้วค่อยมาทำความเข้าใจกับสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงทีหลัง

วิธีการสอนดนตรีตามแนว Carl Orff เป็นวิธีการสอนเด็กดนตรีให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถเข้าใจเนื้อหาทางดนตรี โดยเด็กจะเรียนรู้ผ่านการร้องเพลง, เต้นรำ, เคลื่อนไหว, ละคร และการเล่นโดยเครื่องเคาะประกอบจังหวะ ผ่านการเรียนองค์ประกอบดนตรีอย่างเป็นธรรมชาติ เด็กจะได้เล่นและลงมือทำ Lange (2005) กล่าวว่า หลักการของคาร์ล ออร์ฟ เน้นในเรื่อง ความบูรณาการแบบของเนื้อเพลงหรือบทกลอนที่นำมาใช้, กิจกรรมต่างๆ, กิจกรรมส่งเสริมจินตนาการ, การเคลื่อนไหว, ทฤษฎี, สังคม และยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ฌูร์ตี สุทธิจิตต์ (2541) กล่าวว่า วิธีการสอนตามแนวคาร์ล ออร์ฟคือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจและทดลองสิ่งต่างๆ ทางดนตรีโดยใช้การพูด การร้อง และการเคลื่อนไหวเป็นหลักที่สำคัญ วิธีการสอนประกอบไปด้วยการเรียนรู้จากการสำรวจสิ่งต่างๆ ในแต่ละขั้นตอนของการสอนนั้นจะเริ่มโดยเป็นไปในลักษณะของการเลียนแบบ ไปจนถึงการสร้างสรรคขึ้นเองจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนใหญ่ จากสิ่งง่ายๆ ไปสู่สิ่งที่สลับซับซ้อนเรียนรู้ด้วยตัวเอง สร้างสรรคด้วยตัวเอง

ธวัชชัย ศรีเทพ (2559) การจัดประสบการณ์ดนตรีให้เด็กระดับปฐมวัยนั้น เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้บูรณาการความรู้จากศาสตร์อื่นๆรวมเข้าด้วยกันโดยใช้ดนตรีเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ นอกจากนี้เด็กๆจะเพลิดเพลินแล้ว การจัดประสบการณ์โดยใช้ดนตรียังสามารถนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก ฌูร์ตี สุทธิจิตต์ (2541) ให้ความหมายว่า ดนตรีเป็นประสบการณ์สำคัญอีกส่วนหนึ่งของเด็ก ในช่วงก่อนวัยเรียน ควรได้รับการเรียนการสอน ไม่ว่าจะผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ดนตรีโดยตรง หรือใช้กิจกรรมดนตรีเป็นส่วนเสริมประสบการณ์ในด้านต่างๆ เช่น ด้านภาษา ด้านสังคม ด้านร่างกาย ครูผู้สอนต้องเข้าใจในแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อให้การสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์ดนตรีให้เด็กเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ดนตรีช่วยพัฒนาเด็กด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านร่างกาย และด้านสติปัญญา โดยผ่านการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและตรงตามสิ่งที่เด็กมีความต้องการ

กิจกรรมดนตรีพื้นฐานของ Carl Orff

1. การร้องเพลง หมายถึง การร้องเพลงตรงระดับเสียงดนตรี ท่วงทำนอง
2. การสร้างจังหวะ หมายถึง การใช้อุปกรณ์ต่างๆทำให้เกิดจังหวะแบบต่างๆ ประกอบด้วย

2.1 การสร้างจังหวะผ่านร่างกาย (Body Percussion) การสร้างจังหวะโดยใช้ส่วนต่างๆของร่างกายสร้างจังหวะให้เกิดเสียงในรูปแบบต่างๆ เช่น การตบมือ เคาะเท้า ย่ำเท้า

2.2 การสร้างจังหวะเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (Instrument Percussion) การสร้างจังหวะโดยใช้เครื่องดนตรีกระทบสร้างจังหวะเพลง เช่น กลอง ไม้ประกอบจังหวะ

3. การเคลื่อนไหว หมายถึง การใช้ร่างกายเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับลักษณะเพลง จังหวะ รูปแบบของเพลง การเคลื่อนไหว ประกอบด้วย

3.1 ขั้นพื้นฐาน การเดินไปข้างหน้า ถอยหลัง หยุดนิ่ง

3.2 ขั้นสูง เดินตามจังหวะเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเนื้อเพลง

4. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การสร้างสรรค์สิ่งใหม่จากพื้นฐานความรู้เดิม

4.1 การร้อง สามารถสร้างสรรค์บทเพลงใหม่จากทำนองเพลงเดิม หรือสามารถ แต่งเพลงใหม่โดยสอดคล้องกับตัวโน้ต และจังหวะ ตามเนื้อหาการเรียน

4.2 ร่างกาย สามารถสร้างสรรค์ร่างกายให้มีรูปแบบต่างๆ มีระดับสูง - ต่ำ

4.3 เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ประกอบไปด้วย เครื่องกระทบ กลอง ไม้ ประกอบจังหวะ เป็นต้น

4.4 การเคลื่อนไหว หมายถึง การเคลื่อนไหวที่เป็นธรรมชาติของเด็กอย่างมี อิสระ เช่น การวิ่ง การกระโดด หมุนตัว เป็นต้น

4.5 การเล่นเครื่องดนตรี หมายถึงการใช้เครื่องดนตรีเข้ามา ประกอบจังหวะ เพลง บรรเลงทำนองและให้จังหวะ

5. เครื่องดนตรีออร์ฟ แบ่งกลุ่มเครื่องดนตรีเป็นสองกลุ่ม ดังนี้ กลุ่มไม่สามารถปรับเสียง สูง-ต่ำได้ ได้แก่ ไม้เคาะ (Claves) กลอง (Skin Drum) ระฆัง (Bells) ฉาบ (Cymbals) กลุ่มที่สามารถปรับสูง-ต่ำได้ ได้แก่ กลุ่มระนาดไม้ (Xylophone) ระนาดเหล็ก (Glockenspiel) ขวด แก้วใส่น้ำที่เปลี่ยนระดับเสียงระนาดออร์ฟ กลอง

ขั้นตอนการสอนดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ 4 ขั้น

1. ขั้นเลียนแบบ (Imitation) หมายถึง การดูแบบอย่างจากครูผู้สอนและแสดงท่าทาง ประกอบเพลง หรือประกอบจังหวะตามครูผู้สอนจนเกิดความชำนาญ

2. ขั้นสำรวจสิ่งรอบตัว (Exploration) หมายถึง การที่ครูให้เด็กสังเกต สำรวจ อุปกรณ์ รวมถึงค้นหาที่มาของเสียงจากอุปกรณ์ดนตรีและทดลองทำให้เกิดเสียงดนตรี

3. ขั้นสร้างสรรค์ (Improvisation) หมายถึง การที่เด็กนำอุปกรณ์สร้างเสียงเพลงหรือ จังหวะดนตรีที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดประสบการณ์ในแต่ละครั้ง

4. ขั้นการแต่ง (Composition) หมายถึง การที่เด็กแต่งบทเพลงหรือสร้างสรรค์จังหวะ หรือออกแบบท่าทาง แล้วแสดงให้เพื่อนในชั้นเรียนและครูได้เห็นและมีส่วนร่วมในสิ่งที่เด็ก สร้างสรรค์

สรุปแล้วแนวการสอนดนตรีแนวคาร์ล ออร์ฟ สำหรับเด็กปฐมวัย มีลักษณะที่ช่วยให้เด็ก ได้มีการสำรวจ ทดลอง หาที่มาของสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น ฝึกการคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้เด็กต่อยอด ความคิดที่มีอยู่ออกแบบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วอย่างอิสระ ผ่านอุปกรณ์ต่างๆ ที่ครูผู้สอนมีให้ หรือที่เด็กมีเอง เมื่อตัวเองได้ลงมือทำด้วยตัวเองจะเกิดเป็นทักษะที่ติดตัวเด็ก ซึ่งเป็นประโยชน์มากกว่าการสอนให้เด็กท่องจำ

การสอนดนตรีตามแนวคิดของ Dalcroze

ภาพที่ 32: Émile Jaques-Dalcroze

ที่มา: <https://dalcrozeusa.org/about-dalcroze/what-is-dalcroze/emile-jaques-dalcroze/>

Émile Jaques-Dalcroze เกิดในปี 1865 เขาเชื่อว่าการศึกษาดนตรีควรเกี่ยวข้องกับร่างกายทั้งหมด ทำให้สามารถเชื่อมต่อกับดนตรีได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 เขาได้พัฒนา eurhythmics เพื่อตอบสนองต่อปรัชญานี้ โดยนำเสนอวิธีการที่ไม่เหมือนใครซึ่งรวมเอาดนตรี การเคลื่อนไหว และการแสดงจังหวะเข้าไว้ด้วยกัน

Eurhythmics เป็นวิธีการแบบองค์รวมในการศึกษาดนตรี ได้รับการพัฒนาโดยนักดนตรีและนักการศึกษาชาวสวิส Émile Jaques-Dalcroze ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 วิธีการที่เป็นนวัตกรรมใหม่ของ Dalcroze รวมเอาดนตรี การเคลื่อนไหว และจังหวะเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและการแสดงออกของดนตรี บทความนี้จะเจาะลึกถึงแก่นแท้ของยูริธึมิกส์ หลักการสำคัญ และผลกระทบต่อการศึกษาดนตรีและการพัฒนามนุษย์โดยรวม

ภาพที่ 33: หลักการ Eurhythmics

ที่มา: <https://dalcrozeusa.org/about-dalcroze/what-is-dalcroze/>

หลักการ Eurhythmics

1. ดนตรีผ่านการเคลื่อนไหว (Eurhythmics) ใช้การเคลื่อนไหวเป็นวิธีการสัมผัสและเข้าใจดนตรี โดยการมีส่วนร่วมของร่างกายในกิจกรรมเข้าจังหวะ เช่น การเดิน การปรบมือ และ

การเต้นรำ นักเรียนจะพัฒนาการรับรู้ทางการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับองค์ประกอบทางดนตรี รวมถึง จังหวะ ความเร็ว และความดัง-เบา

2. การด้นสด (Improvisation) เป็นองค์ประกอบสำคัญของ Eurhythmics ซึ่งกระตุ้นให้นักเรียนสำรวจศักยภาพในการสร้างสรรค์ของตนเอง นักเรียนจะพัฒนาความเป็นธรรมชาติ ความเป็นดนตรี และความสามารถในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางดนตรีต่างๆ ได้โดยสัญชาตญาณ

3. การโสตทักษะ Eurhythmics ช่วยเพิ่มการรับรู้ทางหูของนักเรียนโดยให้พวกเขามีส่วนร่วมในการฝึกจังหวะและการเขียนตามเสียงที่ได้ยิน ด้วยการทำให้จังหวะและรูปแบบ ท่วงทำนองสอดประสานกันผ่านการเคลื่อนไหว นักเรียนจะพัฒนาความไวต่อเสียงดนตรีให้สูงขึ้น ทำให้พวกเขาสามารถแสดงออกและตีความได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Eurhythmics ยังครอบคลุมไปถึงฝึก solfège (การฟังและการร้องระดับเสียง) และการแสดงด้นสด Dalcroze พยายามพัฒนาความเข้าใจทางดนตรีแบบองค์รวมโดยบูรณาการการเคลื่อนไหว การฝึกหู และการวิเคราะห์ทางปัญญา solfège เป็นวิธีการพัฒนาการฟังของนักเรียน และความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระดับเสียง ด้วยการร้องเพลงและแบบฝึกหัดโซลเฟจ นักเรียนจะเข้าใจโทนเสียง ช่วงเวลา และเสียงประสาน ปรับปรุงความสามารถในการจดจำและทำซ้ำรูปแบบดนตรี

ประโยชน์ของ Eurhythmics ตามแนวคิดของ Dalcroze

1. ความสามารถทางดนตรีที่เพิ่มขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของร่างกายในการแสดงออกทางดนตรี นักเรียนพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับจังหวะ การใช้ถ้อยคำ และระดับความดัง-เบา การแสดงละครเพลงที่เป็นทักษะการแสดงและการตีความที่ดีขึ้น

2. การประสานงานทางกายภาพและการแสดงออก Eurhythmics ส่งเสริมการประสานงานทางกายภาพ ความสมดุล และการรับรู้เชิงพื้นที่ การผสมผสานของการเคลื่อนไหว และการแสดงออกช่วยให้นักเรียนพัฒนาความเชื่อมโยงที่เป็นธรรมชาติระหว่างร่างกายและความคิด การรับรู้ทางการได้ยิน การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการฝึกเข้าจังหวะและการฝึกโซลเฟจ (solfège) ทำให้การรับรู้ทางการได้ยินและเสียงของนักเรียนมีความคมชัดขึ้น ทักษะนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถจดจำและทำซ้ำรูปแบบดนตรีได้ ส่งเสริมความเป็นนักดนตรีที่ดียิ่งขึ้น

3. ความคิดสร้างสรรค์และการปรับตัว Eurhythmics สนับสนุนให้นักเรียนได้สำรวจศักยภาพในการสร้างสรรค์ ผ่านการแสดงด้นสดและการจัดองค์ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการแสดงออกทางดนตรีที่เกิดขึ้นเอง นักเรียนจะพัฒนาความมั่นใจ ความคิดริเริ่ม และการเชื่อมโยงที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นกับแนวคิดทางดนตรีของตนเอง

จากข้อมูลดังกล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า Eurhythmics ตามแนวคิดของ Dalcroze มอบแนวทางที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพในการศึกษาดนตรี โดยผสมผสานการเคลื่อนไหว จังหวะ และการแสดงออกทางดนตรี สามารถปลูกฝังความเข้าใจทางดนตรี ความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออกทางดนตรีของนักเรียน โดยการบูรณาการวิธีการเหล่านี้เข้ากับแนวปฏิบัติในการสอน

ด้วยการผสมผสานการเรียนรู้ดนตรีสามารถกลายเป็นประสบการณ์แบบองค์รวม ช่วยให้นักเรียนสามารถสำรวจความเป็นไปได้ทางศิลปะของเสียงและการเคลื่อนไหว

การออกแบบและการบูรณาการการจัดการประสบการณ์เรียนรู้ เกี่ยวกับดนตรี เพลงและการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโดยรวมของเด็ก รวมถึงการเจริญเติบโตทางความคิด สังคม อารมณ์ และสุนทรียภาพ การเรียนรู้เชิงสุนทรียะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมกับความงาม ศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์ มีคุณค่าในการส่งเสริมจินตนาการ การคิดเชิงวิพากษ์ และการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็ก การออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ที่เหมาะสมกับการศึกษาปฐมวัยโดยเฉพาะนั้นจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงความต้องการด้านพัฒนาการของเด็ก แนวทางการสอน และการรวมเอาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันเพื่อให้การจัดการการเรียนรู้ด้านสุนทรียภาพมีประสิทธิภาพ

แนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ทางสุนทรียศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. แนวทางที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered Approach) การจัดการเรียนรู้เชิงสุนทรียภาพสำหรับการศึกษาปฐมวัยควรให้ความสำคัญกับเด็กเป็นศูนย์กลาง วิธีการนี้ตระหนักถึงความต้องการ ความสนใจ และความสามารถเฉพาะตัวของเด็กแต่ละคน ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Dockett & Perry, 2017) ด้วยการผสมผสานกิจกรรมที่นำโดยเด็ก เช่น การสำรวจศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว และการเล่นที่สร้างสรรค์ ระบบสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการแสดงออกอย่างกระตือรือร้น ส่งเสริมพัฒนาการด้านสุนทรียภาพ (Wright, 2019) การจัดการเรียนรู้เชิงสุนทรียะที่ออกแบบโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางมีความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ประสบการณ์การเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Individualized Learning Experiences) ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของพวกเขา ซึ่งอาจรวมถึงการนำเสนอรูปแบบศิลปะที่หลากหลาย เช่น การวาดภาพ การปั้น และดนตรี เพื่อให้เด็กๆ ได้สำรวจและแสดงความคิดสร้างสรรค์ของพวกเขา (Wright, 2019)

1.2 ทางเลือกและอิสระ (Choice and Autonomy) ระบบควรให้ทางเลือกแก่เด็ก ทำให้พวกเขาตัดสินใจเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองได้ สิ่งนี้อาจเกี่ยวข้องกับการเลือกวัสดุศิลปะ การตัดสินใจเลือกธีมสำหรับโครงการสร้างสรรค์ หรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน (Dockett & Perry, 2017)

1.3 การแสดงออกส่วนบุคคล (Personal Expression) เด็กควรได้รับการสนับสนุนให้แสดงความคิด อารมณ์ และความคิดผ่านสื่อศิลปะต่างๆ ระบบควรจัดให้มีเวทีสำหรับเด็กในการแบ่งปันผลงานศิลปะ การแสดง หรืองานเขียนเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมความรู้สึกภาคภูมิใจและความเป็นเจ้าของ (Wright, 2019)

1.4 การเรียนรู้ด้วยการเล่น (Play-Based Learning) การเล่นเป็นส่วนสำคัญของ การศึกษาปฐมวัย ระบบการจัดการเรียนรู้สุนทรีย์ภาพที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางควรรวมเอา กิจกรรมการเล่นเป็นฐานซึ่งกระตุ้นจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้เด็กสำรวจ สุนทรีย์ภาพผ่านการเล่นละคร การเล่าเรื่อง และการแสดงบทบาทสมมติ (Dockett & Perry, 2017)

2. ประสบการณ์พหุสัมผัส (Multisensory Experiences) เด็กปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทางประสาทสัมผัส การออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้เชิงสุนทรีย์ที่ รวมเอาประสบการณ์หลายประสาทสัมผัสสามารถช่วยให้เด็กมีโอกาสมมีส่วนร่วมกับรูปแบบศิลปะ พื้นผิว เสียง และกลิ่นต่างๆ (Dockett & Perry, 2017) ตัวอย่างเช่น หน้าจอสัมผัสแบบอินเทอร์ แอกทีฟ ความจริงเสริม และความจริงเสมือนช่วยให้เด็กๆ สำรวจแกลเลอรีศิลปะเสมือนจริง สร้างงานศิลปะดิจิทัล หรือมีส่วนร่วมในประสบการณ์การเล่าเรื่องที่สมจริง (Wright, 2019)

3. การบูรณาการธรรมชาติและพื้นที่กลางแจ้ง (Integration of Nature and Outdoor Spaces)ธรรมชาติมีบทบาทสำคัญในประสบการณ์ทางสุนทรีย์ เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้มีส่วนร่วม กับการความงามของธรรมชาติและพัฒนาความสำนึกคุณต่อสิ่งแวดล้อม ระบบการจัดการ การเรียนรู้ด้านสุนทรีย์ที่มีประสิทธิภาพควรรวมถึงข้อกำหนดสำหรับการเรียนรู้กลางแจ้ง เช่น การ เดินชมธรรมชาติ การทำสวน และกิจกรรมศิลปะกลางแจ้ง (Wright, 2019) นอกจากนี้ การรวม เครื่องมือเทคโนโลยี เช่น แท็บเล็ตพกพาและกล้อง จะช่วยให้เด็กๆ บันทึกการสำรวจกลางแจ้ง ของพวกเขาได้ ส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างธรรมชาติและสุนทรีย์ศาสตร์

4. การทำงานร่วมกันและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Collaboration and Social Interaction) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการทำงานร่วมกันเป็นลักษณะพื้นฐานของการศึกษา ปฐมวัย ระบบการจัดการเรียนรู้ที่สวงามควรมีคุณสมบัติที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เช่น โครงการศิลปะร่วมกัน การแสดงดนตรีเป็นกลุ่ม และการแสดงละคร (Dockett & Perry, 2017) แพลตฟอร์มเสมือนสามารถอำนวยความสะดวกในการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน นอกเหนือจากห้องเรียนจริง ทำให้เด็กสามารถแบ่งปันและหารือเกี่ยวกับผลงานสร้างสรรค์ของ พวกเขากับเพื่อนและครู (Wright, 2019)

5. การประเมิน (Assessment) กลไกการประเมินและข้อเสนอแนะภายในระบบการ จัดการเรียนรู้ด้านสุนทรีย์ควรมุ่งเน้นที่การตระหนักและประเมินคุณค่าการเจริญเติบโตด้าน สุนทรีย์ของเด็กมากกว่าการวัดผลลัพธ์เพียงอย่างเดียว วิธีการประเมินเชิงสังเกต เช่น การบันทึก กระบวนการสร้างสรรค์และการไตร่ตรองของเด็ก สามารถให้มุมมองแบบองค์รวมเกี่ยวกับ พัฒนาการทางสุนทรีย์ภาพของพวกเขา (Dockett & Perry, 2017) ครูสามารถให้ข้อเสนอแนะที่ มีความหมายซึ่งกระตุ้นการสำรวจ การทดลอง และการแสดงออกของเด็ก ส่งเสริมสภาพแวดล้อม การเรียนรู้เชิงบวกและสนับสนุน

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงสุนทรีย์สำหรับการศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องพิจารณา อย่างรอบคอบถึงแนวทางที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ประสบการณ์พหุสัมผัส การบูรณาการ ธรรมชาติ การทำงานร่วมกัน และวิธีการประเมินที่เหมาะสม ด้วยการรวมหลักการออกแบบ

เหล่านี้เข้าด้วยกัน ระบบดังกล่าวสามารถให้ผู้เรียนอายุน้อยได้รับประสบการณ์ที่มีความหมาย และมีส่วนร่วม ซึ่งจะหล่อเลี้ยงพัฒนาการด้านสุนทรียศาสตร์ ส่งเสริมจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออกทางอารมณ์ การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านสุนทรียะ ในขณะที่รักษาสอดคล้องกับประสบการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริง สามารถสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่หลากหลายและมีชีวิตชีวาสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 6 ปี

เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจาก ประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชาโดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้หลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง

1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็ก

1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

1.5 ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิดโดยครูหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆกัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่ตีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน

2.10 จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อแหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปีบริบูรณ์ สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบเป็นการช่วยให้ครูผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไรเมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1. กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวันแต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

วัย 3-4 ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 8-12 นาที

วัย 4-5 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12-15 นาที

วัย 5-6 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15-20 นาที

2. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3. กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที

4. กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและครูผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง

จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว ความยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทตามือได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม และใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3.2.3 การพัฒนาการอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือโดยจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัยรักการทำงาน รับผิดชอบความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น โดยรวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อน นอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของความร่วมมือ เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

3.2.5 การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายและเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษาออกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่และรายบุคคล

3.2.6 การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้

กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

การบูรณาการการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นการจัดกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย อิสระตามจังหวะโดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องมือเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็กกรึงกรึง รำมะนา กลอง กรับ ฯลฯ มาประกอบการเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เด็กวัยนี้ร่างกาย กำลังอยู่ในระหว่างพัฒนาการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย ยังไม่ประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์

จุดประสงค์

1. เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีในการเคลื่อนไหว
2. เพื่อฝึกทักษะภาษา ฝึกฟังคำสั่งและข้อตกลง
3. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและสุนทรียภาพในการเคลื่อนไหว
4. เพื่อพัฒนาด้านสังคม การปรับตัวและความร่วมมือในกลุ่ม
5. เพื่อให้โอกาสเด็กได้แสดงออก และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
6. เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียด
7. เพื่อให้ได้ประสบการณ์ สนุกสนาน รื่นเริงจากการเคลื่อนไหว และจังหวะแบบต่างๆ

ขอบข่าย/เนื้อหา/กิจกรรม

1. **กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน** เป็นกิจกรรมที่ต้องฝึกฝนทุกครั้งก่อนที่จะเริ่มฝึกกิจกรรมอื่นๆ ต่อไป ลักษณะการจัดกิจกรรมมีจุดเน้นในเรื่องจังหวะและการเคลื่อนไหวหรือท่าทางอย่างอิสระ การเคลื่อนที่ตามธรรมชาติของเด็ก มี 2 ประเภท คือ

การเคลื่อนที่อยู่กับที่ เช่น ตบมือ ผงกศีรษะ ขยิบตา ชันเข่า เคาะเท้า เคลื่อนไหวมือและแขน มือและนิ้วมือ เท้าและปลายเท้า

การเคลื่อนที่เคลื่อนที่ เช่น คลาน คืบ เคน วิ่ง กระโดด ควบม้า ก้าวกระโดด เขย่ง ก้าวชิต โดยกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานอาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1.1 ให้เด็กทราบถึงข้อตกลงร่วมกันในการทำนวดสัญญาณและจังหวะ โดยผู้สอนต้องทำให้เข้าใจกับเด็กก่อนว่า สัญญาณนั้นหมายถึงอะไร เช่น

- ให้จังหวะ 1 ครั้งสม่ำเสมอ แสดงว่า ให้เด็กเดิน หรือเคลื่อนไหวไปเรื่อย ๆ ตามจังหวะ

- ให้จังหวะ 2 ครั้งติดกันแสดงว่า ให้เด็กหยุดการเคลื่อนไหว โดยเด็กจะต้องหยุดนิ่งจริงๆ หากกำลังอยู่ในท่าใด ก็ต้องหยุดนิ่งในท่านั้น จะเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนท่าไม่ได้

- ให้จังหวะเร็วแสดงว่า ให้เด็กเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วหรือเคลื่อนที่เร็วขึ้น เช่น การฝึกการเป็นคนนำหรือผู้ตามจะหมายถึงการเปลี่ยนตำแหน่ง

1.2 ให้เด็กเคลื่อนไหวอย่างอิสระตามความคิดหรือจินตนาการของตนเอง โดยใช้ส่วนต่างๆของร่างกายให้มากที่สุด และขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐานในการเคลื่อนไหว ซึ่งได้แก่ การใช้ร่างกายตนเอง การใช้พื้นที่บริเวณ การเคลื่อนไหวอย่างมีอิสระ มีระดับและทิศทาง

2. กิจกรรมการเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับเนื้อหา เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยเน้นการทบทวนเรื่องที่ได้รับความรู้จากกิจกรรมอื่น และนำมาสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้หรือเรื่องอื่นๆ ที่เด็กสนใจ ได้แก่

2.1 การเคลื่อนไหวเลียนแบบ เป็นการเคลื่อนไหวเลียนแบบสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น การเลียนแบบท่าทางสัตว์ การเลียนแบบท่าทางคน การเลียนแบบเครื่องจักรกลไกและเครื่องเล่น และ การเลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ

2.2 การเคลื่อนไหวตามบทเพลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือทำท่าทางประกอบเพลง เช่น เพลงไก่ เพลงข้ามถนน เพลงสวัสดี

2.3 การทำท่าทางกายบริหารประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง เป็นการท่าทางทางการบริหารกายบริหารตามจังหวะและทำนองเพลงหรือคำคล้องจอง เช่น เพลงกำมือแบมือ เพลงออกกำลังกาย รับแสงตะวัน คำคล้องจองฝนตกพราพรา

2.4 การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเคลื่อนไหวที่ให้ผู้เด็กคิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้นเอง หรืออาจขึ้นนำด้วยการป้อนคำถามการเคลื่อนไหวโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ห่วงหวน แถบผ้า ริบบิ้น ถูทราย

2.5 การเคลื่อนที่หรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยายหรือเรื่องราว เป็นการเคลื่อนที่หรือแสดงท่าทางตามจินตนาการจากรายการหรือคำบรรยายที่ครูเล่า

2.6 การเคลื่อนที่หรือการแสดงท่าทางตามคำสั่ง เป็นการเคลื่อนไหวหรือทำท่าทาง ตามคำสั่งของครู เช่น การจัดกลุ่มตามจำนวน การทำท่าทางตามคำสั่ง

2.7 การเคลื่อนที่หรือการแสดงท่าทางตามข้อตกลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือทำท่าทางตามข้อตกลงที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม

2.8 การเคลื่อนที่หรือการแสดงท่าทางเป็นผู้นำผู้ตาม เป็นการเคลื่อนไหวหรือทำท่าทางจากความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง แล้วให้เพื่อนปฏิบัติตามกิจกรรม

จากรูปแบบการเคลื่อนไหวข้างต้น ลักษณะการเคลื่อนไหวของเด็กอาจมีลักษณะต่างๆ เช่น ช้า เร็ว นุ่ม นวล ท่าทางขึงขัง ร่าเริง มีอารมณ์สุขหรือเศร้าโศกเสียใจ และมีทิศทางการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย เช่น เคลื่อนไหวไปข้างหน้าและข้างหลัง ซ้ายและขวา ขึ้นและลง หรือเคลื่อนไหวรอบทิศทาง โดยให้ระดับการเคลื่อนไหวสูง กลาง และต่ำ ในบริเวณพื้นที่ที่เด็กต้องเคลื่อนไหว

สื่อกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

1. เครื่องเคาะจังหวะ เช่น ฉิ่ง เหล็กสามเหลี่ยม กรับ รำมะนา กลอง
2. อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น หนังสือพิมพ์ ริบบิ้น แแถบผ้า ห่วงหวาย ห่วงพลาสติก ถุงทราย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเริ่มกิจกรรมจากการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ และมีวิธีการที่ไม่ยุ่งยากมากนัก เช่น ให้เด็กได้เคลื่อนไหวกระจายอยู่ภายในห้อง และให้เคลื่อนไหวไปตามธรรมชาติของเด็ก
2. ควรให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระและเป็นไปตามความนึกคิดของเด็กเอง ผู้สอนไม่ควรชี้แนะ
3. ควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีเคลื่อนไหว ทั้งที่ต้องเคลื่อนที่และไม่ต้องเคลื่อนที่เป็นรายบุคคล เป็นคู่ เป็นกลุ่ม ตามลำดับ และกลุ่มไม่ควรเกิน 5-6 คน
4. ควรใช้วัสดุที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เช่น ของเล่น กระดาษหนังสือพิมพ์ เศษผ้า เชือก ท่อนไม้ ประกอบการเคลื่อนไหวและการให้จังหวะ
5. ควรกำหนดจังหวะสัญญาณนัดหมายในการเคลื่อนไหวต่างๆ เช่นการเปลี่ยนท่าหรือหยุดให้เด็กทราบเมื่อทำกิจกรรมทุกครั้ง
6. ควรสร้างบรรยากาศอย่างอิสระ ให้เด็กรู้สึกอบอุ่นเพลิดเพลินและรู้สึกสบาย สนุกสนาน
7. ควรจัดให้มีรูปแบบของการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้เด็กสนใจมากขึ้น
8. กรณีเด็ก ไม่ยอมร่วมกิจกรรม ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีบังคับ ควรให้เวลาและโน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ
9. ควรจัดให้มีเกมการเล่นที่ไม่เน้นการแข่งขัน เพื่อกระตุ้นเร้าความสนใจของเด็กมากขึ้น
10. การจัดกิจกรรมควรจัดตามกำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน และควรจัดให้เป็นที่น่าสนใจเกิดความสนุกสนาน
11. ให้เล่นเป็นเรื่องราวโดยการเล่าให้เด็กฟังเด็กเกิดจินตนาการและการเคลื่อนไหว ไปตามเรื่องนั้นๆ
12. หลังจากเด็กได้ทำกิจกรรมแล้วต้องให้เด็กพักผ่อน โดยอาจเปิดเพลงจังหวะช้าๆ เบาๆ ที่สร้างความรู้สึกให้เด็กอยากพักผ่อน

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ดนตรีในกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ชั้นอนุบาล 1
สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 1 สาระการเรียนรู้ย่อย ชื่อเล่นของเด็ก

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) ทำท่าทางประกอบเพลงได้
- 2) บอกชื่อเล่นของตนเองได้

2. สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้

- 1) การเคลื่อนไหวพื้นฐาน
- 2) การทำท่าทางประกอบเพลง
- 3) การร้องเพลงชื่อของเธอ
- 4) ชื่อเล่นของตนเอง

ประสบการณ์สำคัญ

- 1) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่
- 2) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลงดนตรี
- 3) การร้องเพลง
- 4) การแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการด้วยคำพูด

3. วิธีการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

- 1) รวบรวมเด็กเป็นวงกลมและทักทายกันเป็นรายบุคคล
- 2) เริ่มต้นด้วยการอภิปรายสั้น ๆ เกี่ยวกับชื่อ ขอให้เด็กแต่ละคนพูดชื่อและสิ่งหนึ่งที่พวกเขาชอบ

เขาชอบ

ขั้นสอน

- 3) ให้เด็กยืนเป็นวงกลม เริ่มจังหวะง่ายๆ ด้วยการปรบมือ กระตุ้นให้เด็กเข้าร่วมและสร้างรูปแบบจังหวะร่วมกัน เมื่อพวกเขารู้สึกผ่อนคลายแล้ว ให้ย่าเท้าหรือตะเข้ตามจังหวะ
- 4) จัดเตรียมเครื่องเคาะขนาดเล็กให้เด็กแต่ละคน หรือให้เด็กใช้มือ โดยให้เด็กแต่ละคนพูดชื่อของตนเองเป็นจังหวะตามจำนวนพยางค์ของคำ โดยใช้เครื่องดนตรีหรือการเคลื่อนไหวร่างกาย ตัวอย่างเช่น "A-lex-an-der" ตีกลองสำหรับแต่ละพยางค์ 4 ครั้ง

ขั้นสรุป

- 5) ให้เด็กรวมตัวกันเป็นวงกลมอีกครั้ง
- 6) ให้ทุกคนแบ่งปันข้อสังเกตเกี่ยวกับจังหวะและจังหวะต่างๆ

4. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- 1) เครื่องเคาะจังหวะ

5. การประเมินผล

- 1) สังเกตการทำท่าทางประกอบเพลง
- 2) สังเกตการณื่อบอกชื่อเล่นของตนเอง

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ดนตรีในกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ชั้นอนุบาล 2
สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 1 สาระการเรียนรู้ย่อย ชื่อเล่นของเด็ก

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) ทำท่าทางประกอบเพลงได้
- 2) บอกชื่อเล่นของตนเองได้

2. สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้

- 1) การเคลื่อนไหวพื้นฐาน
- 2) การทำท่าทางประกอบเพลง
- 3) การร้องเพลงชื่อของเธอ
- 4) ชื่อเล่นของตนเอง

ประสบการณ์สำคัญ

- 1) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่
- 2) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี
- 3) การร้องเพลง
- 4) การแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการด้วยคำพูด

3. วิธีการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

- 1) รวบรวมเด็กเป็นวงกลมและทักทายกันเป็นรายบุคคล
- 2) กระตุ้นให้นักเรียนเขย่ามือและขาเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับดนตรีและการเคลื่อนไหว

ขั้นสอน

- 3) เปิดเพลงที่มีชีวิตชีวาและเป็นจังหวะ
- 4) ให้เด็กขยับร่างกายตามจังหวะ กระตุ้นให้เด็กกระพือเท้า ตบมือ หรือแกว่งไปมา
- 5) เรียกชื่อเด็กทีละคน เมื่อแต่ละชื่อถูกเรียก ให้เด็กออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหวหรือท่าเต้นที่เป็นเอกลักษณ์ ให้เพื่อนทำตาม
- 6) แนะนำเครื่องเพอร์คัชชันต่างๆ (เช่น เซคเกอร์ กลอง แทมบูรีน)
- 7) ให้เด็กแต่ละคนเลือกเครื่องดนตรีและสำรวจการสร้างจังหวะไปพร้อมกับดนตรี
- 8) กระตุ้นให้เด็กลองเล่นเครื่องดนตรีพร้อมกับการเคลื่อนไหวต่างๆ

ขั้นสรุป

- 9) ให้เด็กรวมตัวกันเป็นวงกลมอีกครั้ง
- 10) อภิปรายสั้นๆ เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวและท่าทางต่างๆ ที่ใช้ระหว่างการเต้นรำชื่อและการเต้นรำแบบ

4. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- 1) เพลงชื่อของเธอ

2) เครื่องเคาะจังหวะ

5. การประเมินผล

1) สังเกตการทำท่าทางประกอบเพลง

2) สังเกตการนับบอกชื่อเล่นของตนเอง

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ดนตรีในกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ชั้นอนุบาล 3
สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 1 สาระการเรียนรู้ย่อย ชื่อเล่นของเด็ก

1. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) ทำท่าทางประกอบเพลงได้
- 2) บอกชื่อเล่นของตนเองได้
- 3) ร้องเพลงชื่อของเธอได้

2. สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้

- 1) การเคลื่อนไหวพื้นฐาน
- 2) การทำท่าทางประกอบเพลง
- 3) การร้องเพลงชื่อของเธอ
- 4) ชื่อเล่นของตนเอง

ประสบการณ์สำคัญ

- 1) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่
- 2) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี
- 3) การร้องเพลง
- 4) การแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการด้วยคำพูด

3. วิธีการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

- 1) รวบรวมเด็กเป็นวงกลมและทักทายกันเป็นรายบุคคล
- 2) แนะนำเพลง "สวัสดี" เด็กแต่ละคนจะได้พูดชื่อของตนเป็นจังหวะ ใช้ท่าทางง่ายๆ เช่น โบกมือหรือปรบมือเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วม ให้เด็กเลียนแบบท่าทางของครูก่อน หลังจากนั้นเพิ่มการเคลื่อนไหวที่สร้างสรรค์ในขณะที่พูดชื่อตนเอง

ขั้นสอน

- 3) เปิดเพลงที่มีชีวิตชีวาและเป็นจังหวะ ให้เด็กขยับร่างกายตามจังหวะ กระตุ้นให้เด็กกระตือรือร้น ตบมือ หรือแกว่งไปมา
- 4) สังเกตและชมเชยเด็กๆ ที่มีส่วนร่วมและแสดงความกระตือรือร้นผ่านการเคลื่อนไหวของพวกเขา
- 5) แนะนำเครื่องเพอร์คัชชันต่างๆ (เช่น เซกเกอร์ กลอง แทมบูรีน) ให้เด็กแต่ละคนเลือกเครื่องดนตรีและสำรวจการสร้างจังหวะไปพร้อมกับดนตรี กระตุ้นให้เด็กทดลองเล่นเครื่องดนตรีพร้อมกับการเคลื่อนไหวต่างๆ
- 6) หยุดเพลงชั่วคราวและตะโกนว่า "หยุด!" เมื่อเพลงหยุด ทุกคนจะหยุดนิ่งในท่าปัจจุบัน

ขั้นสรุป

- 7) ให้ได้กรวมตัวกันเป็นวงกลมอีกครั้ง ถามคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับประสบการณ์ดังกล่าว เช่น "วันนี้หนูชอบดนตรีและการเคลื่อนไหวด้านใดมากที่สุด" หรือ "คุณรู้สึกอย่างไรที่แสดงออกผ่านดนตรี"

4. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- 1) เพลงสวัสดี
- 2) เครื่องเคาะจังหวะ

5. การประเมินผล

- 1) สังเกตการทำท่าทางประกอบเพลง
- 2) สังเกตการร้องเพลงชื่อของเธอ
- 3) สังเกตการนับบอกชื่อเล่นของตนเอง

คำท้ายบท

ข้อมูลจากการสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียภาพที่เกี่ยวกับดนตรี เพลงและการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัยให้นักศึกษาตอบคำถามต่อไปนี้

1. การเรียนรู้จากการเล่นมีส่วนช่วยในการพัฒนาจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการศึกษาปฐมวัยอย่างไร
2. ออกแบบกิจกรรมและพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ที่ครอบคลุมสำหรับโครงการศิลปะที่บูรณาการแง่มุมต่างๆ เช่น การแสดงออกส่วนบุคคล ประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสที่หลากหลาย และการทำงานร่วมกัน

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ ฉิมพาลี. (2561). *SOLO Taxonomy คืออะไร ทำไมครูไทยต้องรู้จัก*. สืบค้นจาก <https://insku.com/idea/-MS2vF0B0D7GbwCmN5HP>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กึ่งกาญจน์ สิริสุนทร. (2547). *รูปรีการให้คะแนน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2544). *เกณฑ์การให้คะแนนแบบภาพรวม Holistic Rubrics*. สืบค้นจาก <http://www.watpon.com/Elearning/mea5.html>
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). *กิจกรรมดนตรีสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย ศรีเทพ. (2559). *การจัดประสบการณ์ดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม-อารมณ์ของเด็กออทิสติกในระดับปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาปฐมวัยศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธวัชชัย ศรีเทพ และ ศุภลักษณ์ พลายนแสง. (2564). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอนดนตรีตามหลักโคคายด้วยเพลงพื้นบ้านของจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับชั้นอนุบาล 3*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. นครปฐม: บริษัท ส เจริญการพิมพ์ จำกัด.
- วิจารณ์ จำเนียรพันธุ์. (2553). *วิเคราะห์แบบเรียนวิชาดนตรีของโรงเรียนประถมดนตรีโคคายประเทศฮังการี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล. สืบค้นจาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=126&ReclD=14236&obj_id=30320
- ไม่ปรากฏนาม. (ม.ป.ป.). <https://th.salvemusic.com.ua/carl-orff-karl-orf-biografiya-kompozitora/>
- Anonymous. (n.d.). <https://courses.lumenlearning.com/suny-music-and-the-child/chapter/chapter-4-approaches-to-music-education-2/>
- Anonymous. (n.d.). <https://jenikirbyhistory.getarchive.net/media/the-new-spirit-in-drama-and-art-1912-14775420851-a59db1>
- Anonymous. (n.d.). <https://dalcrozeusa.org/about-dalcroze/what-is-dalcroze/emile-jaques-dalcroze/>
- Art levine. (2017). <http://icb.ifcm.net/movable-fixed-arent-movable-used-basis-musicianship-training/>
- Choksy, L. (2000). *The Kodály Method I: Comprehensive Music Education* (3rd ed.). New Jersey: Prentice Hall.

- Csikszentmihalyi, M. (1996). *Creativity: Flow and the psychology of discovery and invention*. Harper Perennial.
- Dalcroze Society of America. (n.d.). <https://dalcrozeusa.org/about-dalcroze/what-is-dalcroze/>
- Dockett, S., & Perry, B. (2017). Integrating digital technologies into early childhood pedagogy: Current practices, implications, and recommendations for professional development. *Australasian Journal of Early Childhood*, 42(2), 20-30.
- Fancourt, D., Ockelford, A., & Belai, A. (2020). The psychoneuroimmunological effects of music: A systematic review and a new model. *Brain, Behavior, and Immunity*, 87, 781-796.
- Houlahan, M., & Tacka, P. (2015). *Kodály Today*. New York: Oxford University Press.
- Houlahan, M., & Tacka, P. (2015). *Kodály in the Kindergarten Classroom*. New York: Oxford University Press.
- Kress, G. (2011). Theories of learning and the future of education: What are the implications for visual arts education in schools? *The International Journal of Art & Design Education*, 30(3), 267-276.
- Lange, D. (2005). *Together in Harmony: Combining Orff Schulwerk and Music Learning Theory*. Chicago: GIA Music.
- Malloch, S. N., & Trevarthen, C. (2009). *Musicality: Communicating the vitality and interests of life*. Oxford University Press.
- Miriam LeBlanc. (2012). <https://www.communityplaythings.co.uk/learning-library/articles/johann-heinrich-pestalozzi>
- Nathan L. Lam (n.d.). <https://ebrary.net/170602/education/tonal>
- Routledge.Wikipedia. (n.d.). https://en.wikipedia.org/wiki/Zolt%C3%A1n_Kod%C3%A1ly
- Wright, S. (2019). *Aesthetics, young children and technology: Exploring art experiences*. Springer.

บทที่ 5 ประเด็นปัญหาและข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ในการศึกษาปฐมวัยมีบทบาทสำคัญในการทำความเข้าใจว่าเด็กรับรู้ มีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์จากประสบการณ์ทางศิลปะและสุนทรียภาพอย่างไร การศึกษาเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาแบบองค์รวม ซึ่งครอบคลุมทั้งทัศนศิลป์ ดนตรี การละคร และการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์อื่นๆ โดยมีลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพในการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การวิจัยเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ในการศึกษาปฐมวัยใช้วิธีการที่เข้มงวดหลากหลาย ตั้งแต่กรณีศึกษาเชิงคุณภาพไปจนถึงการทดลองเชิงปริมาณ การศึกษาด้านชาติพันธุ์วิทยามักรวบรวมประสบการณ์มากมายของเด็ก ๆ ในกิจกรรมทางศิลปะ (Smith & Brown, 2019) การวิจัยระยะยาวให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาความชอบและทักษะด้านสุนทรียภาพเมื่อเวลาผ่านไป (Gardner, 1999) นอกจากนี้ วิธีการแบบผสมผสานยังรวมข้อมูลเชิงปริมาณเข้ากับการเล่าเรื่องเชิงคุณภาพ ทำให้เกิดความเข้าใจที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการพัฒนาด้านสุนทรียภาพในเด็กเล็ก (Eisner, 2002)

2. ความร่วมมือและข้อมูลเชิงลึกแบบสหวิทยาการ นักวิจัยในสาขานี้มักจะทำงานร่วมกับนักการศึกษา นักจิตวิทยา และศิลปิน เพื่อส่งเสริมมุมมองแบบสหวิทยาการ โครงการวิจัยร่วมกันเกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้แน่ใจว่าการศึกษามีรากฐานมาจากความเป็นจริงในทางปฏิบัติของห้องเรียนเด็กปฐมวัย จิตวิญญาณแห่งการทำงานร่วมกันนี้ช่วยให้นักวิจัยเชื่อมต่อว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติได้ โดยสร้างข้อมูลเชิงลึกที่พร้อมนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษา (Wilson & Clayton, 2009)

3. การพิจารณาด้านจริยธรรมและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วม การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กจำเป็นต้องคำนึงถึงจริยธรรมอย่างพิถีพิถัน ในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ การดูแลให้ผู้เข้าร่วมมีความเป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญ กระบวนการให้ความยินยอมโดยแจ้งเกี่ยวข้องกับทั้งเด็กและผู้ปกครอง โดยเคารพในความเป็นอิสระและสิทธิของพวกเขา นักวิจัยใช้ภาษาที่เป็นมิตรต่อเด็กและใช้วิธีการแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นและความชอบได้อย่างอิสระ (Smith & Sparkes, 2008)

4. ความท้าทายและแนวทางแก้ไข การวิจัยด้านสุนทรียศาสตร์ในการศึกษาปฐมวัยเผชิญกับความท้าทาย เช่น การเข้าถึงประชากรที่หลากหลาย การคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และการจับภาพธรรมชาติของประสบการณ์ด้านสุนทรียศาสตร์ที่ละเอียดอ่อน เพื่อจัดการกับความท้าทายเหล่านี้ นักวิจัยได้นำวิธีการที่ครอบคลุมมากขึ้น ร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น และรวมเอามุมมองที่หลากหลาย เทคโนโลยีดิจิทัลอำนวยความสะดวกในการมีส่วนร่วมเสมือนจริง ช่วยให้นักวิจัยสามารถเอาชนะอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ และให้เด็ก ๆ จากภูมิหลังที่หลากหลายเข้ามามีส่วนร่วม (Holloway, & Hubbard, 2001)

5. ผลกระทบเชิงปฏิบัติและการสนับสนุนนโยบาย การวิจัยด้านสุนทรียศาสตร์ในการศึกษาปฐมวัยทำให้เกิดผลการวิจัยที่มีผลกระทบเชิงปฏิบัติในวงกว้าง นักการศึกษาใช้ผลการวิจัยเพื่อออกแบบกรอบหลักสูตรที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การแสดงออก และความเข้าใจในวัฒนธรรม ผู้กำหนดนโยบายใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อสนับสนุนการเพิ่มทุนและการสนับสนุนการศึกษาด้านศิลปะในวัยเด็ก โดยตระหนักถึงบทบาทในการส่งเสริมบุคคลที่มีความสามารถรอบด้าน (Fiske, 1999)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพในการศึกษาปฐมวัยเป็นจุดรวมของความคิดสร้างสรรค์ การศึกษา และจิตวิทยาเด็ก ด้วยการใช้วิธีการที่หลากหลายส่งเสริมการทำงานร่วมกันแบบสหวิทยาการ จัดการกับข้อก้ำกวลด้านจริยธรรม การเอาชนะความท้าทาย และการแปลผลการค้นพบไปสู่การใช้งานจริง รู้ว่าสุนทรียภาพส่งผลเชิงบวกต่อเด็กเล็กอย่างไร สุนทรียศาสตร์ไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับการศึกษาปฐมวัย แต่ยังสนับสนุนบทบาทสำคัญของศิลปะในการกำหนดรูปแบบคนรุ่นอนาคตอีกด้วย

ประเภทงานวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย

วาโร เฟ็งส์วส์ดี (2542) ได้ทำการวิเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย และสามารถแบ่งลักษณะประเภทของงานวิจัยทางการศึกษาปฐมวัยทั้งหมด 11 ประเภท ดังนี้

1. การวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยที่ศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยแบบต่าง ๆ ที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็กปฐมวัยใช้ในการอบรมเลี้ยงดู

2. การวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการและความพร้อมของเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาพัฒนาการและความพร้อมของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ซึ่งแบ่งออกเป็น

2.1 การวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการและความพร้อมทางทางด้านร่างกาย

2.2 การวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการและความพร้อมทางด้านอารมณ์-จิตใจ

2.3 การวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการและความพร้อมทางด้านสังคม

2.4 การวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการและความพร้อมทางด้านสติปัญญา เป็นการวิจัย

เกี่ยวกับความสามารถทางด้านสติปัญญา ซึ่งแบ่งออกเป็น

2.4.1 ความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์

2.4.2 ความพร้อมทางด้านภาษา

2.4.3 ความคิดสร้างสรรค์

2.4.4 ความสามารถในการอนุรักษ์

2.4.5 ความพร้อมทางวิทยาศาสตร์

2.4.6 แบบการคิด

3. การวิจัยเกี่ยวกับผลการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นเมื่อใช้กิจกรรมต่างๆในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย โดยกิจกรรมต่างๆที่ใช้นี้

3.1 กิจกรรมการเล่น

- 3.2 กิจกรรมการเล่นิทานและการเล่าเรื่อง
- 3.3 กิจกรรมสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม
- 3.4 กิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหว
- 3.5 การใช้การเสริมแรง
- 3.6 เทคนิคการใช้คำถาม
- 3.7 เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ
- 3.8 กิจกรรมเกมการศึกษา

4. การวิจัยเกี่ยวกับผลของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เป็นการศึกษาค้นคว้าที่เกิดจากการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ การปลูกฝังระเบียบวินัย การส่งเสริมความสนใจของเด็ก เป็นต้น

5. การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล เป็นการวิจัยที่เน้นกระบวนการในการสร้างเครื่องมือวัดผลให้เป็นมาตรฐาน สามารถนำไปใช้วัดได้อย่างถูกต้องแม่นยำและเชื่อถือได้ เครื่องมือที่ใช้จากวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งได้แก่ แบบทดสอบ แบบเลือกตอบชนิดรูปภาพ

6. การวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาปฐมวัย เป็นการวิจัยที่เกี่ยวกับการหาวิธีการหรือประดิษฐ์สื่อการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ๆ มาใช้ในการสอนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีความงอกงามในพัฒนาการด้านต่างๆจากการวิจัยในลักษณะนี้ ได้แก่

- 6.1 การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างชุดการสอน
- 6.2 การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างชุดฝึกอบรม
- 6.3 การวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
- 6.4 การวิจัยเกี่ยวกับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

7. การวิจัยเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และคุณลักษณะครูปฐมวัย เป็นการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และคุณลักษณะต่างๆของครูปฐมวัยที่พึงประสงค์ การวิจัยในลักษณะนี้ ได้แก่

- 7.1 การวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของครูปฐมวัย
- 7.2 การวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูปฐมวัย

8. การวิจัยที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคนิคเฉพาะนั้นๆ ในการค้นคว้าหาความรู้ความจริงต่างๆ โดยแบ่งออกเป็นการวิจัยที่ใช้สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ การวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ส่วนการวิจัยที่ไม่ใช่สถิติวิเคราะห์ ได้แก่การวิจัยโดยการวิเคราะห์เอกสาร

- 8.1 การวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ
- 8.2 การวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย
- 8.3 การวิจัยโดยการวิเคราะห์เอกสาร

9. การวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป โดยใช้เทคนิคทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปรรูปผล ตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาอาจจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านเจตคติ (Affective Domain) และ ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

10. การวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาทางการศึกษาปฐมวัย เป็นการวิจัยที่ศึกษาถึงสภาพและปัญหาต่างๆในการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งได้แก่

- 10.1 การวิจัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย
- 10.2 การวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรระดับปฐมวัย
- 10.3 การวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัย
- 10.4 การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาหรือศูนย์ปฐมวัย
- 10.5 การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรระดับปฐมวัย

11. การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการหารูปแบบต่างๆเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาระดับประถมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การทำวิจัยทางการศึกษาในบริบทของเด็กปฐมวัย จึงมีความสำคัญมากในการเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในช่วงอายุนี้ การศึกษาที่ถูกต้องและงานวิจัยที่น่าเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนและการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ช่วยผลักดันการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น สร้างสังคมที่ดี มีการศึกษาที่ทันสมัยและเท่าเทียมกันเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กทุกคนในอนาคต

ลักษณะของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียะสำหรับเด็กปฐมวัย

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียะทางด้านทัศนศิลป์

**การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ระดับปริญญาตรี
โดยใช้การสอนด้วยกระบวนการคิดสร้างสรรค์และการอภิปรายกลุ่ม**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพันธ์วดี ไวยรูป

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ ซึ่งผู้เรียนต้องมีทัศนคติที่ถูกต้องและสามารถออกแบบผลงานได้ด้วย ความมั่นใจ การศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ระดับปริญญาตรี โดยใช้การสอนด้วยกระบวนการคิดสร้างสรรค์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยด้วยกระบวนการคิดสร้างสรรค์และการอภิปรายกลุ่ม ศึกษาความสามารถในการออกแบบกิจกรรมศิลปะของผู้เรียน

และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการคิดสร้างสรรค์ร่วมกับการอภิปรายกลุ่มย่อย

กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือนักศึกษาแขนงวิชาการศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนชุดวิชา สุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ปีการศึกษาที่ 1/2553 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการคิดสร้างสรรค์และการอภิปรายกลุ่ม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลคือการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่คะแนนเฉลี่ย และใช้บรรยายเป็นความเรียง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาได้เรียนรู้ ด้านการออกแบบกิจกรรมศิลปะโดยผ่านการเรียนการสอนด้วยกระบวนการคิดสร้างสรรค์และการอภิปรายกลุ่ม มีพัฒนาการทางด้านการออกแบบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ดีขึ้น ผลจากการประเมินผู้เรียนพบว่า ใน ระยะแรกนักศึกษาจะมีความกังวลในเรื่องการออกแบบชิ้นงานทางศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นการวาดภาพซึ่งเป็นกิจกรรมง่ายๆ แต่นักศึกษายังยึดติดกับผลงานที่ออกมาแล้วต้องสวยงาม จึงคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถที่จะทำได้ ทำให้ยังไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร แต่หลังจากที่ได้เรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการสอนที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ร่วมกับการอภิปรายกลุ่มย่อย ทำให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองในด้านการออกแบบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากขึ้นโดยมีพัฒนาการตามขึ้น ดังนี้ ได้ฝึกจินตนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกมากขึ้น ได้ออกแบบผลงานที่เป็นผลมาจากการดัดแปลงชิ้นงานเก่าให้เกิดชิ้นงานใหม่ ได้ผลงานที่แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แสดงถึงการคิดค้นแนวทางหรือวิธีการใหม่ๆ ทำให้เกิด ความมั่นใจในตนเอง

ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การเล่นสื่อน้ำต่อทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย

วิวัฒน์ คำมาก

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การเล่นสื่อน้ำ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนบ้านหนองสระพังโนนสะอาด ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2561 อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนรวม 24 คน กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การเล่นสื่อน้ำจำนวน 24 แผน ในระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การเล่นสื่อน้ำ และแบบประเมินการวัดการคิดเชิงเหตุผล เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ One-Group Pretest Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่า t-test for Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า หลังการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การเล่นสื่อน้ำของเด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดเชิงเหตุผลสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การเล่นสื่อน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การพัฒนาการแสดงผลของพื้นฐานทางศิลปะของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

สิริยา พันโสรี

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการแสดงผลของพื้นฐานทางศิลปะของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมว่ามีความแตกต่างของการแสดงผลของพื้นฐานทางศิลปะของเด็กปฐมวัยแต่ละช่วงสัปดาห์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นอนุบาล อายุระหว่าง 5 – 6 ปี จำนวน 103 คน กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนนาจะหลวย (กรป.กลางอุบลรัตน์) อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับฉลาก 1 ห้องเรียนจากจำนวน 3 ห้องเรียนและจับฉลากห้องที่สุ่มได้ใช้เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 50 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และกฎเกณฑ์การให้คะแนน การแสดงผลของพื้นฐานทางศิลปะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated-Measures ANOVA) และ t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการแสดงผลของพื้นฐานทางศิลปะของเด็กปฐมวัย ด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยรวมแตกต่างจากก่อนจัดกิจกรรมและเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นตลอดช่วง 8 สัปดาห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$ และมีคะแนนเฉลี่ยรายด้าน คือ ด้านเส้นรูปทรง สี และกรอบแนวคิดของภาพ ทุกด้านแตกต่างจากก่อนการจัดกิจกรรมและเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นเฉพาะบางสัปดาห์แรกอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$ ส่วนสัปดาห์อื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นเพียงบางด้าน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียะทางการละคร

การเล่นบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ทางด้านภาษาของเด็กปฐมวัย

ธีระวรรณ ผุสสิงห์ และนนทชนนภพ ปาลีรินทร์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย โดยการเล่นบทบาทสมมติและ 2) เปรียบเทียบทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยโดยการเล่นบทบาทสมมติก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 3-4 ปีที่กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2563 โรงเรียนปทุมวิทยากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 จำนวน 1 ห้อง นักเรียน 25 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) ใช้เวลาในการทดลองรวม 4 สัปดาห์ ในวันจันทร์ - วันศุกร์ วันละ 40 นาที เวลา 09.20 – 10.00 น. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์การเล่นบทบาท สมมติจำนวน 20 แผน และแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างด้วยค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระต่อกัน (dependent-samples t-test analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้การเล่นบทบาทสมมติสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม 2) หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้การเล่นบทบาท สมมติเด็กปฐมวัยมีทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคม ของเด็กอนุบาลใน ห้องเรียนพหุวัฒนธรรม

ณัฐรุจา ท่าโหม

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ และเพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรมบทบาทสมมติประชากรคือเด็กอนุบาลอายุ 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 กลุ่มสหเมืองชลบุรี1 โดยมีเด็กต่างวัฒนธรรมเรียนร่วมในห้องเรียน ประกอบด้วย 3 โรงเรียน จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 36 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่มด้วยวิธีการจับสลากมา 1 โรงเรียน ได้แก่เด็กอนุบาลอายุ 5 -6 ปีโรงเรียนวัดบางเป้ง (กุหลาบราษฎร์ อำนวยวิทย์) จำนวน 12 คน และกำหนดให้สมาชิกในห้องเรียนดังกล่าวทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้เวลาในการทดลองจัดประสบการณ์กิจกรรมบทบาทสมมติครั้งละ 40 นาที ติดต่อกันสัปดาห์ละ 4 ครั้งเป็น เวลา 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลใน

ห้องเรียนพหุวัฒนธรรม จำนวน 32 แผน และแบบประเมิน พฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาล ในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม โดยใช้มาตรฐานค่าแบบบรรยาย 3 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) ตั้งแต่ .67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และดัชนี ประสิทธิภาพ (E.I.)

ผลการวิจัย พบว่า 1) เด็กอนุบาลมีพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม โดยรวม ก่อนการทดลองอยู่ในระดับควรส่งเสริม หลังการทดลองอยู่ในระดับดีและพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมรายด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการแบ่งปัน และด้านการร่วมมือก่อนการทดลองอยู่ในระดับควรส่งเสริม หลังการทดลองอยู่ในระดับดี 2) เด็กอนุบาลมีพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ค่าดัชนีประสิทธิผลของกิจกรรม บทบาทสมมติมีค่าเท่ากับ 0.9318 ซึ่งหมายความว่า เด็กอนุบาลมีพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมที่สูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 93.18 ผลการวิจัยนี้สนับสนุนว่าการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสามารถเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมได้

ผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม

ณัฐรญา ทาโทม, สุกัลยา สุเมธ และเขวง ช้อนบุญ
การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ 2) เปรียบเทียบ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมก่อนและหลังการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ประชากร คือ เด็กอนุบาล อายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 กลุ่มสหเมืองชลบุรี 1 ประกอบด้วย 3 โรงเรียน จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 36 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่มด้วยวิธีการจับฉลากมา 1 โรงเรียน และกำหนดให้สมาชิกในห้องเรียนดังกล่าวทั้งหมดเป็นกลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดประสบการณ์การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ และแบบประเมิน พฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และดัชนีประสิทธิผล ผลการวิจัย พบว่า 1) ดัชนีประสิทธิผลของการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติมีค่าเท่ากับ 0.9318 หรือคิดเป็นร้อยละ 93.13 แสดงว่า เด็กอนุบาลมีพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมสูงขึ้น 2) เด็กอนุบาลมีพฤติกรรมทางสังคมในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสามารถเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมได้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียะทางด้านดนตรี

การศึกษาการจัดการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดของซูซูกิ ของโรงเรียนสอนดนตรีเอ็อมอารีย์

มณีนดา สุขเอก

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดของซูซูกิ ของโรงเรียนสอนดนตรีเอ็อมอารีย์ วิธีการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) การสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดของซูซูกิ มีการนำปรัชญาเข้ามาประยุกต์ในการสอนดนตรี วิธีการสอนดนตรีของซูซูกิไม่ได้เป็นเพียงการสอนดนตรีเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กหลาย ๆ ด้าน โดยการสร้างพัฒนาการ ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของเด็กผ่านกิจกรรมที่ใช้ดนตรีเป็นสื่อ อีกทั้งการสอนดนตรีตามแนวคิดของซูซูกิจะให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมอย่างมาก เพราะสภาพแวดล้อมที่ดีช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดีขึ้น 2) กระบวนการเรียนการสอนแนวทางการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของซูซูกิ มีการนำทักษะดนตรีเข้ามาบูรณาการกับกิจกรรมในการสอน ทั้งการร้อง เล่น เต้น ฟัง อ่าน คิดสร้างสรรค์ เชื่อมโยงกันเป็นกิจกรรม พร้อมทั้งปลูกฝังลักษณะนิสัย บุคลิกภาพที่ดีของเด็กผ่านการทำกิจกรรมไปด้วย 3) การวัดและประเมินผล ไม่ได้ทำการวัดที่เด็กเล่นดนตรีเป็น หรือเล่นดนตรีเก่ง แต่วัดจากพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากการทำกิจกรรม โดยผ่านการสังเกตและบันทึกผลจากพ่อแม่ และคุณครู เมื่อเด็กปฏิบัติได้ครูผู้สอนจะให้เด็กทำซ้ำจนเป็นนิสัย และจะเพิ่มมิติในการเรียนมากขึ้น

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนดนตรีเอกชนออกระบบ

ปริญญานันท์ พร้อมสุขกุล

งานวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองจากประสบการณ์ของครูดนตรีปฐมวัย 9 ท่านเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนดนตรีเอกชนออกระบบ ในด้าน 1) ประสบการณ์ 2) สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ดนตรี 3) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดนตรีโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลขณะเก็บข้อมูลและภายหลังเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่อิมตัว ได้ข้อสรุปที่ชัดเจน และตอบคำถามการวิจัย โดยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามแนวทางของโคไลซี (Colaizzi) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนออกระบบระหว่าง 6-12 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีจนถึงระดับปริญญาเอกในสาขาดนตรีสาขาดนตรีศึกษา สาขาปฐมวัยศึกษา และสาขาคาลโครชยุริทิมมิก เป็นผู้เชี่ยวชาญและได้รับเชิญเป็นวิทยากรหรืออาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัย สถาบัน หรือองค์กรทั้ง

ในและต่างประเทศ และเป็นผู้มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย ด้านสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนพบว่า เกี่ยวข้องกับความรู้และความเข้าใจของผู้ปกครอง คุณภาพและจำนวนของครูผู้สอน บุคลิกและความสม่ำเสมอของผู้เรียน สื่อและกระแสนัก และธุรกิจโรงเรียน ด้านแนวทางการพัฒนาเน้นไปที่ 2 ส่วนหลักคือ 1) การทำความเข้าใจ และการให้ความรู้กับผู้ปกครองด้วยวิธีการต่างๆ และ 2) การพัฒนาบุคลากรครูโดยใช้บทบาทของมหาวิทยาลัย และการรวมกลุ่มองค์กรหรือสมาคมครูดนตรีเด็กปฐมวัย

การจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล ตามแนวคิดของดาลโครซเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทางดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

เมธาวี นิยมสุข

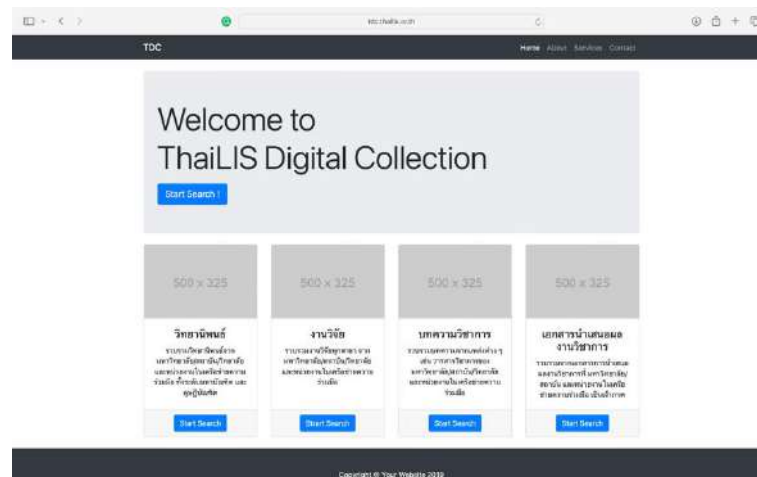
การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล ตามแนวคิดของดาลโครซ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางดนตรี ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล ตามแนวคิดของดาลโครซและ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล ตามแนวคิดของดาลโครซ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 ของ โรงเรียนสุขฤทัย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โรงเรียนสังกัด สช. ประเภทสามัญศึกษา แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มจำนวน 1 ห้องเรียน รวม 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล ตามแนวคิดของดาลโครซ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะการปฏิบัติทางดนตรีและแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล ตามแนวคิดของดาลโครซ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

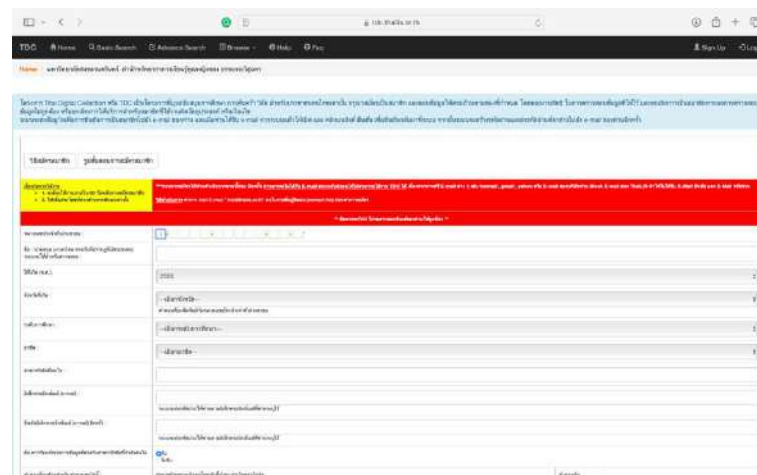
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ตามแนวคิดของดาลโครซสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ทักษะการปฏิบัติทางดนตรีของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ตามแนวคิดของดาลโครซสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความพึงพอใจของนักเรียนของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากล ตามแนวคิดของดาลโครซอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิธีการค้นหา งานวิจัย บทความวิจัย บทความวิจัย วารสารวิชาการต่างๆ จากฐานข้อมูลออนไลน์เบื้องต้น

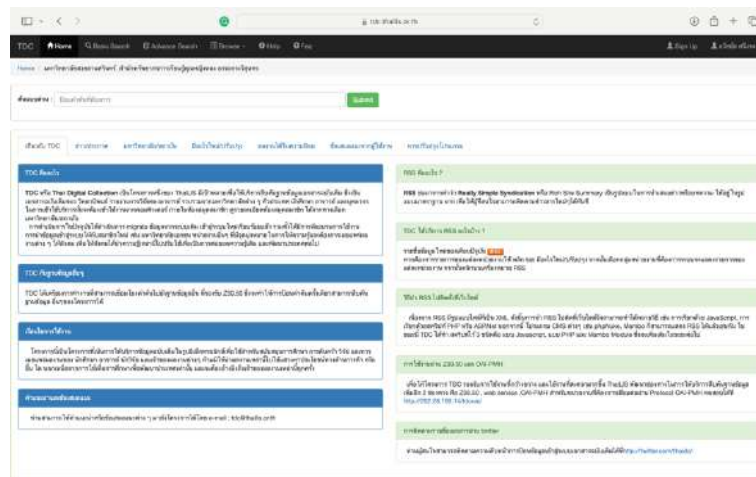
Website: <https://tdc.thailis.or.th>

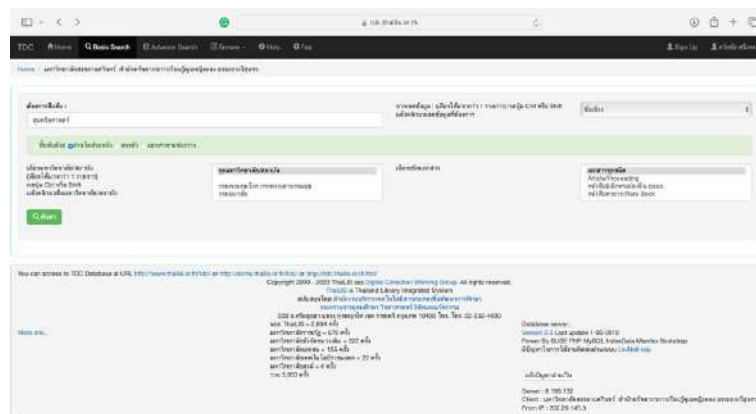
1. เข้าสู่หน้าเมนูหลัก มองหาและเลือก Sign up เพื่อสมัครสมาชิก

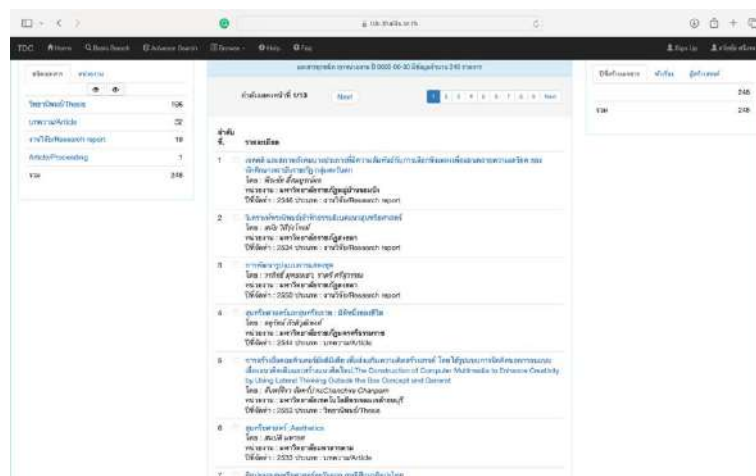
2. ทำการกรอกข้อมูลส่วนตัวเพื่อขอใช้งานใน Website การเป็นสมาชิกสามารถดาวน์โหลดไฟล์เอกสารได้

3. เมื่อกรอกข้อมูลเสร็จแล้ว รออีเมลยืนยันจากระบบ จึงจะสามารถใช้งานได้
4. หลังจากกดยืนยันอีเมลแล้ว สามารถใช้งานในระบบได้

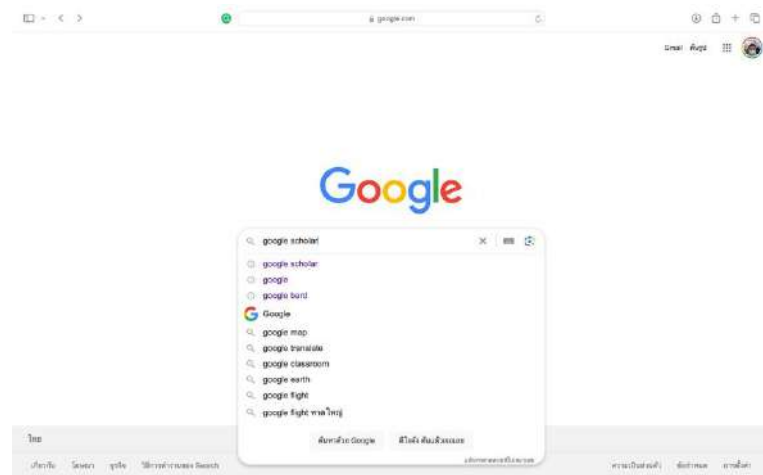
5. พิมพ์ค้นหาข้อมูลที่ต้องการ เช่น สุนทรียศาสตร์

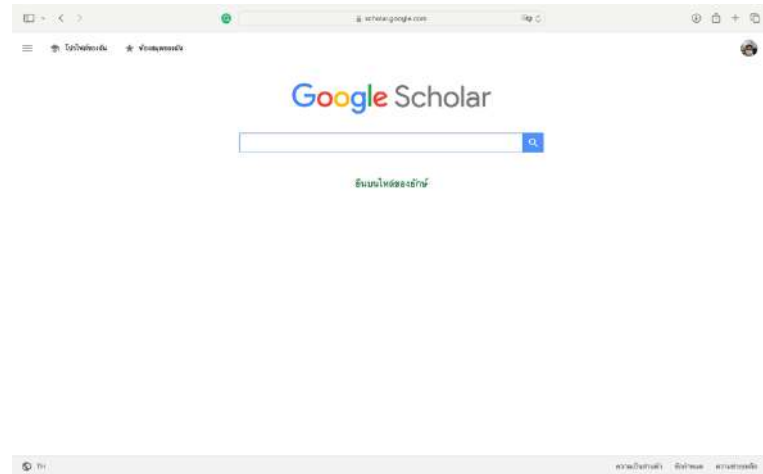

6. เลือกดูข้อมูลงานที่สนใจ

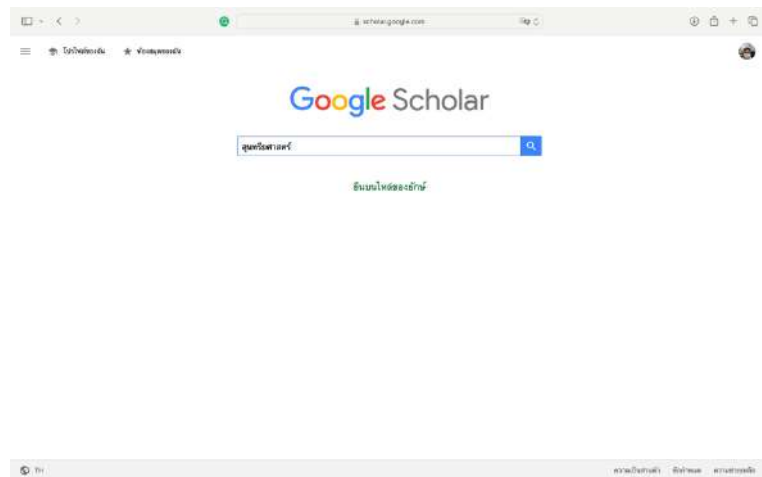
Website: <https://scholar.google.com>

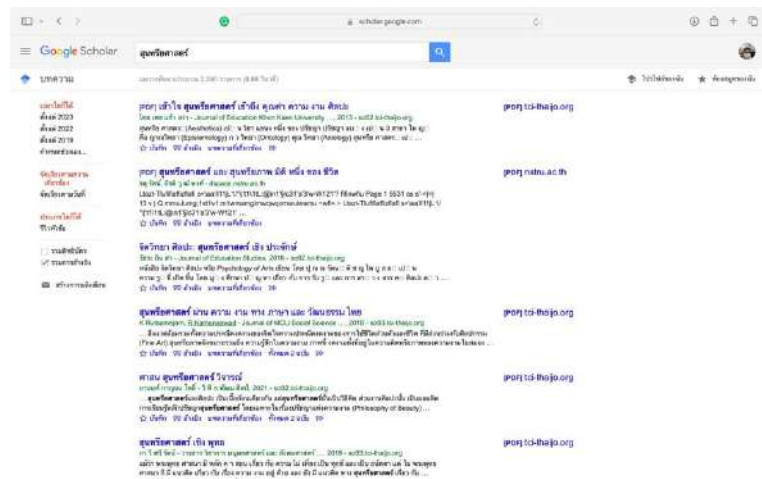
1. log in เข้าใช้งาน google และพิมพ์ค้นหา google scholar

2. เมื่อเข้า google scholar แล้ว จะมีหน้าต่างดังภาพ

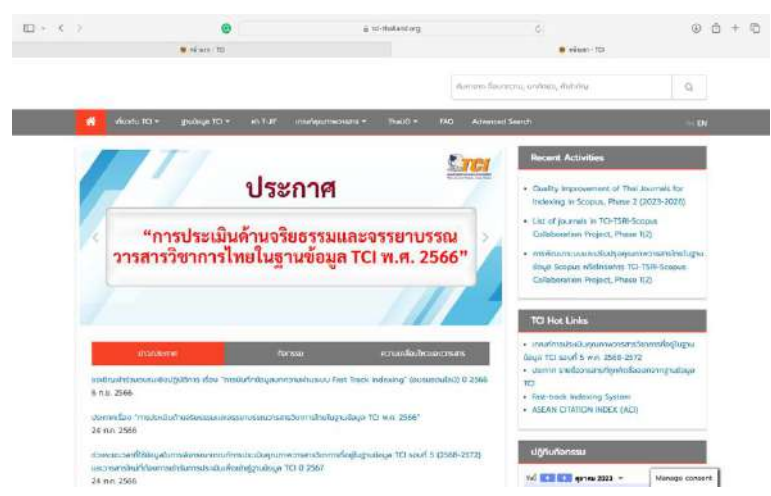

3. พิมพ์ค้นหาข้อมูลที่ต้องการ เช่น สุนทรียศาสตร์

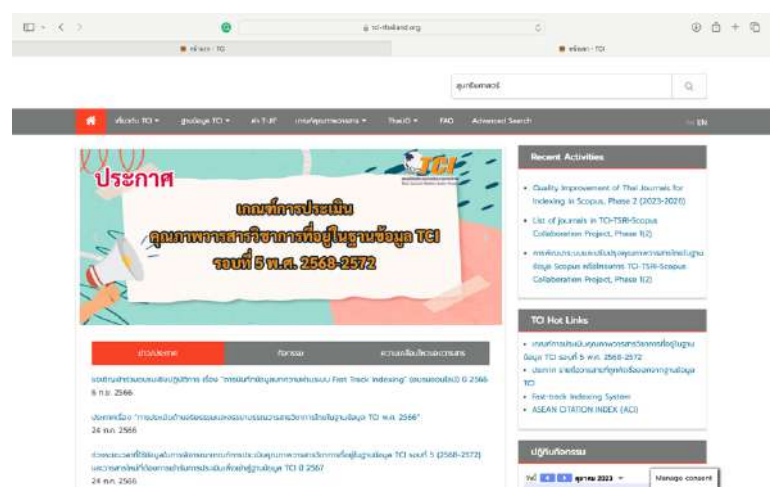

4. เลือกดูข้อมูลงานที่สนใจ

Website: <https://tci-thailand.org>

1. เข้าสู่หน้าเมนูหลัก

2. พิมพ์ค้นหาข้อมูลที่ต้องการ เช่น สุนทรียศาสตร์

The screenshot shows the TCI website interface. At the top, there is a search bar containing the text 'สุนทรภู่'. To the right of the search bar are buttons for 'Search' and 'Advanced Search'. Below the search bar, there is a 'Refine by Year' section with a list of years from 2014 to 2023, each with a corresponding count in parentheses. The search results section displays 'Search results found 209 item(s)' and 'Only the first 1,000 documents' with a 'Export' button. The results list includes several entries with titles in Thai, journal names, and page numbers, each with a ' cited 0' link.

3. เลือกดูข้อมูลงานที่สนใจ

บรรณานุกรม

- ณัฐรุจา ท่าโหม. (2565). *ผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม*. มหาวิทยาลัยบูรพา
- ณัฐรุจา ท่าโหม ,สุกัลยา สุเมธ และ เขวง ช้อนบุญ. (2565). *ผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางกลุ่มของเด็กอนุบาลในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม*. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
- ธีระวรรณ ผู้สิงห์ ,นนทชนนปภพ ปาลินทร. (2565). *การเล่นบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กปฐมวัย*. มหาวิทยาลัยราชธานี
- ปรีญานันท์ พร้อมสุขกุล. (2561). *แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนดนตรีเอกชนนอกระบบ*. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- มณิดา สุขเอก. ม.ป.ป. *การศึกษาการจัดการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดของซูซูกิของโรงเรียนสอนดนตรีเอื้ออารีย์. ดนตรีบ้านสมเด็จเจ้า*
- เมธาวี นิยมสุข. (2562). *การจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีสากลตามแนวคิดของดัลโครซเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทางดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- วิวัฒน์ คำมาก.(2561). *ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การเล่นสีน้ำต่อทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย*. โรงเรียนบ้านหนองสระพังโนนสะอาด
- สิริยา พันโสธ. (2546). *การพัฒนาการแสดงออกของพื้นฐานทางศิลปะของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุพันธ์วดี ไวยรูป. (2553). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาสุนทรียภาพทางศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ระดับปริญญาตรีโดยใช้การสอนด้วยกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และการอภิปรายกลุ่ม*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- วาโร เฟ็งสวัสดิ์. (2542). *การวิเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย*, 10(2),
- Eisner, E. W. (2002). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press.
- Fiske, E. B. (1999). *Champions of change: The impact of the arts on learning*. Arts Education Partnership.
- Gardner, H. (1999). *Intelligence reframed: Multiple intelligences for the 21st century*. Basic Books.
- Holloway, S. L., & Hubbard, P. (2001). *People and place: The extraordinary geographies of everyday life*. Pearson Education.
- Smith, J., & Brown, A. (2019). Aesthetic experiences in early childhood education: Perspectives from a Reggio-inspired school. *Early Childhood Education Journal*, 47(3), 371-379.
- Smith, A. B., & Sparkes, A. C. (2008). Ethical dilemmas in qualitative research. *Qualitative Inquiry*, 14(1), 51-69.

Wilson, S., & Clayton, M. (2009). Sociological perspectives on the study of children and childhood. *Sociology Compass*, 3(1), 1-20.